

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
DRUGA SEDNICA
DRUGOG REDOVNOG ZASEDANJA

Peti dan rada

1. novembar 2017. godine

(Sednica je počela u 10.10 časova. Predsedava Maja Gojković, predsednik Narodne skupštine.)

*
*   *

PREDSEDNIK: Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, nastavljamo rad Druge sednice Drugog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2017. godini.

Na osnovu službene evidencije o prisutnosti narodnih poslanika konstatujem da sednici prisustvuju 93 narodna poslanika.

Radi utvrđivanja broja narodnih poslanika prisutnih u sali, molim narodne poslanike da ubace svoje identifikacione kartice u poslaničke jedinice elektronskog sistema za glasanje.

Konstatujem da je primenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da je u sali prisutno 87 narodnih poslanika i da imamo uslove za rad.

Obaveštavam vas da su sprečeni da sednici prisustvuju narodni poslanici Vladimir Marinković i Predrag Jelenković.

Prelazimo na 1. tačku dnevnog reda – PREDLOG ZAKONA O DUALNOM OBRAZOVANJU (nastavak pretresa u pojedinostima).

Saglasno članu 90. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da sam pozvala da današnjoj sednici prisustvuje ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Mladen Šarčević, kao i njegovi saradnici.

Na član 3. amandmane, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: zajedno Zoran Krasić, Miljan Damjanović i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, Ana Stevanović,

Vladimir Đurić i Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima narodna poslanica Vjerica Radeta.

VJERICA RADETA: Dame i gospodo, kao što čusmo, nastavljamo sa amandmanima na Predlog zakona o dualnom obrazovanju i baš ovaj član 3, čije smo brisanje predložili, možda najbolje pokazuje stav SRS-a i naše razloge zbog čega mislimo da ovaj zakon ne treba da se donese i da ne treba da postoji u pravnom prometu Republike Srbije. Zato su naši amandmani koncipirani tako da predlažemo da se svaki član Predloga zakona briše.

Volela bih da danas, za razliku od jučerašnjeg dana, ne bude vređanja ni poslanika ni ovakvih amandmana, jer ne postoji drugi način, prema poslovniku po kojem mi radimo, da jedna poslanička grupa iskaže svoj stav kada želi i kada misli da određeni zakon ne treba da se donese nego upravo da se predloži brisanje svakog od predloženih članova.

Čak i da nemamo takav stav, ovaj član 3, koji inače govori o principima dualnog obrazovanja, ne bi bio dobar. Ovde postoji nekoliko interesantnih stvari koje zapravo ne mogu predstavljati zakonsku odredbu, koje su više, onako, malo ćaskanje o nekim uslovima i principima dualnog obrazovanja, a to nikada za zakon nije dobro.

Kako se definiše, recimo, u stavu 1. tačka 4), jedan od principa dualnog obrazovanja je „etičnost – poštovanje ličnosti i dostojanstva učenika i ostvarivanje ciljeva obrazovanja“. Ovo ne znači ništa. Ovo je lepa želja, lepa preporuka. Onaj kod koga eventualno učenik bude zaposlen, odnosno za koga bude radio u okviru dualnog obrazovanja, ovo ne mora da poštuje, zato što neće trpeti nikakvu sankciju ukoliko se ponaša neetično.

Princip je, kažete: „osiguranje kvaliteta – koordinacija i uspostavljanje standarda na svim nivoima i praćenje efikasnosti dualnog obrazovanja“. Ovo je takođe više samo nekakva definicija nego nešto što može zakonom da se definiše, pogotovo ne nešto što zakon može da sankcioniše; suviše uopšteno i ne znači apsolutno ništa.

Šta je „karijerno vođenje i zapošljivost“? Kažete: „razvoj veština upravljanja karijerom i obezbeđivanje većih šansi za zapošljavanje“. O kakvoj karijeri vi govorite, izvinite, u okviru dualnog obrazovanja?

Ili, recimo, kažete: „celoživotno učenje“. Znate, ako neko završi zanat, krojački, automehaničarski, frizerski i tako dalje, pa naravno da mora ceo život da se obrazuje, da uči nove tehnike, tehnologije, modele i tako dalje. Ako to ne bude radio, neće moći da radi u toj svojoj radnji koju eventualno bude otvorio.

„Pravo izbora“. Kažete da ovaj zakon pruža „slobodu izbora zanimanja i obrazovnog profila u okviru utvrđenih kriterijuma“. Mi mislimo suprotno.

Još jedanput ću ponoviti da je stav SRS-a da je zakon, sada predlog a valjda i zakon, o dualnom obrazovanju zapravo samo jedna šarena laža, nešto što će privući neke mlade ljude, učenike, da se upišu na neki od zanata, da potpuno zapostave svoju eventualnu zainteresovanost za neko obrazovanje višeg ili visokog stepena zato što je ovo prilika gde vide da će brzo doći do nekog dinara.

Vi nam niste odgovorili, ministre, pošto u zakonu to ne piše, ni koliko je to novca koji će eventualno dobijati ta deca koja počnu da rade kod nekog poslodavca. Niste nam, takođe, odgovorili na pitanje da li će se toj deci uplaćivati doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje. Niste nam odgovorili ni na pitanje šta će se desiti ako, ne daj bože, neko od te dece u okviru ovog svog posla i na tom poslu doživi neku nesreću pa, ne daj bože, ostane invalid do kraja života, ko će i na koji način dalje brinuti o njemu. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Marinika Tepić, predlagач.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Želim gospodinu ministru da kažem, kao i kolegama poslanicima vlasti – džaba vam sva propaganda i promocija i svi hvalospevi na račun ovog zakona o dualnom obrazovanju kada svi, gospodine ministre, znaju o čemu se ovde radi i znaju da je ovaj zakon način da legalizujete dečji rad kao najjeftiniju radnu snagu u Republici Srbiji.

To dobro znaju i profesori srednjih stručnih škola sa kojima sam razgovarala pripremajući se za ovaj zakon i kojima je muka što ih ovim zakonom činite saučesnicima u tom vašem nedelu, a oni to ne smeju da vam kažu jer se plaše odmazde, i osвете, i gubitka radnog mesta, što je inače zaštitni znak SNS-a za sve državne institucije. Stoga je dobro da postoje narodni poslanici opozicije koji će njihov glas da prenesu i ovde u Narodnoj skupštini.

Oni, takođe, dobro primećuju da upravo u članu 3. u poslednjem stavu vi podižete na nivo institucije Privrednu komoru Srbije. Zato i kažu da oni već kolokvijalno vas, odnosno Aleksandra Vučića kao rodonačelnika ove ideje, zovu „mama ovog zakona“, Privrednu komoru „tata ovog zakona“, a oni su, zapravo, posluga koja treba da služi na dobrobit mami i tati i izuzetno su kivni zbog toga.

Stoga mi iz Kluba samostalnih poslanika tražimo da se ovaj član ovog zakona briše, kao i svi ostali, i skrećemo dodatno pažnju na to da se ne pozivate više ni na Švajcarsku, ni na Austriju, ni na Nemačku kao pozitivne primere za dualno obrazovanje, zato što su tamo učenici dobro plaćeni za ovaj rad, plaćeni

su im doprinosi i dozvoljeno im je sindikalno udruživanje kada rade po dualnom obrazovanju. Hvala.

PREDSEDNIK: Potrošili ste vreme. Hvala.

Reč ima Aleksandar Marković. Replika.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARKOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajuća.

Uvaženi ministre, dame i gospodo narodni poslanici, predlažem da se ne prihvati ovaj amandman iz razloga u onom obrazloženju koje je Vlada Republike Srbije već nama dostavila, o čemu smo pričali juče, ali i iz razloga koje smo malopre čuli u usmenom delu obrazloženja koje ide u prilog ovog amandmana koji je iznela prethodna govornica.

Osim potpunih neistina, osim projekcije koju je malopre iznela o nekakvoj osveti, odmazdi i gubitku radnih mesta, to je verovatno projekcija koja je posledica onoga što je njena stranka ili njene stranke dok su vršile vlast sprovodile na delu a što ona danas projektuje na SNS, što nema veze sa istinom.

Ali to je već manir, manir i prethodne govornice ali i kolege koji sedi pored nje, koji je juče isto, obrazlažući svoj amandman, govorio o svemu što nema nikakve veze ni sa ovim zakonom, ni sa dualnim obrazovanjem, ni sa amandmanom, nego smo slušali neke neistine ovde.

Pa smo slušali i neke primere, potpuno promašene teme, o „Jat tehničari“, o tome kako, navodno, „Jat tehnika“ propada i tako dalje, što naravno nije istina.

Dakle, rukovodstvo „Jat tehnike“ je nasledilo ogromne dugove i minuse – ja to moram zbog građana da kažem iako nema direktne veze sa temom ali je prethodni govornik vrlo zlonamerno govorio o stanju „Jat tehnike“ – a oni su nam ostavili te dugove, i dugove i gubitke, i minuse, kredit od pet miliona evra koji mi otplaćujemo, koje sadašnje rukovodstvo otplaćuje, 1.200 zaposlenih, katastrofalno loše održavano stanje infrastrukture; sve to naše rukovodstvo danas ispravlja, svu tu štetu koju ste vi ostavili. „Erbas“ je zaključio ugovor sa „Jat tehnikom“, ugovor za takozvano bazno održavanje; ko je u temi zna o čemu govorim.

Nemojte vi da pričate...

PREDSEDNIK: Vreme. Hvala.

(Balša Božović: Replika.)

Vama, Balša, ništa nije rečeno.

Marinika Tepić.

Izvolite.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem.

Žao mi je što je prethodni govornik usmerio svoje izlaganje na one koji zapravo nisu cilj ovog zakona, a to je prosvetni kadar. Mi ovde sve vreme pokušavamo da skrenemo pažnju na zloupotrebu dece i na ono što je zamazivanje očiju javnosti time što se promoviše dualno obrazovanje kao otkriće, kao potpuno inovativna i reformatorska ideja u korist ovog društva, a zapravo je ovo put, kao što sam rekla, da se legalizuje dečji rad kao najjeftinija radna snaga.

Dodaću u prilog tome informaciju, s obzirom na to da mi je prethodno isteklo vreme, da kada se pozivate, gospodine ministre, na Švajcarsku, Nemačku, Austriju, kao i kolega prethodni govornik, koji je juče često govorio, onda treba da kažete da učenici koji rade u ovim državama po principu dualnog obrazovanja imaju regulisane doprinose, dakle jesu u poreskom sistemu prepoznati, imaju pravo na sindikalno udruživanje, dakle na dodatnu pomoć za zaštitu njihovih prava na radu – što ne samo da ne postoji u ovom zakonu nego se sindikalne organizacije brišu iz Zakona o srednjem obrazovanju, gde treba takođe da usledi rasprava ali sumnjam da ćemo do tog zakona stići.

Strašno je važno reći i da prilikom pripreme ovog zakona uopšte nisu bili konsultovani reprezentativni sindikati niti Unija poslodavaca Srbije, a reprezentativni sindikati su skretali pažnju poslednjih dana upravo na to da pristupanje razgovoru sa ministrom ne znači njihovu saglasnost, i ne znači da su konsultovani, zato što zajednička fotografija ne podrazumeva dogovor, i insistirali su na tome da se njihovo prisustvo u kontaktu sa vama ne zloupotrebljava kao tumačenje za saglasnost.

PREDSEDNIK: Vreme. Hvala.

Od predlagača još Nenad Konstantinović.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Zahvaljujem se.

Dakle, mi smo podneli ovaj amandman zato što smatramo da ovakav koncept i ovakvi principi koji su uspostavljeni u zakonu o dualnom obrazovanju nisu dobri i neće dovesti do toga da se naša deca lakše zapošljavaju u budućnosti.

Smatramo da se to što se samo deklarativno tvrdi i u ovom članu, a to je da se dualno obrazovanje zasniva na obavezi svih da se rukovode najboljim interesom učenika, demantuje već samim ovim članom, gde je kao prvi princip uspostavljeno partnerstvo škole i poslodavca.

I sve vreme u ovom zakonu je poslodavac na prvom mestu. Uvodi se Privredna komora, koja štiti interese poslodavaca, jer su poslodavci ti koji su udruženi u Privrednu komoru, a ne štiti interese učenika i ne štiti interese građana ove zemlje.

Ovakav koncept dualnog obrazovanja, zasnovan na ovim principima, dovodi isključivo do toga da se pomogne interes krupnog kapitala i da se

pomogne interes stranih investitora, koji dolaze u Srbiju baš zato što je jeftina radna snaga, otvaraju fabrike da bi dobili jeftinu radnu snagu. I sada to nije dovoljno, nego treba da bude još jeftinija. Dakle minimalna cena rada u ovoj zemlji je takva da vi imate mesečnu platu 23-24 hiljade dinara; e sada, ova deca 15–18 godina treba da rade za 30% manje. I da se ne uplaćuju doprinosi, što kaže koleginja Tepić.

Dakle, interes krupnog kapitala, interes onih koji imaju fabrike u ovoj zemlji je taj da se stvori dualno obrazovanje u Srbiji. To nije interes učenika, to nije interes naših građana i naše države. Mi imamo interes da ovde dolaze firme koje će uposliti one koji imaju znanje, a to znanje može da se stekne ne u dualnom obrazovanju nego samo u srednjoj školi ili na fakultetu. Hvala.

PREDSEDNIK: Narodni poslanik Mihailo Jokić.

Izvolite.

MIHAILO JOKIĆ: Da se razumemo, osnovni cilj dualnog obrazovanja jeste stručan i obrazovan radnik. Znači, učenik je prisutan u preduzećima, a prisutan će biti i u školskim radionicama, zbog toga da bi postao dobar i stručan majstor a ne da bi zaradio. Ta zarada o kojoj vi pričate, o jeftinoj radnoj snazi itd., to je maksimalna nedobronamernost.

Znači, sve je u funkciji da dobijemo stručnog i obrazovanog radnika, a to je interes pre svega učenika, i učenika u tom procesu maksimalno štiti škola, odnosno Ministarstvo. Škola će paralelno sa uslovima koji će postojati van škole stvarati uslove da oni postoje i u školi; deo tog praktičnog obrazovanja biće i u školi.

Prema tome, nemojmo pričati ni o nadoknadi, ni o poslodavcima, ni o radnoj snazi, nego govorimo o obrazovanju i vaspitanju, jer ovde je reč o vaspitanju i obrazovanju i cilju da dobijemo stručnog i obrazovanog radnika koji će sutra biti cenjen i tražen na tržištu rada i odlučivati o svojoj sudbini i moći da bude privatnik i da osniva svoje preduzeće. Toliko. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Ana Čarapić.

Izvolite.

ANA ČARAPIĆ: Poštovana predsednice, poštovani ministre, dame i gospodo narodni poslanici, predlažem da se amandman ne prihvati, zato što član ukazuje na to da se dualno obrazovanje zasniva na obavezi svih učesnika da se rukovode najboljim interesima učenika, znači na uključenost ne samo ministarstva za obrazovanje već i lokalnih samouprava.

Koliki je značaj uključivanja jedinica lokalne samouprave u sistem obrazovanja mogu najbolje kroz primer svoje opštine da pokažem. Naime,

Opština Kuršumlja, na čelu sa SNS, i te kako je uključena u sistem obrazovanja, i te kako pomaže i stimuliše učenike. Danas Opština Kuršumlja stipendira 410 učenika srednjih škola i 269 studenata. Ukupno imamo 679 stipendista, što je neuporedivo više nego što je bilo sa bivšom vlašću na čelu, gde je bilo samo pet stipendista.

Opština Kuršumlja, na čelu sa SNS, danas iz svog budžeta izdvaja 25.000.000 dinara na godišnjem nivou za učeničke i studentske stipendije i nagrade, a 2007. godine to je bilo samo 250.000 dinara. Danas je sto puta više i to govori da se danas stimuliše obrazovanje mnogo više nego ranije. Toliko, hvala.

PREDSEDNIK: Reč ima Muamer Bačevac.

Izvolite.

MUAMER BAČEVAC: Uvažene kolege i kolegice, naravno, pred nama je jedan odličan zakon. Mi koji dolazimo iz lokalnih sredina to najbolje znamo, sredina koje su opredeljene za mikro-biznis.

Sve trenutno ukazuje na to da je ovaj zakon više nego neophodan. Imamo nedostatak kvalitetne mlade radne snage na tržištu. Ljudi u Novom Pazaru i svi privatnici se praktično žale da nemaju kvalitetnu radnu snagu i ne vidim zbog čega ovolike teške reči, ovoliko nedobronamernih, loših sugestija, da tako kažem, ima opozicija. Ovo je neophodnost koja zaista Srbiju vodi u jedno društvo jednakih mogućnosti.

I, ako govorimo o principima, ne znam koji princip ovde može da zasmeta. Ovi principi su motivacioni faktor za sve đake. Na kraju, jedan od principa je i sloboda izbora zanimanja i obrazovnog profila. Tako da mislim da je pred nama jedan odličan zakon, da amandman u svakom slučaju treba odbaciti, a da zakon ovakav kakav je doprinosi boljem privrednom razvoju ali i boljoj efikasnosti i znanju učenika.

Praktična znanja najviše su potrebna ljudima, i to najbolje znamo mi iz prirodnih nauka. Na primer, mi lekari, bez praktičnih znanja koje smo sticali na samim klinikama, naše znanje koje smo učili i dobijali iz udžbenika i po sistemu eks katedra bilo bi apsolutno neprimenljivo. Stoga mislim da mi iz prirodnih nauka treba da budemo, pre svega, motori da se ovakav jedan zakon usvoji. Dualno obrazovanje je zaista napredak i mogućnost koja daje našim mladim ljudima da se obrazuju i steknu prave veštine na pravi način.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Ljubica Mrdaković.

LJUBICA MRDAKOVIĆ: Poštovani gospodine ministre, mi iz SNS smatramo da je zakon izuzetno dobar i da sve amandmane, predložene po tipu pokvarene gramofonske ploče, „briše se“ treba odbaciti.

Gospodine ministre, retki su pojedinci koji mogu da se školuju samo radi sticanja određenog nivoa obrazovanja, bez potreba i ambicija da stečeno znanje materijalizuju kroz rad u struci za koju su se obrazovali. Velika većina mladih ljudi se školuje sa namerom da sutra po završetku svog školovanja nađe odgovarajući posao u struci, da se uključi u društvene i privredne tokove i da obezbedi sebi i svojoj porodici egzistenciju i prosperitet.

S obzirom na to da je privreda danas veoma dinamična oblast, reći ću, recimo, za Niš i Nišavski okrug – veliki broj fabrika i novih radnih mesta je otvoreno. Takođe, u narednom periodu planira se otvaranje još četiri nove fabrike, sa 7.000 novih radnih mesta. Tako da se iz dana u dan javljaju potrebe za novim zanimanjima i novim obrazovnim profilima, ali poslodavci traže stručni kadar koji će se odmah uključiti u proces rada, što ovaj zakon i omogućava.

Na taj način ćemo prevazići dosadašnju praksu da mladi ljudi koji nađu odgovarajući posao potroše prilično vremena da se priviknu na radno mesto i nauče da rade. Tako da smatram da je kombinacija teoretskog znanja i adekvatne stručne prakse dobra kombinacija, koja je dala dobre rezultate i u drugim zemljama i sredinama pa ne vidim razlog zašto to tako ne bi bilo i kod nas.

Evo, pomenuću primer Elektrotehničke škole „Nikola Tesla“ u Nišu, koja ima veoma dobru saradnju sa osam pretežno domaćih firmi gde učenici stiču različite kompetencije kroz više modula koje izučavaju. Ranije se to zvao kooperativni model, a sada je to model sa elementima dualnog obrazovanja. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Ljubiša Stojmirović.

LJUBIŠA STOJMIROVIĆ: Poštovane koleginice i kolege, nažalost, mi opet upadamo u jednu zamku koja je specifična za nas. Obrazovanje nije proces koji treba da vodi jedna stranka, to je proces koji je u interesu cele države i celog društva. Ja mogu da pohvalim ovo što je uradilo Ministarstvo prosvete, što je smoglo snage da krene u jedan ovakav poduhvat. Međutim, ne mogu da razumem kolege koje sve što dolazi od strane vlasti odmah osuđuju na propast.

Mogu da ukažem na jednu činjenicu. Nedavno sam bio u društvu sa grupom ljudi koji se bave građevinarstvom i njihov veliki problem je taj što nema dovoljno kvalitetnih majstora u Srbiji. Čak sam na televiziji pre neki dan čuo da uvozimo armirače iz Albanije da bi radili ovde određene poslove za koje mi nemamo stručnu i kvalitetnu radnu snagu. U Crnoj Travi je, kod mene gore, postojala jedna škola koja je bila čuvena širom one Jugoslavije kao građevinska škola koja je obučavala građevinare za sva moguća zanimanja. Danas, kada

dođete gore, videćete da jedva ima jedno odeljenje, i to nije odeljenje koje se bavi građevinarstvom nego im je jedna druga struka sada primarna.

Voleo bih da se potruži Ministarstvo i lokalna samouprava iz Crne Trave, koja mi je obećala da to hoće, da se i gore napravi na neki način jedno odeljenje koje bi obučavalo te mlade ljude da se bave tim zanatima koji će nam u budućnosti biti veoma potrebni. Neće proći mnogo vremena, mi ćemo se udariti u glavu i videćemo da nemamo kvalitetne i stručne ljude na tom nivou koji će moći da obavljaju poslove koji su neophodni za svaku zemlju.

Lepo je rekao kolega Jokić, nama trebaju stručni radnici, ljudi koji će se baviti strukom. Mogu iz svog iskustva da iznesem primer i da kažem koliko mi je bilo lakše da shvatim motor sa unutrašnjim sagorevanjem kada sam posle teoretskog dela došao u radionicu gde je bio taj motor isečen i video kako to izgleda. E tako će i ovi mladi ljudi u tom svom budućem dualnom zanimanju moći na jedan vidljiviji način da se suoče sa onim što treba da rade u praksi. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Nikola Jovanović.

NIKOLA JOVANOVIĆ: Ovaj amandman ne treba prihvatiti jer se njime traži brisanje člana zakona koji predstavlja srž ovog zakona.

Suprotno tvrdnjama iz obrazloženja amandmana, i nepostojanjem dualnog obrazovanja, koje čini jedan deo srednjeg stručnog obrazovanja, doveli smo mlade ljude u poziciju da postanu jeftina radna snaga. Upravo ovim dualnim obrazovanjem se omogućava modernizacija i kreiranje novih profila koji su usklađeni sa savremenim tehničkim i tehnološkim razvojem. Hvala.

PREDSEDNIK: Na član 3. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su poslanici Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovana predsednice, pošto ovaj zakon o dualnom obrazovanju, koji je inicirao predsednik Republike Srbije Aleksandar Vučić a realizovao ministar Mladen Šarčević, predstavlja najveći pedagoško-reformski iskorak na području vaspitanja i obrazovanja poslednjih četrnaest godina a sastavni je deo modernizacije Srbije, odustajem od obrazlaganja ovog amandmana. Hvala.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ovaj amandman govori o najboljem interesu učenika. I ja sam odrastao i školovao se u vreme kada su govorili ljudi – ima zlatan zanat.

Posle toga je nastupilo vreme gde kažu – treba da se školuje a da ništa ne radi. Kaže – baš mu je dobro, dobro se zaposlio, ništa ne radi. To nam je na određeni način došlo glave i sad se treba vratiti ponovo na ono – zlatni zanat, jer zanat i ta vrsta znanja je bogatstvo koje svog vlasnika, bivšeg učenika, svuda prati. Hvala.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Na član 3. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Nenad Čanak, Olena Papuga i Nada Lazić.

Da li neko želi reč? (Ne.)

Na naziv iznad člana 4. i član 4. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić..., u stvari svi iz Poslaničke grupe DS.

Reč ima narodni poslanik Maja Videnović.

MAJA VIDENOVIĆ: Gospodine ministre, dame i gospodo narodni poslanici, član 4. je jako važan član ovog zakona o dualnom obrazovanju i sve ono što stoji u nečemu što ste nazvali „Ciljevi dualnog obrazovanja“ je neverovatna slika vaše arogancije.

Dakle, ciljevi dualnog obrazovanja i ono što ste postavili ovde je potpuno kontradiktorno svemu onome što stoji u ovom zakonu. Mnogo važnije, kontradiktorno je realnosti, kontradiktorno je namerama, kontradiktorno je poruci koju šalžete, prevashodno mladim učenicima i njihovim roditeljima, kontradiktorno je vašem shvatanju o tome koliko je obrazovanje važno i koje su šanse i koja su to zanimanja za budućnost.

Kada kažete ovde u članu 4. da su ciljevi dualnog obrazovanja „obezbeđivanje uslova za sticanje, usavršavanje i razvoj kompetencija u skladu sa potrebama tržišta rada“, ja bih vas molila, ne samo sa dokumentima, sa strategijama koje su najveći stručnjaci u Srbiji uradili, nego i sa strategijama u Evropi, da se upravo radi na tome da je to celoživotno učenje, da je to učenje učenja, a to je ono što su moje kolege, što smo govorili u načelu, nije samo to da bi trebalo ceo život svi da uče, nego da se države i odgovorne vlade trude da mlade ljude ostave što duže u sistemu obrazovanja i da se razvijaju kompetencije koje mogu da budu konkurentne i koje odgovaraju savremenom svetu.

To su nova zanimanja, to je susret sa budućnošću, a ne ovaj neodgovoran pogled u prošlost. Dakle, nikakve veze cilj koji ste postavili ovde nema sa onim što je napisano u zakonu.

Kada govorite o doprinosu jačanju konkurentnosti privrede u Srbiji i da su ciljevi ovog zakona veza obrazovanja i privrede, mi nemamo privredu koja može da podrži ovako nešto, a još manje imamo stabilnu privredu koja može da predvidi radna mesta u narednih deset godina. Znači, potpuno neverovatno.

Ono što je posebno važno, gospodine ministre, ja vas molim da nam odgovorite na nekoliko pitanja koja se nalaze u članu 4.

Kažete da su ciljevi zakona o dualnom obrazovanju, između ostalog, „razvijanje preduzimljivosti, inovativnosti i kreativnosti svakog pojedinca radi njegovog profesionalnog i karijernog razvoja“. Vi ste izabrali da prioritet i najveći problem u obrazovanju u 2017. godini u Srbiji bude dualno obrazovanje. Znači ne problemi koje obrazovanje trpi, ne potreba da reformišemo gimnazije, ne potreba da osavremenimo obrazovanje, nego je dualno obrazovanje prioritet, dualno obrazovanje je pitanje koje treba da bude najvažnije pitanje kada govorimo o budućnosti i kažete da će se time razvijati inovativnost i kreativnost deteta koje će ići na dualno obrazovanje, koje će, pored toga što će imati manji obim znanja koje će učiti u školi, raditi na nekakvim mašinama koje će vreme da učini staromodnim.

Ono što je posebno važno i što bih vas molila za komentar, kažete da su ciljevi zakona o dualnom obrazovanju, između ostalog, „razvijanje sposobnosti samovrednovanja i izražavanja sopstvenog mišljenja“. Znači, izražavanje sopstvenog mišljenja kao cilj dualnog obrazovanja je tako što će dete od 15 i 16 godina, učenik...

I to su u pravu moje kolege. Znači, zloupotreba položaja u kom se neko dete nalazi, činjenica da će ono zbog toga dobiti nadoknadu, koja je sramotna, na taj način lišiti sebe šanse koju u tom trenutku možda ne može ni da prepozna da je on spreman, sposoban, motivisan i ambiciozan da nastavi školovanje i da će on za nekakvim strugom, kako se kolokvijalno kaže, iako to svakako nisu isključiva zanimanja koja su propisana ovime, da će time on jačati slobodu izražavanja – time što će biti jeftina radna snaga, time što ćete ga na taj način učiti da čuti i da trpi uslove koji nisu civilizovani, nisu dostojni nikoga a kamoli deteta. To je nešto što je potpuno neverovatno.

Ciljevi koji su postavljeni su pogrešni, ciljevi koji su postavljeni ne korespondiraju sa članovima zakona koji slede i dužni ste građanima da objasnite i da odgovorite na ove primedbe.

PREDSEDNİK: Ministar.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Evo, kad sam dužan, da uzmem reč, može.

Ne znam da li ste primetili u uvodnoj raspravi da smo gimnazije redefinisali i da je reforma gimnazije u toku. Učestvovala su sve gimnazije u Srbiji. Znači, podiže se izbornost kod gimnazija i gimnazije dižemo na 40%, sa velikim zakašnjenjem u odnosu na plan Strategije. Tako da se tu apsolutno radi na svim frontovima.

Opet, ponovíću, govorimo o delu srednjeg stručnog obrazovanja koje čini 7,5% i ne vidim uopšte potrebu... Nisam beležio, ali više desetina puta je ponovljena jedna ista fraza – jeftina radna snaga. Ja sam mnogo vremena potrošio razgovarajući sa poslodavcima i, prema istraživanju koje smo sprovedi, njima treba stručna radna snaga, a ne jeftina.

A kad govorimo o tome da li je naša privreda jaka za dualno, pa jeste. Model koji mi radimo je nacionalni model, nije tvrd kao nemački. Otuda ne idemo sada na staž, na sve one druge prinadležnosti, da ne bude radni odnos deteta. Znači, da li će to sazreti za neko vreme, pa o tome će javnost dati sud. Videćemo u kom smeru će se priča razvijati.

Istina je da dolazi jedan broj kompanija koje su niskobudžetne, ali dolaze i ozbiljne kompanije. Istraživački centar u Novom Sadu, koji je otvoren nedavno, vrlo je razvojna kompanija „Kontinentala“.

Ono što je bitno da znate, dualno obrazovanje nije samo trostepeno, nego i četvorogodišnje. Evo, trenutno se formiraju profili koji se zovu: tehničar za oblikovanje internet sadržaja, traje četiri godine; tehničar mehatronike, četiri godine; operater na CNC mašinama i turistički tehničar.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Olivera Pešić.

Izvolite.

OLIVERA PEŠIĆ: Zahvaljujem.

Poštovana predsednice, na početku želim da se izvinim ministru što se javljam posle njega, ali nadovezaću se na izlaganje kolegice koja je bila prethodni govornik.

Arogancija i kontradiktornost je kada upropastite generacije mladih ljudi a onda podnesete amandman i kažete da upravo nećete dozvoliti da generacije budućih đaka budu upropašćene zbog nečijeg hira.

Predlažem da se ovaj amandman ne prihvati, jer se njime traži brisanje člana 4, kojim se utvrđuju ciljevi dualnog obrazovanja, odnosno član 4. predstavlja osnov ovog zakona i on nikako ne može biti izbrisan.

Jedan od ciljeva koji stoje u članu 4. je obezbeđivanje uslova za zapošljavanje po završenom srednjem obrazovanju i ovaj cilj će se svakako ostvariti usvajanjem zakona o dualnom obrazovanju. Dualno obrazovanje daje mladima šansu da postanu stručnjaci, da postanu lako upošljivi, da postanu konkurentni na tržištu rada. Dokaz za to je primer dobre prakse grada Leskovca i opštine Vlasotince, koje sprovode pilot-projekat upoznavanja sa dualnim obrazovanjem još od 2013. godine.

U nemačkoj kompaniji „Falke“ radno mesto dobilo je četiri generacije mladih ljudi koji su, naravno, nakon srednje škole konkurisali i želeli da dobiju ta radna mesta. Kažem koji su konkurisali i želeli da dobiju radna mesta zato što je određen procenat tih mladih ljudi pokrenuo sopstvene biznise. Zbog toga je važno da usvojimo zakon o dualnom obrazovanju, jer on pre svega podstiče i preduzetnički duh kod mladih ljudi.

Takođe, u „Auto-stopu“ u Leskovcu tri generacije učenika koji su učeći kroz rad stekli znanje dobili su svoje radno mesto. Kompanija „Gruner“ u Vlasotincu, koja je samo pre dve nedelje otvorila novi pogon, do 2022. godine će otvoriti nova radna mesta gde će, naravno, prioritet prilikom zapošljavanja imati upravo mladi ljudi iz Tehničke škole u Vlasotincu koji su stekli znanje učeći kroz rad.

Što se tiče obrazloženja koje je dato od strane predlagača amandmana da se uvođenjem dualnog obrazovanja dobija jeftina radna snaga, želim da kažem da se jeftina radna snaga dobija upravo kada mladi ljudi nemaju šansu da steknu znanje kroz praktičnu nastavu. Dualno obrazovanje ne stvara jeftinu radnu snagu, već podstiče bolje povezivanje privrede i obrazovanja na svim nivoima. Hvala.

PREDSEDNİK: Reč ima Dubravka Filipovski.

Izvolite.

DUBRAVKA FILIPOVSKI: Dualno obrazovanje je svakako samo jedna u nizu reformi celokupnog sistema obrazovanja, koje je Srbiji i te kako bilo potrebno i čija se reforma dugi niz godina odlagala.

Moram da podsetim, zbog građana Srbije, da smo mi imali dualno obrazovanje u nekom prethodnom periodu i da je naš problem kao države bio što nemamo kontinuitet u nekim oblastima koje postavimo.

Prethodna koleginica je spomenula da dete ne može u 15. ili 16. godini da izrazi svoje sopstveno mišljenje. Kako može dete u 15. godini da izrazi svoje sopstveno mišljenje? Ja sam pedagog po obrazovanju i smatram da se upravo dualnim obrazovanjem i praksom kod dece podstiče kreativnost i apsolutno mogućnost da izraze svoje sopstveno mišljenje, kreativnost i preduzetnički duh.

Slažem se sa vašom ocenom, ministre, da ovo podmetanje teze o jeftinoj radnoj snazi jeste jedna floskula koja neće proći, jer je reč o stručnoj radnoj snazi i, opet zbog građana Srbije, želim da podsetim da su na zadnjem sastanku koji smo imali u Strazburu, Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, upravo poslanici opozicije pokušali da predlože amandman da se osudi uvođenje dualnog obrazovanja u Srbiji, a da su evropski poslanici reagovali protiv toga i nisu prihvatili amandman. To je prva stvar.

A druga stvar koju sam takođe htela da kažem, vi ste sa svojim saradnicima obavili razgovore, sa predstavnicima škola, i imate preko 1.800 institucija i škola koje žele da podrže ovaj projekat. I ja sam nedavno bila na jednom takvom sastanku u Arandelovcu, kada je preduzetnik tekstilne industrije slučajno prišao i rekao koliko je to neophodno za njegovu fabriku.

PREDSEDNIK: Reč ima Mihailo Jokić.

Izvolite.

MIHAILO JOKIĆ: Ne razumem. Učenik u preduzeću ne radi ono što od njega traži poslodavac; on kod poslodavca radi ono što piše u nastavnom planu i programu. Ne zaboravite to. Znači, radi po nastavnom planu i programu. Ako to poslodavac ne ispoštuje, škola ima prava i treba da raskine ugovor koji postoji sa poslodavcem.

Tačna je činjenica da mi nemamo privredu. Nažalost, nemamo privredu. A što nemamo privredu? Zato što ste vi sve opljačkali i uništili od 2000. godine. To se mora reći.

I treća stvar koju želim da kažem, dualno obrazovanje obuhvata treći i četvrti stepen. Najbolji fakultetski obrazovani ljudi i rukovodioci su oni koji su prethodno završili treći i četvrti stepen dualnog obrazovanja. Znači, najbolji direktori ugostiteljskih preduzeća i hotela su oni koji su pre toga završili za konobara ili kuvara, a to možete da se uverite na licu mesta. Hvala.

PREDSEDNIK: Na član 4. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su poslanici: zajedno Zoran Krasić, Aleksandar Belačić i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović i Aleksandra Čabraja, Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, Ana Stevanović, Vladimir Đurić, Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima narodni poslanik Vjerica Radeta.

VJERICA RADETA: Pošto se ovde uglavnom govori zbog javnosti, i to je, naravno, potpuno legitimno, ja moram da objasnim još jedanput, zbog nekih kolega koji su posredno ili najdirektnije stavljali primedbe na amandmane gde se predlaže brisanje svakog pojedinačnog člana, prosto, nije lepo da narodni poslanik kaže da su to amandmani tipa „pokvarene gramofonske ploče“. To samo govori o poslaniku koji je to rekao da ne zna, znači taj poslanik ne zna da svaki narodni poslanik ima pravo da podnese amandman i da ima pravo da predloži da se briše određeni član.

To, jednostavno, govori o tome da se javnosti skreće pažnja kako mi ovde, eto, nešto radimo što je onako samo da bi se radilo, a suština je da poslanici vladajuće većine svi govore o svakom amandmanu. I to je njihovo pravo, da se

razumemo, ne protivim se tom pravu, ali govori o tome da mi imamo ograničeno vreme za obrazlaganje amandmana.

U tom Poslovníkom ograničenom vremenu, na način kako je krenula ova rasprava, mi ćemo stići možda da završimo amandmane o jednom, uvrh glave dva zakona, a bar dva zakona će ostati bez ijedne reči od strane opozicije i podnosilaca amandmana. E, poštovani građani, to je suština i to je prava istina.

Kada je u pitanju amandman na član 4, odnosno član 4. govori o ciljevima dualnog obrazovanja. Vi ste sad ovde nabrojali šta su sve ciljevi dualnog obrazovanja, između ostalog, kažete da je to „doprinosa jačanju konkurentnosti privrede Republike Srbije“. Baš bih volela da čujem kako to dualno obrazovanje može doprineti konkurentnosti privrede. To zaista nema veze sa onim što je valjda namera ovog dualnog obrazovanja.

I još jedan od ciljeva koji mi je interesantan – kažete da je cilj dualnog obrazovanja, između ostalog, „razvijanje svesti o važnosti zdravlja i bezbednosti, uključujući bezbednost i zdravlje na radu“. E, ovo ko mi objasni, stvarno je za medalju. Zakonom o dualnom obrazovanju kažete da razvijate svest o važnosti zdravlja i bezbednosti i tako dalje.

Da li to znači da je tačno ono što mi već nekoliko dana pričamo, da će ta deca tamo raditi bez odgovarajuće zaštite, da će ta deca raditi bez doprinosa za invalidsko i penziono osiguranje pa zato moraju da razvijaju svest da se, ne daj bože, ne povrede, da im, ne daj bože, ne padne nešto na glavu zato što nemaju šlem i tako dalje? E to je jedino kako ja tumačim ovu odredbu.

Ali ministre i kolege poslanici iz vladajuće većine koji ćete glasati za ovaj zakon, cilj ovog zakona u jednoj rečenici je, ne znam da li svesno ili nesvesno, definisao jedan od kolega koji će glasati za zakon. On je rekao da je cilj ovog zakona stručan i dobar majstor. Upravo zato mi mislimo da ovaj zakon ne treba da se donese i sve drugo što pričate je farsa. Ovo je cilj.

Dakle, nije vam cilj ono što pričate. Moći će ti ljudi i dalje da se obrazuju, samo niko nije objasnio kako može neko ko završi za mehaničara, da bi što pre došao do korice hleba, postati lekar, kako neko ko završi za krojača može postati atomski fizičar i tako dalje.

Dakle, nije tačno ovo što pričate. Još jedanput ponavljamo da ovaj zakon lepo vratite, ionako neće skoro da se primenjuje, nadamo se da neće uopšte, i ovo što pričamo ceo dan o ovom zakonu, odnosno dva dana, samo će skrenuti pažnju sa onih drugih zakona, o kojima ovde ni reč nećemo moći progovoriti o pojedinostima. Hvala.

(Balša Božović: Po Poslovníku.)

PREDSEDNİK: Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, predsednice Skupštine.

Reklamiram član 158. Poslovnika o radu. Ja sam tokom jučerašnje rasprave o pojedinostima zamolio i vašeg potpredsednika da mi da obaveštenje kako i na koji način ćemo meriti vreme kada raspravljamo o pojedinostima, da li u skladu s ovim Poslovníkom, zato što vidim da su poslanici Srpske radikalne stranke pokušali da vam izađu u susret govoreći o tome da se uskoro završava ova rasprava i da nećemo imati vremena da obrazložimo svoje amandmane.

Po e-parlamentu dosada smo potrošili nešto više od pola sata, odnosno preko 35 minuta, tačno 38 minuta, imam informaciju, kada su u pitanju predlagači amandmana, što je u skladu sa ovim Poslovníkom.

Dakle, nas samo zanima i moje pitanje je sledeće – da li je ono što je na e-parlamentu validno za narodne poslanike, da li mi na taj način možemo da se upoznamo sa vremenom koje nam je ostalo za raspravu u pojedinostima ili postoji neki drugi model po kojem se izračunava to vreme a o kojem mi nismo obavesteni?

PREDSEDNİK: Poštovani poslanice, vi ste obavesteni o svemu: dugogodišnji ste poslanik.

Vrlo jasno je definisano u Poslovníku koliko traje vreme rasprave predviđeno po osnovu javljanja predlagača amandmana, do dve minute, pošto sam juče čula more, hajde, uzdržaću se od komentara, diskusija o tome da li se vrednuje vreme kada predlagač potroši minut, 30 sekundi ili punih 60 sekundi, te nemamo time odgovor na pitanje kome se prelića onda dve, tri, pet, 15 sekundi.

Znači, vrlo je jasan Poslovník i piše da rasprava po amandmanima, po predlaganju amandmana traje deset sati, i uz to imate ostale osnove javljanja. Vrlo je sve jasno.

Juče je potrošeno manje vremena. Samo da nađem podatak... Službe vode evidenciju, kao i dosada, kao i poslednjih deset godina. Ništa se nije menjalo, na veliko vaše zadovoljstvo, jer ste uveli taj sistem.

Danas smo počeli dan sa 550 preostalih minuta, to je 275 amandmana. Ne vidim u čemu je problem. A poslanice Vjerice Radeta, to se odnosi na osnov po predlaganju amandmana, da budemo jasni, znači po predlaganju amandmana, i ja ću vam saopštiti, ili ko bude predsedavajući, kad taj osnov potrošimo, a redovno se troši vreme, vreme grupa i ovlašćenih predlagača, znači ukupno negde 19 sati sve zajedno.

Reč ima narodni poslanik Marinika Tepić, kao predlagač.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Nastavila bih obrazlaganje našeg amandmana iz Nove stranke i Kluba samostalnih poslanika na član 4, kojim predlagač definiše ciljeve dualnog

obrazovanja i evo baš pod tačkom 1) kaže – „obezbeđivanje uslova za sticanje, usavršavanje i razvoj kompetencija u skladu sa potrebama tržišta rada“.

Ovo je još jedan razlog zašto smo mi predložili da se ovaj član briše, kao i svi ostali članovi, odnosno sveukupan zakon, jer vi, s jedne strane, ovde pominjete tržište rada kao nešto kolokvijalno, čisto da se nađe među ciljevima dualnog obrazovanja, s druge strane, u resornom Zakonu o srednjem obrazovanju, koji je paralelno u ovoj raspravi, vi eliminišete informacije o tržištu rada među informacijama koje srednjoškolci treba da dobiju tokom obrazovanja. Mi smo, takođe, i na tu odredbu podneli amandman u Zakonu o srednjoškolskom obrazovanju.

Time zaokružujete zapravo buduće zapošljavanje i angažovanje ljudi, naročito radnika u Srbiji – isključivo ako imaju člansku kartu SNS-a. Pa cela Srbija zna, gospodine ministre, da se biro za zapošljavanje preselio u SNS. Pa i te fabrike – Aleksandar Vučić se stalno gura da on otvara na kojoj god funkciji da je – otvaraju se kroz subvencije, odnosno našim novcem, dakle i oni koji su glasali za SNS i oni koji nisu glasali za SNS i oni koji uopšte nisu glasali, a kitite se našim budžetom.

Ovaj način definisanja zakona o dualnom obrazovanju, ponoviću još jednom, jeste samo legalizacija dečjeg rada kao najjeftinije radne snage, a u korist SNS-a.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala. Vreme.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić, replika.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala lepo.

Pa ajmo još malo – izgleda da je to potrebno s vremena na vreme – na temu elementarnog razmišljanja.

Neko ko je privatni vlasnik određene kompanije otvara pogon ili fabriku. I kako onda može da utiče bilo ko i na koji način se formira logika kojom taj neko određuje koga će zaposliti? Pa naravno da svako ko je privatni vlasnik određene firme gleda kako će da pomogne samom sebi kao vlasniku pa da zaposli nekoga ko je sposoban radnik, da zaposli nekog ko je dobar radnik, nekoga ko je vredan, nekoga ko je pedantan, nekoga ko ume da odradi posao i da obezbedi rezultat. To je valjda elementarna stvar.

Kakva stranka, kakve besmislice mi slušamo ovde koji već put zaredom? Dakle, kako može neko da ubedi čoveka da radi u interesu sopstvene štete, da upropasti sopstveno preduzeće zbog toga što je neko umislio da sad stranka može da zapošljava u takvim situacijama?

A pogledajte onda sastav kompanija koje u Srbiju dolaze, koje otvaraju te pogone, koji vam strašno smetaju jer vas podsećaju na vašu nesposobnost.

Pogledajte koliko je realnog sektora, koliko je privatnog kapitala u Srbiji danas i na čemu je težište kada govorimo o zapošljavanju i otvaranju novih radnih mesta. Pa upravo na tom sektoru, upravo na takvim licima. Dakle na privatnoj inicijativi, gde je elementarna poslovna logika početak i kraj svake logike.

I onda se nađe neko pametan i kaže – ma ne, zapošljava se preko stranke. A znate zašto? Prvo, zato što misli da će na taj način da smanji odličan rezultat koji se postiže danas. Neće, građani to vide; da ih prevari ne može. Drugo, jer misli da će time da smanji svoju sramotu i svoju katastrofu onog užasa koji je ostavio. Neće, građani to jako dobro pamte. I treća stvar, jer nema šta drugo da kaže ni na ovoj sednici, kao ni na bilo kojoj drugoj. Hvala vam lepo.

PREDSEDAVAJUĆI: Nenad Konstantinović.

Izvolite.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Podneli smo amandman na član 4, koji govori o ciljevima dualnog obrazovanja i apsolutno je ista situacija. Proklamuju se ciljevi, a ti ciljevi ne mogu biti ostvareni jer dalje odredbe zakona ove ciljeve apsolutno ne podržavaju.

Vi govorite o tome da je cilj da se obezbede uslovi za zapošljavanje po završenom obrazovanju. To nije tačno. Dakle, ovim zakonom se uvodi mogućnost da neko ko ima 15, 16 i 17 godina radi kod poslodavca i radi u fabrici a nema garancije da će posle toga biti zaposlen. Zašto onda u ovom zakonu niste napisali – sve one koji završe učenje kroz rad kod poslodavca poslodavac mora zaposliti?

Ako imaju radna mesta, ako im treba radna snaga, ako će da ga obuče, zašto ga posle i ne zaposle? Nek imaju obavezu da ih zaposle. Ne, nemaju nikakvu obavezu da ih zaposle. Ta fabrika može da ode iz Srbije posle tri godine, da je više nema. Taj čovek ostaje bez ikakve mogućnosti da nađe posao, jer kad nema fabrike nema ni posla.

Nemojte više da pričate o tome kako smo mi nešto uništili a vi niste uništili. Vi vrlo dobro znate s kim ste u partiji i dobro znate da ste bili u Vladi Republike Srbije kada su bombardovali ovu zemlju.

(Vladimir Orlić: Pokojni deda je uništio.)

Iza vas je ostala pustoš 2000. godine. Pustoš! Uništeno je sve, a još je i spravnjeno sa zemljom u bombardovanju. To je rezultat vaše politike.

(U sali se čuju glasni komentari.)

(Vladimir Orlić: Ko?)

Oni koji su tada bili u Vladi. Raspitajte se malo ko je tada bio u Vladi.

Prema tome, ostavili ste pustoš u ovoj zemlji, a sada vam je kriv neko ko je pre 10 godina ili 15 godina počeo reformu obrazovanja. Na šta to liči? Uništili

ste sve u ovoj zemlji i 2012. godine nastavljate ono što ste radili do 2000. godine. Šta treba, ponovo da nas bombarduju?

PREDSEDNIK: Aleksandar Martinović, po Poslovniku.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Javljam se zbog povrede Poslovnika, člana 107.

Vas, gospodine Konstantinoviću, treba da je sramota zbog reči koje ste izgovorili. Jer ja znam na šta ste vi aludirali, samo što vi nemate hrabrosti da to kažete. Srpska napredna stranka je ponosna na činjenicu što je, između ostalog, ministar u Vladi koja je branila Srbiju od NATO agresije bio i naš predsednik Aleksandar Vučić. Na to ste, verovatno, mislili. Mi smo na tu činjenicu ponosni.

Da li ste vi ponosni na to što ste radili kao pripadnik „Otpora“ protiv interesa svoje zemlje?! Što ste za to dobijali novac od stranih poslodavaca?! Da li vas je sramota zato što ste po Srbiji za dolare postavljali lokatore da bi NATO bombarderi znali gde da udaraju po ciljevima u Srbiji i Crnoj Gori?! Da li vas je sramota zbog toga što ste pozivali NATO u proleće 1999. godine da što žešće udari po Srbiji, jer, kaže, što bude žešće bombardovanje, pre će pasti režim Slobodana Miloševića?! I onda se pojavi Nenad Konstantinović u 2017. godini i drži nam lekcije – on, pripadnik najgorog mogućeg režima koji je zapamtila Srbija – predavanja o tome kako ćemo mi navodno da izrabljujemo neku decu, kako dovodimo poslodavce zbog jeftine radne snage...

U njihovo vreme zatvorene su apsolutno sve fabrike koje su radile u Srbiji. U vreme kada je Aleksandar Vučić bio ministar u Vladi Republike Srbije, te fabrike su radile. Kada ste vi preuzeli vlast, te fabrike su zatvorene. Srbija ne da nije bila mesto jeftine radne snage, nego uopšte nije imala radnu snagu, jer ste apsolutno sva radna mesta zatvorili.

PREDSEDNIK: Vreme. Hvala.

Nenad Konstantinović, povreda Poslovnika.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Predsednice, povredili ste Poslovnik, niste opomenuli prethodnog govornika koji se meni lično obraćao. Po članu 107. Poslovnika nema prava lično da mi se obraća niti da pominje moje ime.

Dakle, to što je prethodni govornik bio perjanica Srpske radikalne stranke i što se borio u ovoj skupštini i te kako protiv Aleksandra Vučića, čije ime sada pominje, i pokušavao na svaki mogući način da spreči Aleksandra Vučića u tome da nastane SNS pa se sad malo promenila situacija i što se on sa setom seća bombardovanja i ponosan je na to... (Isključen mikrofoni.)

PREDSEDNIK: Poslaniče, nemojte vređati. Nemojte da vređate.

(Nenad Konstantinović: Čovek se ponosi.)

Ko se ponosi u Srbiji bombardovanjem? Kako možete to da kažete?
Nema smisla.

Znam da sam vas isključila, jer ne dozvoljavam da neko kaže da je bilo koji građanin Srbije ponosan na bombardovanje.

(Nenad Konstantinović: A ja sam postavio lokator?)

Polako samo.

Marijan Rističević, povreda Poslovnika.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, povređen je član 108. i 109. Poslovnika.

Ja poštujem vašu tolerantnost, gospođo predsedavajuća, međutim...

(Balša Božović: Da li ste vi postavljali lokatore?)

Evo Balša Božović dobacuje, misli da može da me omete. On ne može da me omete, on je zreo za Maldive, da pravi tamo neki svoj odbor.

Nego, mislim da ste u vezi sa dostojanstvom morali da izreknete opomenu. Dakle, ako neko govori o devedesetim a bio je u stranci koja je imala dva ministra u saveznoj vladi Slobodana Miloševića, ako neko govori o zloglasnim devedesetim a na Jahorinu odvede rukovodstvo svoje stranke, ako neko govori o zloglasnim devedesetim a jede vola na Palama, ako neko govori o devedesetim a u Republičkoj vladi ima gospodina Radulovića, ako neko govori o zloglasnim devedesetim a pri tome je u dve vlade bio vlast, ako neko govori o zloglasnim devedesetim, taj je ozbiljno povredio dostojanstvo Narodne skupštine.

Ja se sećam, 1992. ili 1993. godine, gospodine Martinoviću, vi to svakako znate i sećate se čuvene koalicije koju su sklopili gospodin Koštunica, gospodin Šešelj i gospodin Đinđić o tome da se zajednički izabere Vlada Republike Srbije i predsednik Parlamenta.

Pa kad neko ko je učestvovao u tim devedesetim, a ja nisam, dakle kad neko ko je bio i na novcu Slobodana Miloševića govori o zloglasnim devedesetim godinama, govori o njihovoj antiratnoj aktivnosti a pri tome je podržavao nastavak rata u Bosni čekajući NATO, jedući vola na Palama...

(Predsednik: Hvala.)

... Onda je to teška povreda dostojanstva, zbog koje treba izreći opomenu.

(Isključen mikrofoni.)

Ne tražim da se glasa o povredi.

PREDSEDNIK: Hvala.

Slučajno sam vam uzela sedam sekundi, izvinite.

Reč ima Branka Stamenković, povreda Poslovnika.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Povreda Poslovnika, član 103. stav 8. i ta povreda je načinjena dva puta: jednom u slučaju javljanja kolege Martinovića, drugi put u slučaju javljanja poslanika Rističevića. Obojica su se javili po Poslovniku a pričali su i odgovarali kao da je replika u pitanju.

U tom smislu ovaj stav 8. člana 103. zahteva od vas kao predsednice Narodne skupštine da poslaničkoj grupi kojoj oni pripadaju oduzmete po dva minuta, koja inače imaju za raspravu, pošto su zloupotrebili javljanje po Poslovniku da bi ušli u repliku.

Ja vas molim da otklonite ovu povredu Poslovnika tako što ćete oduzeti po dva minuta i jednoj i drugoj poslaničkoj grupi, i u tom slučaju, ako to uradite, ne moramo da glasamo o povredi Poslovnika. Ako to pak ne uradite, onda molim da se o ovome glasa u danu za glasanje. Hvala.

PREDSEDNIK: Neću to uraditi, zato što ste tražili selektivno. Tri govornika su u stvari replicirala a nisu se kretali u okviru instituta povrede Poslovnika. Znači sva tri – i Nenad Konstantinović, i Marijan Rističević i Aleksandar Martinović. Ne znam zašto, dala bih svima repliku ako je bilo osnova za repliku, ovog puta je bilo. Prema tome neću i glasaćemo o povredi Poslovnika.

Dugujem još repliku Vjerici Radeti.

Vi, povreda Poslovnika?

Reč ima narodni poslanik Balša Božović.

Izvolite, ali nešto najnovije, pošto ove tri ne mogu.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Član 103. stav 7, da najvećoj poslaničkoj grupi oduzmete dva minuta zato što su koristili i zloupotrebljavali povredu Poslovnika. Reklamiram član 103. stav 7. Poslovnika i oduzimanje dva minuta iz prostog razloga...

(Predsednik: Stav 8. je dve minute, 7. je nešto drugo.)

Onda stav 8.

(Predsednik: Izvinite, poslaniče, to je bilo. Zamolila sam vas. Sad je Branka Stamenković...)

Ali reklamiram član 103. stav 7.

(Predsednik: Da, ali ste citirali stav 8.)

Dobro, ali 103. stav 7. sada.

(Predsednik: Šta ima u stavu 7?)

Pa pročitajte.

(Predsednik: Oduzimanje dve minute je stav 8, to vam samo sugerišem.)

Dakle, da se primenjuju odredbe od 108. do 111. je član 103. stav 7. Najveća poslanička grupa je zloupotrebila Poslovnik, iz prostog razloga što je

napadala i pokojnog premijera Srbije i predsednika Demokratske stranke i govorila o postavljanju radio-lokatora...

PREDSEDNIK: Poslaniče, vi ste rekli član 103. stav 8, da oduzmem dve minute. Skrenula sam vam pažnju da je to bilo, onda ste rekli stav 7. Potpuno vas razumem, ali nije došlo do povrede Poslovnika. Nemoguće je licitirati povredu Poslovnika jedno te isto što su radili svi prethodni poslanici.

Replika, Vjerica Radeta.

Izvolite.

VJERICA RADETA: Baš je problem kada autori ne znaju Poslovnik koji su sami pisali, poput Balše Božovića, kome zapravo repliciram jer pre nego što su krenuli u ovu zaista neprimerenu raspravu vezano za te devedesete godine i za ulogu ovog ili onog u tim devedesetim godinama, pogotovo u toku bombardovanja, zna srpska javnost, znaće istorija ko je bio na kojoj strani, zna se da su srpski radikali kao deo Vlade i tada bili tu da brane otadžbinu, zna se da su Đinđićeve demokrate i otporaši postavljali lokatore, da je Đinđić pozivao na bombardovanje Srbije, ali da se vratim sad na ono zbog čega sam se zapravo javila.

Balša Božović je rekao malopre da radikali čine uslugu naprednjacima zato što sam ja rekla da nećemo stići da govorimo o drugim predlozima zakona jer ćemo vreme potrošiti na ovim amandmanima. To je apsolutno tačno, tačno je da ćemo potrošiti vreme, a uslugu naprednjacima su učinile demokrate, jer su demokrate uradile ovaj Poslovnik, naprednjaci ga nisu menjali, i ovaj poslovnik Demokratske stranke je taj koji zapravo onemogućava narodne poslanike da govore o svakom amandmanu koji podnesu.

Problem je u tome što oni koji su svojevremeno pisali ovaj poslovnik ne znaju šta u njemu piše i ne znaju da ga primene. Evo, nama je ostalo još 37 amandmana na zakon o dualnom obrazovanju. Dosada se po svakom članu javljalo najmanje pet narodnih poslanika. To znači da ćemo potrošiti 370 minuta, ako budemo išli tim tempom, samo na ovaj zakon. Imamo oko 500 minuta, koliko ste rekli, znači da ćemo jedva preći nekoliko amandmana od ovog sledećeg zakona.

(Predsednik: Hvala, razumela sam.)

Zaista, gospodin Božović bi to trebalo da zna, a ne da zlonamerno okreće priču kako njemu odgovara. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Nećemo više da repliciramo o povredi Poslovnika, molim vas. (Balša Božović: Replika.)

Po kom osnovu sada?

(Balša Božović: Po kom osnovu? Pomenut sam lično, i Đinđić i Demokratska stranka.)

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, meni je drago što je Vjerica Radeta otvorila ovu temu kako su srpski radikali branili te 1999. godine svoju zemlju. Na čelu sa Aleksandrom Vučićem, samo ste to zaboravili da kažete. Dakle, ono što je upravo tema, a tada se ratovalo oko Kosova...

(Isključen mikrofon.)

PREDSEDNIK: Greška, nije namera. Samo se ponovo prijavite, znam koliko ste potrošili, oko šest sekundi.

BALŠA BOŽOVIĆ: Dakle DS nikada nije želela da uđe u taj sukob i mislimo da je taj sukob nešto što je duboko i veoma mnogo koštalo i naš narod, i našu zemlju, i našu ekonomiju, a to je, naravno, vaše zajedničko delo. Vi ste ratovali, vi ste devedesetih godina vodili takvu politiku da ste bukvalno terali Albance da se odvoje od Srbije, da sve rade da bi otišli iz Srbije.

(Poslanici u sali naglas komentarišu i negoduju.)

(Predsednik: Poslaniče...)

Nakon toga ste potpisali Briselski sporazum i svemirska pravda je što se sada suočavate vi sa tim problemom i što je vama došlo na naplatu sve što ste radili devedesetih godina.

Dakle, to je vaše zajedničko delo, jedne zajedničke familije bivših i budućih radikala.

Ono što je takođe stvar jeste, dok su generali, dok su vojnici, dok je narod ratovao, gladovao i snosio sankcije, ginuo na kraju krajeva, vi ste kupovali stanove od jedne marke po kvadratu i vaš predsednik Aleksandar Vučić i Vojislav Šešelj i mnogi drugi... (Isključen mikrofon.)

PREDSEDNIK: Poslanici – dozvoliću replike – molim vas sve da razmislite čemu ovo danas uopšte vodi. Čemu ovo uopšte vodi? Nemojte posle da mi zamerate da nismo imali vremena da raspravljamo o predlozima zakona. Ako neko želi da se ne raspravlja o predlozima zakona, samo napred onda, nije problem. Dozvoliću replike. Predaleko idete u tome i ovo nije dobro ni za koga.

Reč ima Vjerica Radeta.

VJERICA RADETA: Javnost svakako zna – i ne znam zbog čega je prethodni kolega pokušao da unese neku zabunu u javnost u Srbiji – te 1999. godine srpski radikali su, ponavljam, bili deo vlasti. Bili smo u Vladi nacionalnog jedinstva. Na čelu SRS je bio i tada i sada je prof. dr Vojislav Šešelj, koji je tada bio potpredsednik Vlade, Aleksandar Vučić je bio jedan od

radikalskih ministara i mi nemamo nikakav problem da to priznamo i da to kažemo. I ta Vlada je odlično funkcionisala, ali su, nažalost, vaši prijatelji, pre svega iz SAD i velike zapadne sile, ti koji su inicirali krvavi raspad bivše Jugoslavije još tada, pa onda i 1999. godine bombardovanje Srbije.

A velika je sramota ne samo biti narodni poslanik, biti građanin Srbije i pričati da su Srbi i da je tadašnja vlada ne znam kako zlostavljala Šiptare, da smo hteli da ih proteramo iz Srbije itd. Prosto je neverovatno da neko sebi dozvoli takav luksuz, bez obzira na to ko ga plaća, ko ga tera da govori protiv svoje države, ali ovako se ponašati, 2017. godine izgovarati ovo sa jednakim žarom kao 1999. godine, postavljati lokatore, zaista je sramno i nedopustivo. Hvala.

PREDSEDNIK: Aleksandar Martinović.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Balša Božović stalno priča o nekim pelenama. Ja mislim da on nije izašao iz tih političkih pelena, a budući da je još uvek u pelenama, ja ću ga podsetiti malo na to šta je govorila njegova Demokratska stranka 1995. godine.

Ovde imam jedan proglas koji su potpisali gradski odbori Srpske demokratske stranke srpskih zemalja, SRS, DSS i DS. U pitanju su gradski odbori Novog Sada. To je saopštenje iz 1995. godine, pa za gospodina u pelenama, samo da ga podsetim.

Kaže: Srpski narode Srpske Atine, ustaške vlasti iz Zagreba su obnovile agresiju na Republiku Srpsku Krajinu. U pitanju je operacija „Bljesak“. Ponovo se zauzima srpska teritorija, ubija srpska nejač i nemoćni, skrnave srpske svetinje. Srpski narode Srpske Atine, probudi se iz sna jugoslovenstva u koje te vode „nesrbi i srpske izdajice. Sruši granicu na Drini i okreni se svojoj braći koja ponovo krvare braneći srpsku zemlju i najveći srpski grad pod zemljom – Jasenovac.“

Gospodine u pelenama, kažite mi da li i dalje stojite iza ovog saopštenja ili ste u međuvremenu promenili svoju politiku i svu krivicu za raspad bivše Jugoslavije i za dešavanja na Kosovu i Metohiji svalili na Srbiju i na srpski narod.

PREDSEDNIK: Balša Božović, replika.

BALŠA BOŽOVIĆ: Sve što je gospodin Martinović izjavio je gnusna laž. Apsolutno nikada se tako nešto nije dogodilo i te falsifikate iz vremena SRS-a ostavite za sebe.

Ono što je 15. jula tih godina govorio vaš predsednik stranke jeste – sto za jednog. Tako je. I to je ono što je ostalo upisano u istoriji.

Godine 1999, nakon potpisivanja kapitulacije Kumanovskog tzv. sporazuma, odnosno kapitulacije jugoslovenske vojske, jeste izjava prvaka SRS –

Vojislava Šešelja, Tomislava Nikolića i Aleksandra Vučića – o tome da moramo svi da se mobilišemo i da nastavimo rat za Kosovo.

Deset godina je vaša politika prouzrokovala da tamo gde je bilo Srba Srba više nema. Sve ih je manje i na Kosovu... (Isključen mikrofoni.)

PREDSEDNIK: Poslanici, određujem, po članu 112, pauzu.

Nastavićemo da radimo po tačkama dnevnog reda. Ovo više nema nikakvog smisla.

(Aplauz.)

Možete da mi tapšete. Da, pokušavam da vodim sednicu. Pokušavam da ovo liči na pravi parlament.

Ako krenemo ovako sa uvredama i građana Srbije i članova Parlamenta i političara, i raspravljamo o istoriji, znam tačno šta će se desiti i kakav ćete odgovor dobiti.

Dakle, član 112. mi omogućava da napravim pauzu, ali ne da nastavimo sa haosom, nego da nastavimo da radimo po amandmanima. Ko može, može. Ko ne može, postoje i drugi instrumenti u Poslovniku.

(Marko Đurišić: Kolika je pauza?)

Dovoljno. Minut. Je l' vam to dosta da se svi predomislite?

(Balša Božović: Mogu da nastavim?)

Ne. Jasno je da ne.

(Balša Božović: Kakve ste kukavice, to je strašno!)

Evo sad ću da vam pokažem kakva sam kukavica. Evo u pauzi, da ne bi Dveri imale, da ne bi vaše uvažene kolege imale dilemu kako je bilo juče.

(Marijan Rističević: Njemu je smešno. Tući ženu njemu je smešno.)

Smešno, smešno. Baš smešno.

(Posle pauze.)

PREDSEDNIK: Ivan Bauer se javio.

Izvolite.

IVAN BAUER: Zahvaljujem, predsednice.

Poštovane kolegice i kolege narodni poslanici, građani Republike Srbije, zaista ne razumem kako smo mogli da stignemo od diskusije o zakonu o dualnom obrazovanju do bombardovanja SRJ 1999. godine. Zaista mi nije jasno kako je kolega uspeo da te dve teme poveže i da izazove pola sata rasprave o nečemu što nije tema dnevnog reda.

Ja vas zaista molim, predsednice, da ne dozvolite da se skreće s ove teme, naročito s obzirom na to da opozicija traži da se sve vreme koje je na raspolaganju troši upravo na diskusiju o zakonu o dualnom obrazovanju.

Ovaj zakon i zavređuje da se o njemu diskutuje maksimalno, koliko god je to moguće. I nije uopšte sporno da se opozicioni poslanici pojave sa neakvom argumentovanom kritikom, ali naglasak je na argumentovanom, a ne može se podrazumevati da je argumentovana kritika ako se govori o jeftinoj radnoj snazi, jer podsećam da smo ovaj zakon o dualnom obrazovanju mi kao ideju preuzeli od Nemačke, Švajcarske i Austrije.

Hvala na čestitki.

Dakle, govorimo o zemljama koje su paradigma za Srbiju u svakom smislu, pa i u smislu obrazovanja. I sad, ako kažemo da se ovaj zakon pravi zato da bismo mi zapošljavali jeftinu radnu snagu, to znači, pretpostavljam, da su i ove tri zemlje ovakve zakone donele zato da bi proizvodile jeftinu radnu snagu. Pa ja ne znam ko u to može da poveruje.

Ministar je lepo rekao – 7,5% su srednje stručne škole. Pa, izvinite, ne mogu svi da budu visokoobrazovani. Naravno da treba da bude cilj naše zemlje da ljudi budu visokoobrazovani, ali ja ne znam nijednu zemlju na planeti koja ima sto posto visokoobrazovanih. Mora neko da radi i neke druge poslove, a ti treba da budu za to osposobljeni.

I hoću zbog toga da iznesem samo jedan deo ovog člana 4, o kom pokušavamo da razgovaramo a ne uspevamo zato što nas skreću sa teme bez ikakve potrebe, pritom otvaramo neke teme koje apsolutno nikakve veze nemaju sa temom dualnog obrazovanja, a to je, svi se slažemo, važna tema.

Dakle, ciljevi dualnog obrazovanja su: obezbeđivanje uslova za sticanje, usavršavanje i razvoj kompetencije u skladu s potrebama tržišta rada; doprinos jačanju konkurentnosti privrede Republike Srbije; obezbeđivanje uslova za zapošljavanje po završenom obrazovanju; obezbeđivanje uslova za dalje obrazovanje i celoživotno učenje.

(Neko dobacuje: Doživotno.)

Doživotno, celoživotno, kako god hoćete.

I sad, kažite mi kako na osnovu ovih stvari o kojima govorimo neko kaže da se ovaj zakon piše zato da bi se neko na osnovu članske karte SNS ili bilo koje stranke zaposlio u nekoj firmi. Hoćete da mi kažete sada da strancu koji dođe u Srbiju i otvori pogon neko može da naredi da zaposli nekoga zato što taj ima neku člansku kartu? To stvarno nema nikakvog smisla.

Jedan kolega kaže da treba da uvedemo da ovaj zakon uslovljava poslodavce da oni nekoga zaposle. Kako može zakon bilo koje države da uslovljava privredu, odnosno da uslovljava privredne subjekte da zapošljavaju nekoga? Dakle, to je nešto potpuno neverovatno. Kako možemo zakonom

nekoga na nešto da uslovljavamo, da mu nešto naređujemo? To je apsolutno neverovatno.

I sad, bile su neke primedbe o kojima možemo da diskutujemo. Kaže – tržište rada se menja i sad mi postavljamo ovde, uvodimo dualno obrazovanje, a tržište rada se menja i potrebe će se menjati. Okej, i obrazovanje je fluentna kategorija. Evo, ministar je danas rekao da se otvaraju neki novi smerovi. Dakle mi pokušavamo da kroz ovaj sistem stvorimo kadrove za danas, nigde ne piše da nećemo taj sistem menjati onako kako se budu menjale potrebe tržišta rada. Ne vidim šta je tu sporno i ne vidim zbog čega se sad to dovodi u pitanje.

Takođe se kaže – budućnost je celoživotno učenje. Pa ko brani deci koja završe srednje stručne škole ili koja završe škole po sistemu dualnog obrazovanja, a rekli smo da to nije samo trogodišnje nego i četvorogodišnje školovanje, da uče čitavog života? Ili, ko njima brani da postanu preduzetnici? Jer oni kada nauče kroz ovaj sistem dualnog obrazovanja praksu, za koju smo mi, kada smo bili u njihovim godinama, nažalost, bili uskraćeni...

Ja sam išao u usmereno obrazovanje, ali zato što sam išao u specifičnu školu imao sam prilike da nešto naučim i praktično, a većina dece nije učila ništa praktično. Dakle nisu znali apsolutno ništa kada su izašli iz škole, vrlo često nisu znali ništa praktično ni kada su izašli s fakulteta. Zbog čega to ne bismo promenili, zaista nisam u stanju da razumem.

Dakle, molim vas, hajde da razgovaramo. Nije sporna argumentovana kritika, ali dajte, molim vas, da govorimo o nekim stvarima koje imaju nekakvog smisla, a ne da dajemo nekakve paušalne ocene, da politizujemo zakon bez ikakve potrebe. Ovo je zakon koji je, sasvim sigurno, koristan za Srbiju, a mislim da su zemlje iz kojih smo ga preuzeli najbolja garancija da je to nešto što je, hajde, ne možemo reći da je sto posto, ali prilično sigurno nešto što je kvalitetno i što ima perspektivu. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Hvala.

Na član 4. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Reč ima Marko Atlagić.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovana predsednice, bivši režim je zadnjih deset godina uništio vaspitanje i obrazovanje, posebno vaspitanje i obrazovanje uz rad i za rad. Zato je dobrodošao ovaj zakon o dualnom obrazovanju, koji, u prvom redu, stavlja u centar vaspitanja i obrazovanja učenika kao subjekta; pored toga, on ga osposobljava za život. I ona deviza od Seneke i te kako je aktuelna danas – „Ne učimo za školu nego za život“.

Upravo je ovaj zakon o dualnom obrazovanju jedan izuzetan pedagoški, da tako kažemo, i civilizacijski iskorak našeg ministarstva i naše vlade. Hvala.

PREDSIEDNIK: Reč ima Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, amandman i član su gotovo istovetni, ja to priznajem, to su uslovi za celoživotno učenje. Ima ona poslovice, a ovo dualno obrazovanje je o tome, da je učenje kao veslanje uzvodno; čim prestaneš da učiš, vraćaš se nazad. Zato verujem da je ovaj zakon prava stvar.

PREDSIEDNIK: Reč ima Ana Stevanović.

Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Mi smo podneli amandman kojim hoćemo da brišemo ceo zakon, ne samo ovaj član, zato što smatramo da dualno obrazovanje nije adekvatan obrazovani koncept; o tome smo pričali i juče.

A pre nego što hoćete uopšte da uvedete dualno obrazovanje, morate da napravite korenitu reformu našeg obrazovanja i školovanja.

Vi sami dolazite iz privatnog obrazovanja. Ja sam takođe godinama radila u privatnom obrazovanju. Meni su dolazila iz osnovnih škola, čak iz nekih centralnih beogradskih osnovnih škola koje važe za najbolje, deca koja ne znaju da misle. Vi njih kada pitate u školi, na primer, šta ti misliš o nečemu, oni vas gledaju i kažu – nas to nikad niko nije pitao, niti nam je iko ikada rekao da treba da mislimo.

Podsetiću vas i na onaj citat Alberta Ajnštajna koji kaže da cilj obrazovanja nije učenje činjenica već učenje učenika da misle. Tako da, pre nego što uopšte hoćete da sprovedete dualno obrazovanje, mislim da je prvenstveni cilj da mi naučimo učenike da misle, da napravite korenitu reformu koja će konkretne promene uneti u naše obrazovanje.

Ovo je kao da zapušavate brod koji tone. Ništa se neće ovim postići, samo ćemo imati veliku, dugoročnu štetu, i mi kao društvo i generacije đaka koji dolaze posle nas. Zahvaljujem se.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Na član 4. amandman su zajedno podneli poslanici Nenad Čanak, Olena Papuga i Nada Lazić.

Da li želite reč? (Ne.)

Na naziv Glave II, naziv iznad člana 5. i član 5. amandman su zajedno podneli poslanici Poslaničke grupe DS.

Da li neko želi reč? (Ne.)

Na član 5. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su poslanici: zajedno Zoran Krasić, Nemanja Šarović i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, Ana Stevanović, Vladimir Đurić i Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima Zoran Krasić.

Izvolite.

ZORAN KRASIĆ: Član 5. je korektno napisan u smislu sistema koji se promovira ovim predlogom zakona. Ali pošto mi osporavamo ceo ovaj koncept, naravno da smo podneli amandman gde tražimo da se briše i ovaj član koji se odnosi na planove i programe nastave i učenja.

Samo da dopunim ono naše osnovno mišljenje o ovom predlogu zakona. Dualno obrazovanje bi trebalo da znači da postoje dva obrazovanja. Međutim, ovde nema dva obrazovanja; postoji jedno obrazovanje i praktična nastava. I to ništa nije novo, to postoji kod nas odavno. I treba da postoji. Kroz praktičnu nastavu treba da se savladaju te manuelne i druge sposobnosti i veštine kako bi ono što je, hajde da kažem, teorijsko znanje iz klupe moglo da se i praktično primeni, a da se tokom obrazovanja, i ovo je samo obrazovanje, ništa više, učenik koji treba da stekne znanja stekne i potrebne veštine da ne bi stradao na strugu, na nekoj drugoj mašini kada se bude eventualno zapošljavao kao osposobljeno lice za rad.

I u tom smislu, moram samo da vam skrenem pažnju, nije potreban ovaj zakon. U dosadašnjoj našoj praksi taj deo obrazovanja koji je praksa nešto nije u redu, to treba eventualno popraviti i omogućiti da sa veštinama učenici, a ceo obrazovni proces se zasniva na sticanju znanja, znanja, znanja i veština, i manuelnih i tako dalje.

Ovo ste digli, potpuno nepotrebno, na jedan nivo. Očigledno da je potrebna javnost, da je potreban neki publicitet, kao da se nešto epohalno dešava u skladu sa nekim evropskim standardima, nekim tekovinama. Nikakva to tekovina nije, nikakav to standard nije. To je nešto što je oduvek postojalo i postoji.

Ne bih prenosio neka lična iskustva, pošto sam od rane mladosti bio suočen sa ovim što se zove i učenje i praksa, samo želim da skrenem pažnju – nama jesu potrebni ti kadrovi koji, kada završe obrazovni proces, mogu da se uključe u proces proizvodnje. Naravno, neće se oni uključiti sa onom serijskom proizvodnjom kao što to ima čovek koji deset godina radi na određenom radnom

mestu, ali da ima osnovna predznanja da može da bude kvalitetan radnik koji ne ugrožava niti mašine, niti radni proces, a niti svoje zdravstveno stanje.

U tom smislu mislim da je najveći nedostatak ovog koncepta što ste izašli iz prostora prosvete i obrazovanja. Molim vas, najduže šest časova dnevno, najduže 30 časova nedeljno? Verovatno to neće biti u toj količini, ali sama pomisao da najduže šest sati dnevno neko ko je u obrazovnom procesu treba da bude na praksi gde treba da radi... Tu se javlja i škart, tu se javlja i greška, svašta se tu javlja. I onda, da bi se to stimulisalo na neki način, ide se sa 70% naknade, a to je 91 dinar po radnom času. Kao to će biti neki stimulans.

Neki moji prethodnici su pomenuli nešto što se ranije dešavalo. Pa mi smo pri velikim fabrikama, holdinzima, ili SOUR-ima svojevremeno, imali obrazovne institucije, mašinske centre, u Rakovici, u „Elektronskoj industriji“, i bila je prava jagma da deca posle osnovne škole upišu tu zanatsku školu kako bi se osposobili, jer znaju da su, kada završe taj obrazovni proces, i radno osposobljeni da sutra odmah mogu da nastave sa radnim odnosom u dotičnoj firmi.

Mi danas, nažalost, nismo u situaciji da tako nešto radimo. Zašto? Zato što ne postoje ti nosioci ekonomskog razvoja, veliki privredni sistemi. Kod nas se javlja jedna mentalna greška. Mi smatramo da možemo izaći iz ekonomske krize stranim direktnim investicijama. Ama, nijedna država na kugli zemaljskoj stranim direktnim investicijama iz inostranstva nije izašla iz ekonomske krize. Nijedna nije izašla.

Mi treba da koristimo ta iskustva, da tražimo svoj neki put koji treba da uvažava ova leva, desna, severna, istočna i tako dalje gibanja koja idu prema nama. Kol'ko? Da uhvatimo priključak, da ne kaskamo, ali moramo da imamo autentični svoj razvojni put, prilagođen socijalnom okruženju i ekonomskoj situaciji. I to je osnovni nedostatak ovog koncepta dualnog obrazovanja.

Dualno znači da ima dva obrazovanja. Ovde nema dva obrazovanja, ovde je jedan obrazovni proces. Jedan je u učionici a drugi je u proizvodnom pogonu, gde motoričke sposobnosti treba da dođu do izražaja. Bez obzira na to što su zastarele mašine, ali učenik u toku procesa ima da shvati šta je ta mašina, koje su njene performanse, koje su opasnosti po okolinu, šta je važno da bi se napravila dobra serija, kvalitetna serija, dobri proizvodi i tako dalje.

I treba da imate u vidu, gospodine ministre, mi imamo sada železničku školu, pa imamo ovu stolarsku školu, ali niko od njih ne ide da bude železničar ili stolar, nego kada to završi, ide na kurs da bude policajac. Valjda ste upoznati sa tim. Vi u Rakovici imate veliki obrazovni centar. Čemu on sad služi kad je sve

zatvoreno? Javiće se neki strani investitor ili Privredna komora, koji će da kaže – ma nemojte, molim vas, oko toga. To nije rešenje. Autentičan put je rešenje.

PREDSEDNIK: Reč ima Marinika Tepić, predlagač.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem.

Mi iz Nove stranke, Kluba samostalnih poslanika, tražimo da se briše i član 5. Zakona o dualnom obrazovanju, kao i svaki drugi član, odnosno smatramo da je ovo štetan i štetočinski zakon i da, ponoviću svaki put, legalizuje dečji rad kao najjeftiniju radnu snagu.

Član 5. je, inače, naslovljen „Planovi i programi nastave i učenja“. U prvom stavu kaže: „Osnov za donošenje planova i programa nastave i učenja predstavlja standard kvalifikacije koji utvrđuje sektorsko veće za određeni sektor rada, u skladu sa zakonom koji uređuje nacionalni okvir kvalifikacija“.

Pa se Agencija za borbu protiv korupcije oštro protivila ovakvoj definiciji ističući ovo kao jednu od koruptivnih mera zato što još uvek ne postoji zakon koji uređuje nacionalni okvir kvalifikacija. A zašto ne postoji? I to ću, kao svaki put, da ponovim – zato što je sve, pa i biro za zapošljavanje, i ove dece i njihovih osiromašenih roditelja, prebačen u Srpsku naprednu stranku.

I nije tačno da SNS kroz svoju člansku kartu ne može da utiče na zapošljavanje ove dece kod privatnika. Može, zato što se subvencionise zapošljavanje. Ali ne iz privatnog džepa Aleksandra Vučića, kako on to pokušava da predstavi, već iz budžeta Republike Srbije, tako što subvencionisanje radnih mesta plaćaju svi građani ove zemlje. Dakle, svi otvaraju ta radna mesta, a ne jedan čovek ili jedna partija.

I tačno je da je trebalo da i oni radnici koji u pelenama rade postanu članovi SNS-a da bi dobili i ta jadna, ponižavajuća radna mesta. I zato ovaj zakon, molim vas, povucite iz procedure i ne ponižavajte dalje naše radnike i njihovu decu.

PREDSEDNIK: Reč ima Vladimir Orlić, replika.

VLADIMIR ORLIĆ: E kako se lako neki ljudi ovde gađaju i brojevima i raznim kategorijama, kako se lako upuštaju u teme koje im zvuče dobro, skoro podjednako dobro kao onih deset miliona za „Banatske šore“. Lep, okrugao broj, u milionima se računa.

Kažu mora neko da se učlani u SNS zbog toga što će država onda dati nekome subvenciju, pa će tog da uceni da mora njenog čoveka da zaposli i tako dalje. To da izgovori može neko ko predstave blage nema koliko otprilike iznosi prosečna subvencija po radnom mestu, za koliko se ta subvencija vraća i šta posle treba da radi neko ko se kao brine za sopstveno preduzeće, sopstveni kapital.

Da taj neko posle 14 meseci... I to nije nešto što tvrdim ja, to tvrde stručnjaci koji su te stvari ispitivali, koji su gledali i vrednosti ugovora i trajanje poslova i šta država dobija s druge strane. Dakle 14 meseci treba da prođe da bi taj neko onda uzeo i propao, propao načisto. Pa što je taj neko uopšte počinjao bilo kakav biznis, ne u Srbiji, nego bilo gde? Što se uopšte bilo čime na ovom svetu bavi ako je spreman da sam sebe upropasti nakon 14 meseci, po toj čudnoj i nakaradnoj logici koju mi slušamo sa druge strane? To su bajke, i to vrlo loše, jeftine, pogubne bajke, koje ne služe ničemu osim da se dodatno ovde malo seje gnev, da se priča sve i svašta akonto SNS-a, a sve glupo i sve bez veze.

Dakle, da li postoji privatnik koji je u stanju da upropasti i samoga sebe samo zato što to kažu samoproглаšeni eksperti sa druge strane? Oni koji su toliko stručni i toliko se razumeju i u radna mesta i u tržište rada da su, još jednom, stotine hiljada ljudi u ovoj zemlji ostavili bez posla i dan-danas se toga ne stide. Ti i takvi ne stide se ni mnogo krupnijih stvari, što bi se stideli tako nečega? Za njih su ti ljudi i njihove sudbine uvek bili besmislena priča i ništa više. Hvala lepo.

PREDSEDNIK: Hvala.

Replika, Marinika Tepić.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem.

Jedinstvena prilika koja mi se evo sada dala, zahvaljujem predsednici, da odgovorim, u nekoliko navrata, na navodne optužbe za finansiranje „Banatskih šora“ dok sam bila pokrajinska sekretarka za sport i omladinu, mandat kojim se izuzetno ponosim. O tome možete da pitate i vašeg ministra, gospodina Vanju Udovičića, koji je lično promovisao banatske šore, koji je lično na svim javnim raspravama povodom novousvojenog zakona o sportu podržavao finansiranje banatskih šora kao tradicionalnog sporta. Prema tome, nemate vi problem sa mnom ako imate sa „Šorama“, nego imate sa vašim ministrom.

A to što vi ne razumete to, vi ne razumete ni ono o čemu opozicija uporno govori, o legitimizaciji i legalizaciji dečijeg rada kao najjeftinije radne snage. Ne samo vi, gospodine Orliću, već i neki prethodni govornici. Evo, pade mi na pamet i kolega Bauer.

Ja potpuno razumem da vi ovo ne razumete, jer da razumete da vam je članska karta SNS-a potrebna za sve živo u ovoj zemlji, pa i kod privatnih poslodavaca, vi biste verovatno bili ministar, ne biste ostali ovde, ne bi vas ostavili ovde da pričate bajke. Naravno, u skladu sa vašim kognitivnim sposobnostima. Hvala.

PREDSEDNIK: Vladimir Orlić, replika.

Izvolite, poslaniče.

VLADIMIR ORLIĆ: Neću, naravno, ja da odgovaram na to zašto sam ja ovde. Valjda je više nego jasno da sam ovde sa velikim zadovoljstvom. Sa velikim zadovoljstvom pokazujem najgorima od najgorih gde su i šta ne znaju i koliko su nesposobni. Sa velikim zadovoljstvom. Dakle nemojte vi meni da tražite drugo mesto, meni je ovde sjajno.

Što se tiče ovih priča o dečijoj radnoj snazi, ajmo ovako – šta su ta deca koja uče? Kažete – jeftina radna snaga. Šta su ta deca u devastiranoj državi, u kojoj su njihovi roditelji izbačeni na ulicu? Danas ne valja ako neko dobije platu i pošteno je zaradi, svojim rukama je zaradi i zasluži a država je omogućila da ima gde tu platu da zaradi. To ne valja, to je ispod nivoa dostojanstva. Slanje ljudi na ulicu i upućivanje ih ljubazno da ne znam šta rade, preturaju po kontejneru, to je bilo dostojanstveno. To je država dostojanstvenih ljudi koju su neki gradili i imaju obraza da uopšte bilo šta ovde komentarišu. Nemojte da se zavaravamo, dame i gospodo.

Priča o tome šta se dešava danas i ko je za šta zaslužan, ajmo još jednom za one koji nisu u stanju da shvate i razumeju. Danas u Srbiji neko pokušava nešto da napravi. Taj koji to danas pokušava, to ume da uradi. Pa obezbeđuje i radna mesta, i obezbeđuje da ti ljudi imaju neku budućnost, pa i ta njihova deca za koju se lažno brinete, pa da ima odakle i to dete da plati udžbenike, o kojima nešto sad ovde pričaju nadugačko i naširoko, i sve ostale troškove o kojima se priča da pokriju. To danas neko u ovoj zemlji radi.

Ko to ne razume? Onaj koji nije u stanju da razume. Neću uopšte da ulazim u to šta je razlog, da li nečije sposobnosti ili odsustvo želje, ali kad govori, recimo, o Aleksandru Vučiću, taj da zna – kad mu se obraća, mora da podigne glavu. Zato što govori čoveku od sebe višem u svakom smislu, i intelektualnom, i moralnom, i po svakoj sposobnosti. Kad se tako obraća, s podignutom glavom, ako poželi da se prepusti radu svojih jezičkih žlezda, samo neka zna – ko uvis pljuje, na obraz mu se vraća. Hvala.

PREDSEDNIK: Vreme. Hvala.

Idemo dalje.

Reč ima Ana Stevanović kao predlagač amandmana.

Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Zahvaljujem se.

Opet ponavljamo da ovaj predlog dualnog obrazovanja uopšte nije dobar i apelujemo da povučete ovaj zakon iz procedure kako biste sproveli one reforme koje su prekopotrebne.

Jedan od predloga, o kom ćemo kasnije pričati, kada budemo govorili o ostalim zakonima, tiče se besplatnih udžbenika. To je jedna od mera koja je vrlo

lako sprovedljiva, za koju postoji i te kako dovoljno novca u budžetu, tako da ne znam zbog čega ne biste to prihvatili.

Kada govorimo o besplatnim udžbenicima, pozvala bih se na jedan jako lep citat čuvenog italijanskog publiciste Itala Kalvina, koji kaže sledeće: „Zemlja koja uništava svoje školstvo nikad to ne čini samo zbog para, jer joj nedostaju sredstva, ne, jedna zemlja koja uništava obrazovanje je odveć pod vladavinom onih koji od širenja obrazovanja strahuju, jer neobrazovanim narodom se najlakše manipuliše.“

Molila bih vas da zapamtite ovaj citat i da ga imate na umu dok budemo obrazlagali naše predloge za uvođenje besplatnih udžbenika za učenike svih srednjih i osnovnih škola, zato što novca u budžetu za to i te kako ima a korist koju možemo imati od toga je višestruka. Zahvaljujem se.

PREDSEDNIK: Reč ima Marko Đurišić, predlagač amandmana.

MARKO ĐURIŠIĆ: Mi smo predložili da se i član 5. briše zato što smatramo da je zakon loš.

Ako se čita član 5, vidi se da nije jasno definisano u planu i programu koliko će za učenike koji će biti deo dualnog obrazovanja biti nastave za obavezne opšteobrazovne predmete, koliko za stručne, a koliko za izborne.

Govori se da će plan biti donet i odobren od strane Ministarstva, a onda kasnije, u nekim drugim članovima se definiše koliko obavezne stručne nastave može maksimalno, recimo, da se obavlja kroz rad.

Onda se kaže da to može da traje najviše 30 sati nedeljno, odnosno šest sati dnevno. A ja onda postavljam pitanje – ako će učenik provoditi šest sati dnevno na nekom poslu, tamo nešto raditi i učiti uz rad, kada će on i koliko će vremena imati za opšteobrazovne predmete ili za neki izborni predmet? To je ta naša kritika i zašto kritikujemo da ovo umanjuje šanse budućih generacija.

Mi treba da pružimo šansu svima da što veće obrazovanje steknu. Zato tražimo da srednje obrazovanje bude obavezno, da udžbenici budu besplatni, a onda će ti učenici kroz praksu uz obrazovanje ili kasnije neko kratko doškolovanje moći da se osposobe za ovaj rad koji im je predviđen ovim. Ovako, ministre, oni će raditi 30 sati nedeljno i neće imati vremena da uče dalje. Hvala.

PREDSEDNIK: Izvolite, ministre.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Ovo „30 sati nedeljno“ morate tumačiti kroz neki kontekst kad se desi slučajno, kad ima, recimo, u završnoj godini ciklus neobavljene prakse, da se može onda cela nedelja ići samo na praksu. Znači, to nije tipičan primer.

Kada se govori o opšteobrazovnom procentu u okviru dualnog, on je obuhvaćen Zakonom o srednjoj školi i ne dira se, apsolutno ostaje isti.

Kada je u pitanju ukupna reforma obrazovanja, voleo bih da podsetim sve nas ovde da smo nedavno usvojili sistemski Zakon o obrazovanju i vaspitanju, u kojem je, posle 17 godina, izglasana paradigma koja će imati za cilj učenje putem ishoda. E to je ona ogromna promena, da neće bubati nego će zaista imati primenu stečenih znanja, i već 2018. godine imaćemo PISA testiranje, kada ćemo i znati da li smo napredovali.

Ta ogromna promena se dalje nastavlja kroz nacionalni okvir plana i programa, ili kurikuluma, koji je na objavljivanju, a onda 2018. godine počinju reforme i programi prvog i petog razreda i prvog razreda srednje. Tako da je to normalan sled događaja i to je nešto što, da ne zamaskiramo celu priču, postoji; to smo čak usvojili u ovoj skupštini.

Inače, zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija je gotov, ulazi za dan-dva u javnu raspravu. S obzirom na to da se zakon o dualnom obrazovanju neće primenjivati dve godine, taj uslov će se, naravno, ispuniti. Inače, to je sadržano u ovom zakonu, u članu 38, u Prelaznim i završnim odredbama. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Petar Petrović.

Izvolite.

PETAR PETROVIĆ: Gospođu predsednice, gospodine ministre, dame i gospodo narodni poslanici, Poslanička grupa Jedinствene Srbije je, kada je bila načelna rasprava, iskazala svoj stav u vezi sa zakonom o dualnom obrazovanju i taj stav nije promenila ni danas.

Što se tiče ovih amandmana kojima se traži brisanje pojedinih članova, normalno da Poslanička grupa JS neće podržati nijedan od tih amandmana, iz razloga što na taj način zakon gubi na značaju; faktički, izbacivanjem jednog, dva, tri ili više članova, kako se predviđa, zakon bukvalno ne postoji.

Ali ono zbog čega sam se javio da kažem nekoliko rečenica, pošto pripadam starijoj generaciji, koja pamti neko drugo obrazovanje koje se događalo u Srbiji, odnosno u nekadašnjoj Jugoslaviji, u vreme takozvanih škola učenika u privredi, industrijskih škola i tako dalje, kada se jedan dan išlo u školu a jedan dan na praksu, kada smo iz škole dobijali dobre majstore, dobre stručnjake u svim oblastima.

Mi danas imamo slučajeve da ljudi, kada traže dobrog metaloglodrača, metalostrugara, varioca ili već da ne nabrajam dalje, auto-limara, limara, nema ih na tržištu; odnosno, ima ih sa završenom školom, nekom diplomom, ali nisu

obučeni za taj posao. Oni nisu videli kako izgleda glodalica, kako izgleda strug, a završili su za to zanimanje. Nažalost, to je istina.

Sećam se da smo mi u vreme kada sam ja bio mlađi i kada sam bio u Fabrici kablova u nekom periodu primali i po hiljadu radnika na prekvalifikaciju da bismo dobili radnike. Zamislite sada mladog čoveka koji je završio srednju školu, ekonomsku, elektrotehničku, mašinsko-tehničku, i nije nalazio posao u struci pa je morao da ide na prekvalifikaciju. Faktički, on je bacio četiri godine svog života, svog rada i svog učenja da bi postao nešto drugo, radnik nekog drugog zanimanja.

Upravo zbog toga ovo dualno obrazovanje upućuje na to da ćemo dobiti radnike, odnosno stručnjake za određene oblasti koji će uz teorijsko znanje imati i praktično znanje da mogu da rade posao koji se traži, odnosno za koji su se školovali.

Gospodine ministre, ono što bih vam ja predložio, ne znam da li ste u mogućnosti da to brzo sprovedete ali mi smo nekada. u ondašnjoj Jugoslaviji – doduše, nije bila demokratska kao danas, ali je bila razvijena industrijska zemlja i razvijena Srbija – imali takozvano planiranje kadrova. Pa smo planirali za pet i deset godina šta će ovoj zemlji trebati, koliko će trebati lekara, koliko će trebati pravnik, orijentaciono, koliko će trebati nekih radnika i tako dalje.

Danas toga nema. Mi danas imamo hiperprodukciju nekih zanimanja gde mladi ljudi završavaju to za šta su se upisali, gde su se upisali i školovali a nikada se do svoje starosti neće zaposliti u struci za koju su se školovali. Molim vas, proverite to pa ćete videti da danas imamo ljude sa 15 i 20 godina staža na zavodima sa nekim zanimanjima za koje niko nema potrebe. Jednostavno ne postoji potreba u Srbiji za tim zanimanjima. Oni su to negde završili, ne bih sada pričao o tome kako, gde, na kom mestu i tako dalje, ali JS se zalaže i zalagala se za to da se omogući mladim ljudima da se školuju za ono zanimanje gde će vrlo brzo naći sebe, imati posao, obezbediti sebe i svoju porodicu da mogu da razmišljaju o budućnosti.

I zato ja ne razumem neku kritiku od strane nekih uvaženih koleginica i kolega. Kritika radi kritike, ajde da kritikujem nešto. Ja sam uvek voleo argumentovanu kritiku, ali kritiku radi kritike nikad nisam poštovao. Molim vas, kad nešto kritikujete, dajte suprotan predlog, koji će biti bolji od onog što je predloženo, a ne samo da kažem da nešto ne valja a ne znam šta je dobro.

Zato Jedinствена Srbija daje punu podršku, gospodine ministre, ovom zakonu i glasaće za njega.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Vladimir Đukanović.

VLADIMIR ĐUKANOVIĆ: Hvala, predsedavajuća.

Morao sam, jednostavno, da se javim, pošto, znate, imam tu osobinu da jako dobro pamtim.

Kada su 2000. godine došli na vlast ovi što danas predlažu ovaj amandman, tada su oni pokrenuli jednu reformu školstva, pokojni ministar Gašo Knežević je to radio, i jedna visokopozicionirana ličnost u njegovom ministarstvu, na koju se danas često pozivaju, koja je univerzitetski profesor, tada je nama studentima rekla jednom prilikom da je studiranje privilegija bogatih. I tada nam je objašnjavala kako ne može baš svako da studira, a oni su tada to svesrdno podržavali, pošto nam danas kažu kako moramo da pružimo svima što šire obrazovanje.

Danas tu gospođu, inače, neretko zovu u emisije, ona daje razne komentare, ona je predstavnik tog građanskog društva i ne znam čega. Ona nam je tada objašnjavala da je studiranje privilegija bogatih, pa me interesuje kako se tad niste setili da se javite i da kažete – kako te nije sramota, šta to predlažeš, mi nećemo da glasamo za takav zakon. Kojim su nam tada, inače, uništili, tim zakonom, naše školstvo i obrazovanje.

Slušam ovde priču o besplatnim udžbenicima. Pa te besplatne udžbenike ste davali, posebno u gradu Beogradu, tako što ste podizali kredite i zaduživali građane, a onda ste davali besplatne udžbenike koje su učenici morali na kraju godine da vrate. I nemojte vi da pričate o besplatnim udžbenicima ako mora neko da podigne kredit. Zadužili ste celu zemlju, tako ste obezbeđivali te navodno besplatne udžbenike.

Sećam se veoma dobro – pošto žalite danas često za obrazovanim lekarima, koji završe medicinski fakultet pa odlaze iz ove zemlje; nažalost, odlaze, jer ste nas doveli dotle da se lekarska struka zaista degradira – jednog televizijskog priloga, momak je završio medicinu i morao da se prekvalifikuje u medicinskog tehničara da bi dobio negde posao. Jer u njihovo vreme niko nije mogao da dobije posao kao lekar, a danas ipak otvaramo radna mesta za dve hiljade lekara. E vidite, to je ta razlika.

Ja ne znam šta vi hoćete. Tražite što šire obrazovanje a, izvinite, po čemu je to sajdžija neobrazovan? Po čemu je neki mašinski radnik koji želi da radi u industriji neobrazovan čovek? Možda je najbolji u svom zanatu i treba da zarađuje možda više od onoga što je doktorirao na Filozofiji.

Izvinite, to je tržište. Shvatite. Vi ste nam uvodili tržište. Vi ste nam uvodili 2000. godine kapitalizam u najprimitivnijem obliku. Pa šta sad hoćete? Danas kada neko uređuje sistem i kada tržište diktira šta se traži, vi sad hoćete da vratite samoupravni socijalizam i da imamo neku plansku privredu. Tržište diktira, ljudi. Izvinite, to je tako.

Ja sam se javio da bih samo podsetio građane kako su nam oni koji su nam donosili tada veliku demokratiju govorili kako je studiranje privilegija bogatih. E, vidite, u našem sistemu to nije tako; može svako da se obrazuje, ali može da se obrazuje na osnovu onoga što tržište zahteva. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Hvala.

Na član 5. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici Marijan Rističević i Marko Atlagić.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, ovaj član govori o ishodu učenja. Ja ću navesti jedan primer.

Da je moj kolega poljoprivrednik imao dualno obrazovanje i da su ga obrazovali za orezivanje vinograda, okopavanje, zaštitu, prskanje, branje, stručno branje, muljanje – doduše, znao je da mulja, ali ne grožđe – onda ne bi bilo štete po državu. Država je uložila 550.000 evra, on sve upropastio, ništa nije znao. Da je bilo ovog zakona, verujem da te štete ne bi bilo. Hvala.

PREDSEDNIK: Reč ima Marko Atlagić.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovana predsednice, u znak protesta protiv lošeg ishoda učenja jednog narodnog poslanika i pokušaja davljenja mene kravatom ovde u ovom visokom domu od strane jednog, kako rekoh, narodnog poslanika siledžije, odnosno davitelja, i jednostranog informisanja novinara, i njegovog upada u kabinet predsednice Narodne skupštine Republike Srbije Maje Gojković i brutalnog napada na nju, odustajem od obrazloženja ovog amandmana kako bih ustupio vreme tom narodnom poslaniku da se vaspitava kako ovo više ne bi radio. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Povreda Poslovnika, Dragan Vesović.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, predsedavajuća.

Povređen je Poslovnik, član 106 – govornik može da govori samo o tački dnevnog reda.

Ja zaista ne vidim kakve veze ima nazovidavljenje kolege koji je juče s moje strane dobio poziv da sedne na isto mesto da vidi da neće biti davljen, ako je uopšte i davljen, sa dnevnim redom. Hvala.

PREDSEDNIK: Obrazlagao je svoje razloge zašto neće danas da obrazlaže svoj amandman, što je dozvoljeno u vremenu kraćem od dve minute. Ne vidim šta je tu problem.

Na naziv iznad člana 6. i član 6. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Poslaničke grupe Demokratska stranka.

Da li neko želi reč? (Da.)

Balša Božović.

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Na član 6: „Obim učenja kroz rad iznosi najmanje 20%, a najviše 80% časova od ukupnog broja časova stručnih predmeta...“

Dakle, ono što je, gospodine ministre, predloženo, mi smo predložili da se obriše iz prostog razloga što ne smatramo da je dualno obrazovanje koje će doneti bilo kome bilo šta dobro u ovoj zemlji. Neće ni tim đacima, koji će dobiti najgora radna mesta, ako ih uopšte i dobiju, i to uz blagoslov najgorih kapitalista koji će plaćati minimalnu cenu rada, za njih konkretno 70% minimalne cene. Oni će biti, naravno, sve bogatiji i bogatiji, a ti budući radnici neće sebi moći da plate ni najosnovnije životne potrebe.

Umesto dualnog obrazovanja mi smo predlagali obavezno srednje obrazovanje, sa reformom srednjih stručnih škola, sa reformom gimnazija, kako bismo uticali na razvoj intelektualne elite. Dakle, ne za jeftinu radnu snagu, ne za jeftine produžetke mašina u fabrikama, već za besplatne udžbenike.

Da ste nas poslušali, danas bismo razgovarali o besplatnim udžbenicima, kako za osnovno tako i za srednjoškolsko obrazovanje, zato što je po Ustavu besplatno i zato što stavlja sve đake u jednaku ravan bez obzira na to iz kojih porodica dolaze, da li imaju veze, da li neko ima 10.000 evra godišnje da školuje svoje dete ili nema. Jako je važno da svi budu jednaki i da mi kao društvo budemo solidarni prema budućim generacijama.

Sve ostalo, naravno, pada u vodu, zato što imate primere sa kojima i komunicirate a koji su to dualno obrazovanje završili. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Na član 6. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: zajedno Zoran Krasić, Ljiljana Mihajlović i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, Ana Stevanović, Vladimir Đurić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, predsedavajuća.

Ovaj član 6. govori o obimu, periodu i mestu realizacije učenja kroz rad. Ministar je nešto odgovorio, ali me nije ubedio da će ovih maksimalnih 30 sati učenja uz rad nedeljno biti na korist učenika a ne na korist poslodavca, i da će to

biti samo u izuzetnim situacijama, možda kada treba da se nadoknadi onaj fond vremena učenja uz rad.

Mislím da će ovaj zakon otvoriti vrata za to da učenici rade u kontinuitetu nekoliko meseci u skladu sa potrebama poslodavca, kada njemu treba neka dodatna radna snaga, i da će za to vreme potpuno zanemariti svoje obrazovanje, znači učenje opšteobrazovnih predmeta, izbornih predmeta i onog dela stručnih predmeta koje treba da uče u školi. Mislím da, između ostalog, i ovaj član govori o stvarnoj nameri donosioca ovog zakona, to je da se u Srbiji, nažalost, proizvede jeftina radna snaga.

Ne smatram da je dobro rešenje da učenici, umesto da provode vreme u školi uz obrazovane nastavnike, da na njih pedagoška znanja, kako je ovde jedan od kolega govorio o važnosti pedagoškog obrazovanja učenika, da to, umesto školovanih nastavnika, koji su završili fakultete, obavljaju instruktori koji će proći četrdesetosatnu obuku.

Da li neko može pedagoško-didaktičke mere da sprovodi kvalitetno ako je završio 40 sati neke obuke u odnosu na nastavnika koji je završio fakultet? Ja u to nisam ubeđen.

PREDSEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Zahvaljujem.

Poštovani narodni poslanici, saglasno članu 27. i članu 87. stav 2. i stav 3. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da će Narodna skupština danas raditi i posle 18.00 časova, zbog potrebe da Narodna skupština što pre donese akte iz dnevnog reda ove sednice.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković.

Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Ovo je još jedan amandman kojim tražimo brisanje ovog člana kao što tražimo brisanje svih članova Predloga zakona o dualnom obrazovanju jer smo uvereni da je donošenje ovog zakona u najmanju ruku preuranjeno.

Mi moramo da reformišemo naš obrazovni sistem jer je on loš, zastareo i nepravedan, ali u toj reformi ne možemo da krećemo da zidamo kuću od krova, nego od temelja.

Mi sad uvodimo dualno obrazovanje da bismo nekako opravdali loše rezultate na kraju osnovnoškolskog obrazovanja, jer deca završavaju osnovnu školu sa vrlo malo znanja, a takvu situaciju imamo zbog toga što naš obrazovni sistem, pre svega, decenijama kasni u modernizaciji i reformi načina izvođenja nastave i načina učenja.

Iznova slušamo da nešto nije u redu s našom decom, da su deca ovakva i onakva, lenja, neće da uče i tako dalje, pa su onda krivi i roditelji jer su ovakvi i

onakvi, i uporno pokušavamo da i roditelje i decu 21. veka uguramo u sistem koji radi po modelu iz 19. veka.

Moramo konačno da pogledamo istini u oči. Vremena su se promenila; decu ne treba prilagođavati starom školstvu, nego školstvo treba prilagoditi deci novih vremena. Stoga molim da hitno krenemo u reformu predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja i da se manemo priče o dualnom dok temelje ne izgradimo. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Zoran Živković.

Izvolite.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Hvala lepo.

Ja se pridružujem ocenama prethodnika da zakon ne valja, to smo i definisali kroz amandmane „briše se“. Drago mi je što su kolege iz drugih poslaničkih grupa prihvatile to lekovito sredstvo za borbu protiv gluposti koje dobijamo kao predloge zakona. U političkom smislu gluposti, naravno.

Ovde u ovom članu je jako važno da definišemo to da obim, period i mesto realizacije učenja kroz rad u okviru dualnog obrazovanja nisu predviđeni nijednim strateškim ili razvojnim dokumentom u oblasti obrazovanja u Republici Srbiji. Strategije razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine, kao krovni resorni dokument, uopšte ne prepoznaje dualno obrazovanje. To smo već govorili u načelnoj raspravi, ali nije šteta ponoviti to nekoliko puta.

Takođe, slažem se sa ocenama da je ovo legalizacija dečjeg rada po najnižim mogućim cenama. To liči na one scene katastrofa koje smo gledali u filmovima, iz Azije i Afrike, i to ne treba da se dozvoli. Naravno da deca treba da nauče za šta god da se školuju, da ne dobiju samo diplomu, makar ona bila i prava a ne falsifikovana kao što je to običaj, ali to ne znači da treba da budu izrabljivana celog svog života.

Konačno, imam i dobre vesti za građane Srbije: ovaj zakon nikada neće biti sproveden. Ili će predlagač da odustane sam od njega kad shvati o čemu se radi ili će biti sprečen da to sprovede time što će izgubiti izbore koji se najavljuju za mart sledeće godine. Prema tome, nije ništa opasno. Ovo je još jedna varijanta plašenja naroda.

Dualno obrazovanje ima par interesantnih primera...

(Predsedavajući: Privodite kraju, kolega Živkoviću.)

... Ali o tome drugi put.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Zoran Krasić.

ZORAN KRASIĆ: Ovim članom je predlagač u okviru zadate teme hteo da propiše neke minimume i neke maksimume i verovatno ima puno tih

specifičnosti zašto je bilo potrebno da se kaže do šest sati, do 30 časova nedeljno, ne želim da ulazim u to.

Ja ne delim mišljenje nekih mojih prethodnika o eksploataciji, već insistiram na tome da ovo u suštini treba da bude samo obrazovni proces i više ništa drugo.

Donekle imam razumevanja za predlagače zakona, i što ta stručna zanimanja nisu popularna i treba nekako učiniti to dostupnim i interesantnim za mlade generacije, i da imaju potrebu da u ovaj sistem uvežu i državu i ono što su paradržavni organi, pa čak i ono što je privreda, kako bi se što veći broj mladih ljudi opredelio za te zanate, za ta stručna zanimanja, da negde pre dvadesete godine regulišu svoj radnopravni status. To opredeljenje, u krajnjem slučaju, i nije toliko loše. Međutim, osnovni nedostatak ovog predloga zakona je – da li je to u stvari moguće. On uopšte nije prilagođen postojećem socijalnom okruženju.

Ja bih skrenuo pažnju na, eto, jedno iskustvo tokom boravka u inostranstvu pre nekoliko godina u jednoj porodici. Najmlađi sin je završavao osnovnu školu i onda je tati rekao – naš profesor kaže da, kada se budemo opredeljivali za srednje škole, ne idemo u ove opšte nego da idemo u zanatske škole. Zato što se u Nemačkoj predviđa da u narednih deset godina neće biti posla za vrhunske intelektualce, ali će biti posla za one ljude koji imaju bravarski i ove druge zanate. Naravno, nemam nameru da upoređujem nas i Nemačku, jer to je neuporedivo, ali nama trebaju originalno strateška planska dokumenta na osnovu kojih bismo mogli da usmeravamo obrazovni proces.

Nažalost, naš obrazovni proces još uvek ima jednu veliku bolest, a ona se zasniva na tome da li je obrazovanje na tržištu. I mi imamo jedan deo obrazovanja koji je na tržištu, kojim se bave privredna društva, a privredna društva se time bave da bi zaradila, da bi ostvarila dobit, i imamo pretežni ili dominantni oblik obrazovanja koji je u javnoj svojini, gde osnovna funkcija nije dobit nego znanje i prenošenje znanja. I dokle god ta dva obrazovna sistema paralelno funkcionišu i međusobno konkurišu, svi naši obrazovni procesi biće u magli, zato što osnova tog obrazovnog procesa nije na principijelan način regulisana.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 6. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici prof. dr Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovani potpredsedniče Narodne skupštine Republike Srbije, prilikom upisa učenika u dualno obrazovanje posebno treba voditi računa o ciljevima vaspitanja koje učenici treba da steknu u osnovnoj školi. Jedan od tih ciljeva vaspitanja jeste i vaspitanje u duhu srpskog patriotizma i rodoljublja.

Pošto je jedan narodni poslanik bivšeg režima prigovorio nama koji smo aktivno branili svoj narod i otadžbinu, odustajem od daljeg obrazlaganja ovog amandmana kako bih ustupio njemu vreme da se vaspitava u duhu srpskog patriotizma kao najvećeg i najznačajnijeg cilja vaspitanja i obrazovanja ne bi li on stekao bar malo tog patriotskog osećanja, kao najuzvišenijeg osećanja svakog čoveka, kako ne bi ostao suha grana na drvetu čovečanstva. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, obim učenja, a to je predmet i amandmana i člana, mora da bude takav da, recimo, ovaj „Vojvoda od Maldiva“ ne mora da ide po odelo u londonske robne kuće *Harrods* već da to može da kupi ovde, da naši krojači zarade i da ta odela ne moraju da koštaju hiljadu, dve, tri hiljade evra.

Pošto se ovaj „Vojvoda od Maldiva“ zalaže za socijalna davanja, da naši radnici ne bi bili socijalni slučajevi, bolje je da šiju odela i da „Vojvoda od Maldiva“ to može da kupi ovde za 100-200 evra, a ne da po londonskim robnim kućama to plaća hiljadu, dve i tri hiljade evra. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 6. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Boško Obradović, Srđan Nogo, Marija Janjušević, Dragan Vesović, Ivan Kostić, Zoran Radojičić i Miladin Ševarlić.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Dragan Vesović.

Izvolite.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Gospodine ministre, siguran sam da znate da član 6. govori o procentualnom odnosu obima učenja kroz rad, koji je dat u zakonu, u odnosu najmanje 20:80 posto. Naša ideja je bila tu u nekom menjaju procenata, ali ne što smo sigurni da je taj procenat koji smo mi predložili apsolutno dobar, nego više da skrenemo pažnju vama u Ministarstvu da tu možda treba malo bolje osmisliti.

Ako sam juče „grdio“ one koji su pisali obrazloženje, danas ću obrazloženje zbog čega je ovaj amandman odbijen da pohvalim. Zaista je

napisano sažeto, dati su i primeri pozitivne prakse, rada u Valjaonici bakra u Sevojnu i aluminijuma, u „Sevalu“. Možda je opet tu neophodno da ovaj procenat rada u praksi ide i do toliko velikog procenta, i to je u redu, a onda na početku obrazloženja imamo onu priču da pojedine škole imaju svoja dobra, da li su to voćnjaci, verovatno se misli prvenstveno na poljoprivredne škole. Međutim, ključna stvar, zbog čega smo mi predlagali da vi osmislite? I na svu sreću, taj period od dve godine do primenjivanja zakona će moći da bude period kada ćete to moći da osmislite. Zbog onog razloga gde smo rekli da je cilj ovog obrazovanja jedna od tri stvari – ili da se osposobe da rade kod onoga koji im je dao, dakle preduzetnika, uslovno rečeno, odnosno poslodavca, ili da rade privatno ili da nastave školovanje. Ovaj procenat u odnosu 20:80 nikako ne može da odgovara onome ko će da nastavi školovanje.

Tvrđim vam odgovorno kao čovek koji je radio, to da je najmanje najviše, jeste, ali kako to obračunati, kako videti koji je procenat onih koji neće ostati da rade niti će krenuti u privatni sopstveni biznis, već sam izražavao neke moje zamerke i neke slutnje da li je to moguće, ali procenat onih trećih, mislim procenat đaka koji treba da nastave školovanje, sigurno neće moći da nastavi školovanje ukoliko ostane ovakav odnos između obima učenja i ovog drugog obima. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Maja Gojković.

Izvolite.

MAJA GOJKOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Naravno da Poslanička grupa SNS i ne može i neće da prihvati i da glasa za amandman Poslaničke grupe Dveri.

Kada se neko ovde u Parlamentu odlučuje da li će podržati nečiji predlog zakona, da li će podržati amandman, sigurno se ne rukovodi samo time šta piše u samom amandmanu nego i ko je zaista to napisao i predložio.

Ko je napisao ovaj amandman ne možemo ni da pretpostavimo, ali ko ga je predložio to sam mogla da osetim juče i ja i mogao je da oseti čitav Parlament Republike Srbije kako to izgleda kada nemaju taj teret obaveze da pišu amandmane nego se bore za nekakvu kvazibrigu o porodici, o ženama, danas, podnoseći ove amandmane, navodno o deci, i ono što je možda najstrašnije, tu svoju čitavu brigu o deci pokriju nekakvom zaštitom vere kojoj navodno pripadaju.

I kako to izgleda, rekla sam, videla sam juče ja, jer su podnosioci ovog amandmana, tri poslanika predvođeni jednom ženom, Marijom Janjušević, upali kod mene u kabinet, nasilno provalili, pored toga što je sekretarica rekla da se

pripremam za sastanak i da ne mogu sada da ih primim. Boško Obradović je prvi upao, zatim uveo dva poslanika.

A kako izgleda njihova briga o deci koju danas ovde navodno pokazuju, briga o ženama, briga o demokratiji, kako zamišljaju, to su najavili na Tviteru, da će se boriti protiv svakog svog političkog neistomišljenika, gerilski, onako kako su se borili italijanski fašisti jer su se jedino oni borili na taj način protiv svojih političkih neistomišljenika, što SNS i poslanička grupa i, naravno, predsednik Parlamenta, koji pripada SNS-u, sa ponosom ističe... Svi oni koji nisu zlonamerni, koji žele dobro ovoj državi, koji žele dobro ovom parlamentu, ako primete modrice koje imam na sebi, mogu da vide kako izgleda demokratija izvedena od strane predlagača amandmana, Poslaničke grupe Dveri.

I što je najstrašnije, taj amandman će podržati poslanici opozicionih stranaka, jer su i juče ovde iznosili sumnju u njihovo fašističko ponašanje u ovom parlamentu, pa su se smejali, pa su tražili da se napravi balans između dve strane, a da ne govorim o malicioznom izveštavanju pojedinih medija koji su puštali montirani snimak kako oni dobronamerno ulaze i, bože moj, interesuju se za kaznu koja im je izrečena. Evo kako su oni kaznili mene juče....

(Poslanici u sali naglas komentarišu.)

Pa onda razmislite da li ćete da bojkotujete ovde poslanika koji na šaljiv način govori o amandmanima a nećete da bojkotujete siledžije i one koje tuku u Parlamentu žene i koji vređaju ovde i pripadnice Ministarstva unutrašnjih poslova; ako ste na snimku primetili, to je bila žena. Ako ste na snimku primetili, sekretarice su žene, a kojim čudom, ako ste primetili, i predsednik Parlamenta je žena.

I baš me interesuje kako ćete vi dići ruku za amandmane Poslaničke grupe Dveri i sa kojim vi to moralnim kredibilitetom uopšte sedite pored njih posle jučerašnjeg događaja. Hvala lepo.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po Poslovniku, narodni poslanik Ivan Kostić.

Izvolite.

IVAN KOSTIĆ: Povređen je član 104. Ne znam po kom osnovu ste dali narodnom poslaniku da priča o ovim stvarima. Ja želim ovde, zbog javnosti, da demantujem. Sve ovo što je gospođa Gojković rekla jeste najbezočnija laž i nijedan video-snimak ne postoji da se vidi da je nju neko tako... Znači, sramota je da predsednik Parlamenta konstantno govori laži i vređa poslaničku grupu... (Isključen mikrofonom.)

(Narodni poslanici glasno negoduju.)

PRESEDAVAJUĆI: Gospodine Kostiću, vi ste nekoliko puta rekli narodnom poslaniku Maji Gojković ne da ne govori istinu nego da laže. Ja smatram da je to uvreda. Jer ako pronađete sve stenograme...

(Ivan Kostić: Pustite me da kažem dve rečenice. Narod vidi šta radite.)

Po Poslovniku reč ima narodni poslanik Branka Stamenković.

Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Povreda Poslovnika, član 109. stav 1, alineja 3: „Opomena se izriče narodnom poslaniku koji, i pored upozorenja predsednika Narodne skupštine, govori o pitanju koje nije na dnevnom redu“.

U tom smislu zamolila bih predsedavajućeg, Arsića, da izrekne dve opomene. Kao prvu, da izrekne opomenu poslanici Maji Gojković, koja se javila da priča po amandmanu a pričala je o modricama. Drugu opomenu molim da izrekne sam sebi, pošto je bio dužan da upozori poslanicu Gojković da ne sme da skreće sa teme dnevnog reda a to nije učinio te je samim tim i on sam zaslužio opomenu.

Ovo nema smisla. Upravo nam dolaze studenti, sramota me je od ove dece šta se ovde radi i kako se vodi ova skupština. Sram vas bilo!

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Stamenković, imate razloga da vas bude sramota zbog vašeg ponašanja, zbog studenata, učenika Prve beogradske gimnazije, koji su upravo ušli.

A što se tiče vašeg reklamiranja Poslovnika po članu 109, predsedavajući, odnosno predsednik odlučuje o tome kada se izriče mera opomene a ne vi.

Smatram da koleginica Gojković nije prekoračila svoja ovlašćenja. Kroz čitavu diskusiju se provlači da neko brani neka prava dece. To vam niko ne osporava, ali takođe ne možete da osporite da su, uz decu, žene najugroženiji deo društva. Tako da, ako neko treba da se izvinjava, to smo najmanje koleginica Gojković ili ja.

Da li želite da se Skupština izjasni u danu za glasanje o povredi Poslovnika?

(Branka Stamenković: Naravno.)

U redu.

Poštovani narodni poslanici, pre nego što nastavimo rad, dozvolite mi da u vaše i u svoje ime pozdravim učenike Prve beogradske gimnazije, koji trenutno prate deo današnje sednice sa galerije Velike sale.

(Aplauz.)

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Maja Gojković.

Izvolite.

MAJA GOJKOVIĆ: Hvala.

Naravno da član 107. stav 1. govori o poštovanju dostojanstva Narodne skupštine.

Potpredsedniče, kaznite me, nije nikakav problem. Ako to poslanica iz Poslaničke grupe Dosta je bilo zahteva, vi me kaznite, a pohvalite poslanike Poslaničke grupe Dveri zbog nasilja u ovom parlamentu, zbog toga što su na društvenim mrežama objavili da će tući svakog člana SNS. To je nova politika, nova demokratija, koju podržava njihov koalicioni partner Dosta je bilo.

I čuli ste da je njena jedina zamerka u Parlamentu Republike Srbije bila ta što sam ja skrenula pažnju na to da imam modrice od demokratskog delovanja Poslaničke grupe Dveri juče. To je jedino što je uvažena poslanica imala da kaže ovde, da kaže „povreda Poslovnika“ i da treba da me opomenete jer nisam govorila o tački dnevnog reda.

Pa nisam govorila o tački dnevnog reda. Govorila sam o nasilju nad ženama u Parlamentu. Govorila sam o tome kako se postepeno ukida demokratija u našoj državi. Govorila sam o tome da Poslanička grupa Dveri želi da se obračunava sa političkim neistomišljenicima. Govorila sam o tome da treba da se bojim kada vidim nekog pripadnika Poslaničke grupe Dveri, da treba da bežim iz Parlamenta, da treba da se sklanjam po ulicama.

Pa bojim se! Ako je ovo najava početka rađanja fašizma u našoj državi, onda se bojim. I onda me kaznite, nije problem, al' modrice će trajati barem 10 dana, pa će Branka Stamenković moći da uživa u tome što me je kaznila. Nije problem nikakav. Kaznite me, potpredsedniče!

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Gojković, i vi znate, kad bismo primenjivali tako Poslovnik, da bismo vrlo brzo ostali bez poslanika opozicije u Narodnoj skupštini.

Narodni poslanik Dragan Vesović, povreda Poslovnika.

Izvolite.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Član 106 – govornik može da govori samo o tački dnevnog reda.

Uvažena koleginica Gojković je govorila o svemu sem o tački dnevnog reda.

Ja se stvarno čudim, gospodine predsedavajući, da ste pokazali nešto što bih ja nazvao jednom čudnom senzibilnošću prema gospođi Gojković pa ste zamerili kolegi iz Poslaničke grupe Dveri što je pregrubo upotrebio reč koja postoji u rečniku srpskog jezika, a to je „laž“. Vi ste rekli da je trebalo da kaže da „nije govorila istinu“, a u isto vreme niste reagovali kada je koleginica Gojković,

posle mog dobronamernog predloga amandmana Ministarstvu prosvete, sugerisala da oni ne treba da prihvate amandman koji su „predložile siledžije, fašisti, lažni vernici, lažni patrioti“.

Niti sam siledžija, niti sam fašista, niti sam lažni vernik, niti sam patriota, niti iko u ovoj skupštini ima razlog da se mene plaši.

Gospodo iz SNS-a, da li vam znači ako vam kažem da nema razloga da se mene plašite?

Molim vas, primenjujte Poslovnik korektno. Ne dozvolite da oni koji su većina iz nekog razloga, ajde da kažem, i vređaju i generalizuju stvari. Ja neću da kažem šta sam sve od pojedinih pripadnika većinskih stranaka čuo, ali to ne može da bude razlog da se generalizuje stvar.

I na kraju, kao zaključak, povređen je član 106. jer se meni brani i sloboda govora. Dakle meni se posredno zabranjuje da dajem amandmane.

Hvala. Izvinjavam se za četiri sekunde.

PRESEDAVAJUĆI: Ne razumem, kolega, zašto ste se vi pronašli u diskusiji kolegice Gojković.

(Dragan Vesović: Direktno je bilo posle moje diskusije.)

Ne razumem zašto ste se vi pronašli. A znate i sami da, recimo, imate izreku za nevaspitanog čoveka, tada niste uvredili nikog nego kažete da je neko nevaspitan. Ali ako kažete da je neko baraba, vucibatina i tako dalje, tad vređate ljude.

Da li želite da se Skupština u danu za glasanje izjasni o povredi Poslovnika?

(Dragan Vesović: Prvi put, da.)

Izjasniće se.

Reč ima narodni poslanik Maja Gojković, povreda Poslovnika.

MAJA GOJKOVIĆ: Član 27.

Molim, potpredsedniče, samo da pitate uvaženog poslanika Poslaničke grupe Dveri koji tvrdi da ne treba da ih se bojim ni ja ni bilo koji poslanik SNS-a, neka samo kaže da li on podržava ono što se juče desilo u Parlamentu Republike Srbije, da li on podržava Boška Obradovića i poslanike Mariju Janjušević i Srđana Noga, koji su juče upali u kabinet ne Maje Gojković nego predsednika Parlamenta, koji su napravili haos, koji su maltretirali zaposlene ovde, koji su maltretirali pripadnike Službe obezbeđenja Parlamenta Republike Srbije – a ne onako kako su Dveri juče lažno saopštile javnosti Srbije, da je to nekakvo privatno obezbeđenje – i neka kaže da li stoji iza toga što ja danas imam modrice ovde od tri uvažena poslanika iz Poslaničke grupe Dveri!

Juče sam tražila pomoć doktora ovde u ambulanti. Dobila sam, imam lekarski izveštaj. Danas sam morala ponovo da se javim zbog bolova u ovoj ruci. Prema tome, nemojte ovde da govorite da neko izmišlja i da laže, jer modrice govore više od svake moje reči.

Izvinite se. Ogradite se od toga i onda ćemo moći da nastavimo da radimo. A vi sve činite da govorite o tome da ja ne govorim o tački dnevnog reda, da ja kršim Poslovnik, da treba meni izreći opomenu. Sve se ja to slažem. Ako žrtva treba da dobije opomenu, onda smo stvarno na pravom putu.

Svaka čast Dverima i svaka čast onoj političkoj partiji koja će Dveri uzeti u koaliciju na izborima koji slede. Svaka čast. Unapred kažem – samo napred. Samo napred! Delite iste ideje onda. (Aplauz.)

PRESEDAVAJUĆI: Očigledno je da neki poslanici podržavaju ono što se desilo juče u kabinetu predsednika Narodne skupštine.

Sada, u skladu sa članom 112. Poslovnika Narodne skupštine, određujem pauzu u trajanju od tri minuta dok se ne uspostavi red na sednici.

(Posle pauze – 12.50)

PRESEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Poštovani narodni poslanici, nastavljamo dalje sa radom.

Na član 6. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Sanda Rašković Ivić, Dijana Vukomanović i Đorđe Vukadinović.

Da li neko želi reč? (Ne.)

Na naziv iznad člana 7. i član 7. amandman su zajedno narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marjanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojičić, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Jerkov.

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Malo ste brzo čitali i nismo čuli ko je sve podneo amandman.

Dakle, član 7. kaže: „Struktura upisa učenika u srednje stručne škole po područjima rada za obrazovne profile utvrđuje se u skladu sa potrebama privrede i mogućnostima daljeg školovanja budućih učenika.“

Šta je naš problem sa ovim članom? Dakle, vi kada planirate da se nešto desi u obrazovanju, treba da planirate za neku budućnost, makar i najmanju, od tri godine, koliko je potrebno toj deci koja sutra upišu dualno obrazovanje da završe makar one trogodišnje profile na kojima će sutra biti potrebno da oni rade.

Međutim, problem je u tome što vi ne tražite od tih firmi ne samo ikakve garancije da će oni tu decu zaposliti sutra kada završe školu, nego vi ne tražite garancije čak ni da će ti profili biti potrebni za naredne tri godine.

Vi sada nama govorite kome danas fali metaloglodača, kome danas fali zavarivača a kome livaca, ali vi u ovom zakonu ni jednim jedinim slovom ne tražite garanciju od tih firmi da će njima ti obrazovni profili biti potrebni makar u nekoj najkraćoj budućnosti, pa evo tri godine koliko treba da ta deca koja prva budu upisala tu školu i taj obrazovni profil završe školovanje.

Zato nama smeta logika koja stoji iza ovog zakona, jer svaki član ovog zakona govori o tome da je vama isključivi interes da ta deca rade dok se školuju, a kada završe školovanje, da taj poslodavac njih ne zaposli nego mu eventualno dođu neka nova deca, rade isto tako za 70% minimalca i tako ukруг.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Ana Stevanović.

Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Neki od prethodnih kolega su se, obrazlažući zbog čega je dualno obrazovanje dobro i pozivajući se na zemlje u kojima je uspešno primenjeno, pozvali na neke činjenice koje jesu merodavne, ali opet to ne menja činjenicu da dualno obrazovanje stvara jeftinu radnu snagu kakva nama uopšte nije potrebna, kako ne smemo da dozvolimo da je imamo u našoj zemlji.

Neke kolege su takođe kazale da pomenemo šta mi to predlažemo, koji je onda sistem bolji. Evo ja predlažem i pozivam ministra da primenimo finski sistem. Finski sistem se pokazao kao vrlo uspešan, čak jedan od najuspešnijih u svetu, a svakako najuspešniji u Evropi.

Evo nekih činjenica koje govore u prilog toj tvrdnji. Naime, 66% finških srednjoškolaca odlazi na studije nakon završetka srednje škole. To je najveći procenat u Evropi. Čak 93% finških đaka završi srednju školu. Ja bih pozvala ministra da nam kaže kakve su brojke u našoj zemlji što se ovoga tiče, čisto da možemo da uporedimo i da vidimo koliko je finski koncept dobar, koliko je taj sistem vrlo dobar.

Takođe, finski školski sistem je u potpunosti finansiran od strane države. Ono što Poslanička grupa Dosta je bilo zahteva jeste da država za početak makar finansira besplatne udžbenike za učenike srednjih i osnovnih škola.

Podsetila bih i na jedan citat američkog imama Malkolma Iksa, koji kaže da je edukacija naš pasoš za budućnost, jer sutrašnjica pripada onim ljudima koji se danas bore za nju. Molila bih vas da zapamtite ovo i da obratimo pažnju na ovo što smo upravo rekli. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Koleginice Tepić, po kom osnovu?

(Marinika Tepić: Imam molbu da nam još jednom pročitate koji amandman ste pročitali.)

Sledeći amandman je vaš, ništa se ne sekirajte.

Reč ima ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Evo samo par rečenica o čuvenom finskom modelu. Znae dobro da je on počeo da se kreira krajem 80-ih i da je bila u pitanju tehnološka revolucija sa „Nokijom“. Šta da kažemo kad je „Nokija“ u međuvremenu izgubila svoje dejstvo u odnosu na druge kompanije?

Finski model koji mi sada treba da preslikamo ili da uvažimo neke bitne delove je nešto što su oni već napustili, idu u neku sada potpuno svoju filozofiju, to je neka druga faza. Rekao sam i prošli put, kad je bio sistemski zakon, mi smo jednostavno nestrpljivi. Tamo su dve godine trajale pripreme, dve skupštinske garniture su se dogovarale da se to ne dira, a onda su krenuli da rade neke ozbiljne stvari. Naravno da i skandinavske zemlje imaju modele dualnog.

Ako kažemo da su dve godine razumno vreme, da mi vidimo šta će reći tržište, šta će reći sve ono drugo što će se desiti, a to su poslodavci. Naše je da štitimo decu, da se ne desi nešto loše, ali opet govorimo o vrlo malom procentu obrazovanja, koje je potrebno, koje postoji. Ako postoji do 8%, to mora da se uredi.

Kažem, u finskom modelu štošta valja, a štošta ne valja. Ja imam mnogo bolji uzor nego što je finski, tako da mi naš model doakademskog obrazovanja usklađujemo prema programu međunarodne mature, ili IB modelu, koji je kudikamo sadržan u sistemu obrazovanja, osnovnom zakonu. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Vesna Rakonjac.

Izvolite.

VESNA RAKONJAC: Hvala, uvaženi predsedavajući.

Poštovani ministre sa saradnicima, poštovane kolege, ono što uporno pokušavam da shvatim a ne mogu ni juče ni danas, to je da naše kolege prekoputa ne mogu da shvate da mi ne želimo da uposlamo radnu snagu u firmama koje rade od danas do sutra. Zato su i uključene privredne komore i to vam je odgovor na jedno od vaših pitanja. Radi se planski. Znači, tri godine u jednom proizvodnom procesu za neku ozbiljnu kompaniju je vrlo kratak period. Te kompanije planiraju, imaju strateške planove za 20, 30 i 50 godina unapred. Prema tome, apsolutno ne stoji to što govorite, da li će ta deca i taj kadar biti aktuelan na tržištu rada posle tri godine završenog srednjoškolskog obrazovanja.

Druga stvar, u vaše vreme firme su baš poslovale od danas do sutra. Čim ne ispune uslove kada su porezi u pitanju, one se gase, otvaraju se nove ćerke i druge firme, tako da su ljudi ostajali bez posla i znamo kako se to završilo.

Finski model o kom ste pričali, potpuno se slažem sa ministrom. Kada se radi o finskom modelu – molim za malo pažnje – kao što je ministar rekao, ima i dobrih i loših strana, ali ono što mi želimo to je naš model. Želimo srpski model, prilagođen našim uslovima, našem tržištu, našoj deci.

Treća stvar, kako tumačite da je depresija bolest broj jedan u Finskoj i da imaju veliki izvoz visokoškolovalane radne snage prema Americi a da uvoze radnu snagu srednjeg stručnog kadra iz zemalja Srednje Evrope? Objasnite mi, ako je to toliko dobar model, zašto je onda to tako u Finskoj.

Još jedna stvar, mislim da za jedan od govora od sinoć dugujem izvinjenje svim roditeljima i svim majkama u državi Srbiji jer smo čuli, to je promaklo možda poslanicima, meni nije, da će roditelji upućivati decu zbog nekog novčanog iznosa da idu na ovu vrstu obrazovanja da bi deca izdržavala roditelje. Kada budete imali roditeljska osećanja i kada budete bili roditelj, onda možete govoriti o tako nečemu.

Treba da imate osećaj zaštite. Izvinjavam se svim majkama i očevima, jer ono o čemu ste vi govorili, iz vremena Čarlsa Dikensa koje je davno prošlo, u Srbiji to vreme nikada nije ni postojalo. Roditelji u Srbiji imaju zaštitnički odnos prema svojoj deci, svoju decu čak i u 35. i 40. godini zovu decom i štite ih, a vi ste ih doveli u tu situaciju, jer nemaju posla a izdržavaju ih roditelji penzioneri, koji ih i dalje štite. Molim vas, vodite računa kada govorite o tome. Hvala.

(Aleksandra Jerkov: Replika.)

PREDSEDAVAJUĆI: Nema osnova, kolegice Jerkov, za repliku. Nema osnova.

(Aleksandra Jerkov: Koleginica se zbog nečega što sam ja rekla izvinjava svim roditeljima i ja nemam osnov za repliku?)

Vi ste to rekli juče? Nisam čuo to, tako da ne može biti. Drugom prilikom.

Na član 7, amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: Zoran Krasić, Momčilo Mandić i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, Ana Stevanović, Vladimir Đurić i Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima narodni poslanik Marinika Tepić.

Izvolite.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem.

I član 7. ovog štetnog zakona je takav da mi iz Nove stranke, Kluba samostalnih poslanika, tražimo da se on briše kao i svi drugi članovi ovog zakona, kao što smatramo da ovaj zakon ne treba da bude usvojen.

Kao što nas iskustvo susedne Hrvatske uči, štetočinska namera je u pitanju. Kao što pokušavam da dokažem, Hrvati su posle sedam godina odustali od dualnog obrazovanja. Slovenija ima dualno obrazovanje, ali po ugledu na Nemačku, a to nije ono što vi ovde pokušavate da zamaskirate – da je i ovaj sistem dualnog obrazovanja onaj koji je nalik nemačkom, švajcarskom ili austrijskom modelu, zato što tamo učenici imaju puna prava, imaju pravo na sindikalnu zaštitu, imaju uplaćene doprinose i tako dalje i tako dalje.

Ono što dodatno deranžira u ovom članu 7. jeste, kao i u svakom članu, apsolutno površno bavljenje onim što se zove upis učenika, jer vi ovde navodite: „Struktura upisa učenika u srednje stručne škole po područjima rada za obrazovne profile u dualnom obrazovanju utvrđuje se u skladu s potrebama privrede i mogućnostima daljeg školovanja budućih učenika“. Niti je jasno koji su to subjekti koji učestvuju u utvrđivanju potreba privrede i mogućnosti daljeg školovanja učenika, niti je jasno na koji način ostali subjekti koji se pominju u odredbama ovog člana to rade, niti je jasno kako će se vršiti raspoređivanje učenika prilikom upisa u srednje stručne škole. Ništa od toga ovde nije jasno i zbog toga tražimo da se ovaj član briše.

I dozvolićete mi, takođe, da izrazim na kraju zadovoljstvo što su gimnazijalci otišli sa balkona ove sale, iako sam pozdravila njihovo prisustvo, da više ne gledaju kako se ovde ponašaju visokoobrazovani građani i poslanici Republike Srbije, jer smo mi u prethodnim danima, moram to da kažem, od muškaraca slušali kako stalno traže da se nešto ovde vadi, a žene su počele da se skidaju.

(Predsedavajući: Privodite kraju, koleginice.)

Ja vas molim da upristojite ovo zasedanje nadalje i da se to više ne ponovi.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić.

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Naravno, s obzirom na to da smo protiv ovakvog načina uređenja dualnog obrazovanja i te navodne velike reforme, smatrali smo da i ovaj član treba obrisati iz zakona i mislim da je važno još jednom napomenuti koji su to principijelni razlozi koji su nas opredelili za ovakav pristup raspravi o ovom zakonu.

Ovaj zakon, navodno, treba da reši problem sto pedeset hiljada mladih, kako kaže ministar u obrazloženju danas, između 15 i 24 godine, koji niti se školuju niti rade. Ne vidim nijedan način na koji ovaj zakon može da doprinese rešavanju ovog problema. Posebno ako pogledamo da se ovim zakonom predviđa da će nekih 2.000 učenika biti obuhvaćeno dualnim obrazovanjem. Znači to je, čini mi se, ako u generaciji ima 60-70 hiljada učenika, minimalan broj đaka koji će biti deo dualnog obrazovanja.

Takođe, ovde raspravljamo o ovom zakonu po hitnom postupku, a kako je ministar sam rekao, zakon će se sprovesti tek od školske 2019/20. godine. Znači nikakvih razloga za hitnost nema i moglo je to sve da se izbegne, kao što je i ceo zakon mogao da se izbegne.

Moglo je da se definiše učenje uz rad, jer ovaj zakon nije zakon o dualnom obrazovanju kakav postoji u zemljama na koje se pozivamo, to moramo da ponovimo svaki put. Ovo je zakon o učenju uz rad, zakon koji učenicima koji rade neće garantovati nikakva prava, radiće za cenu ispod minimalne cene rada...

(Predsedavajući: Privodite kraju, kolega Đurišiću.)

... I koji je jedino u interesu malom broju poslodavaca, koji će na ovaj način doći do jeftine radne snage. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Ana Stevanović.

Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Moram pre svega da reagujem na izlaganje jedne od prethodnih poslanica, koja tvrdi i koja kaže da mi koji još nismo roditelji ne možemo da imamo ta roditeljska osećanja i da ne možemo da znamo šta je za našu decu dobro.

Radila sam u privatnom obrazovnom sistemu godinama i sve što sam radila bilo je vezano isključivo za dobrobit te dece. Primenjivala sam vrlo aktivno gomile metoda iz finskog obrazovanja i moji rezultati sa njima su bili izuzetni. Ta deca su danas uspešni studenti na fakultetima koje su želeli da upišu.

Tako da molim da nam se ne spočitava da mi koji nemamo decu nemamo ta osećanja, imamo ih i te kako. Činjenica da smo izabrali da radimo u obrazovanju i da radimo sa decom govori i svedoči o tome. Nema lepšeg posla od obrazovanja i mislim da svako ko je bio u tom poslu to takođe tvrdi.

Vratimo se... Što se tiče našeg amandmana, mi, naravno, predlažemo brisanje, pošto je ovaj zakon nemoguće popraviti, i mislimo da ovaj zakon ne može da stvori decu koja treba sutra da misle i koja će biti slobodna. U vezi s tim pomenula bih i predstavnika kasnog stoicizma Epikteta, koji je rekao da je

„jedino obrazovan čovek slobodan“. Tako da savetujem, predlažem i apelujem na ministra da se ovaj zakon povuče iz procedure, jer on neće stvoriti slobodne ljude, misleće ljude, niti slobodnomisleću decu, a kao takva deca ne mogu sutradan da donose inteligentne političke odluke i da tako kreiraju svoj život. Svedoci smo toga i te tvrdnje dan-danas. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 7. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Da li neko želi reč?

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovani potpredsedniče Narodne skupštine, ovaj član govori o strukturi upisa, međutim, prilikom upisa učenika u dualno obrazovanje, pored ostalog, treba posebno voditi računa i o mišljenju i stavovima privrede, ali i o učeničkoj mogućnosti. Isto i o tome koliko su naši učenici stekli znanje na bazi čitanja, s jedne strane, a s druge izvođenja praktične nastave u školi u određenom zanimanju.

Poštovani potpredsedniče, mi dva dana ovde slušamo poslanike opozicije koji govore zapravo o onome čega uopšte nema ovde u zakonu. Imam osećaj da zaista nisu čitali zakon. Kako bi ga oni i čitali kada nisu hteli čitati knjige nego su ih spaljivali u biblioteci ovog visokog doma? Završiću ovo citatom Josifa Brodskog, koji je dobitnik Nobelove nagrade za književnost 1987. godine, koji je rekao: „Postoje zločini gori od spaljivanja knjiga. Jedan od njih jeste nečitanje.“

Gospodo iz opozicije, čitajte knjige i zakone! Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, amandman govori o strukturi upisa.

Struktura, ministre, mora da bude takva da bude dovoljno zidara da predstavnici stranke bivšeg režima ne moraju da kupuju stanove u Beču. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na naziv iznad člana 8. i član 8. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marjanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojičić, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Jerkov.

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem, potpredsedniče.

Najpre kolegama koji nam preporučuju da čitamo knjige da preporučim da čitaju Pravopis, pa im ne bi padalo na pamet da predlažu amandmane u kojima se zarezi stavljaju na mesta gde zapete u skladu sa Pravopisom srpskog jezika ne bi smele da stoje i da izrazim žaljenje što su se i pojedine kolegice, poput kolegice Rakonjac, priključile ovom opštem lovu na veštice bez dece pa se sada onim poslanicima koji nemaju decu spočitava to što brinu o opštem interesu.

Dakle, član 8. govori o karijernom razvoju učenika i evo u čemu je naš problem sa ovim članom. Problem je u tome što mi smatramo da će celo karijerno usmeravanje učenika biti bazirano na laži od koje polazi ovaj zakon, a to je da je u Srbiji nezaposlenost velika zbog toga što nemamo dovoljno obrazovane radne snage a ne zbog toga što nam je privreda uništena, nema novih radnih mesta, nema vladavine prava, dolaze samo oni koji dobijaju desetine hiljada evra po radnom mestu itd., i što sve što se ovoj deci obećava u obrazloženju zakona, u obrazloženju ministra i u obrazloženjima koja nam ovde daju poslanici danima isto tako jeste laž.

Tri su lažna obećanja: da će moći da nastave školovanje, da će moći da započnu sopstveni biznis i da će se zaposliti u firmama koje rade. To što toj deci bude govoreno na karijernom razvoju i na savetovanju koje će biti vođeno tim povodom ne sme biti bazirano na ove tri laži.

Dakle, polazite od laži da je zato velika nezaposlenost što su nam ljudi glupavi, lenji, nesposobni, nestručni, neznalice i tako dalje, obećavate im laži i zbog toga i ovaj član zakona treba brisati.

PREDSEDAVAJUĆI: Pravo na repliku ima narodni poslanik Vesna Rakonjac.

Izvolite.

VESNA RAKONJAC: Hvala.

Uvaženi predsedavajući, poštovani ministre, pre svega, ja sam uputila izvinjenje roditeljima koji su obeleženi da će da zloupotrebljavaju svoju decu. Tako sam razumela. Tako je i rečeno.

(Aleksandra Jerkov: Da će neki roditelji to da rade.)

To je zločin prema detetu, ako se tako postupa, ali to je i kažnjivo zakonom, i Porodičnim i Krivičnim.

(Aleksandra Jerkov: To je sada replika.)

Molim vas, dozvolite. Bez dobacivanja, ja sam vas pažljivo slušala. Znači, nemojte frustracije koje imate zbog vašeg neuspeha... Imali ste prilike...

(Aleksandra Jerkov: Izvinite, zašto ne reagujete, predsedavajući? Čujete li ovo? Ovo je replika.)

Ja ću mirno da sačekam da vi završite ćaskanje, a onda ću vam reći sve što treba da vam kažem.

Imali ste 12 godina vremena da uvedete reformu obrazovanja po meri i želji građana Srbije, vi to niste učinili. Sada stigmatizujete sva radnička zanimanja. Zašto to činite? Zar je sramota danas biti ćastan radnik sa dobrom platom, sa dobrim životom? O ćemu se radi? Zašto plašite roditelje i decu da neće imati pravo na izbor? Imaće pravo na izbor, ali ne mogu svi da budu visokoobrazovani. Prosto, nije prirodno. Ni u jednom društvu.

Evo daću vam jedan primer. Proizvodili ste u prethodnom periodu menadžere za sve i svašta. Na primer ovako: napravite menadžera za pekarsku proizvodnju pa ga angažujete da vam održi predavanje kako se prave pekarski proizvodi i to vam dobro i papreno naplati, kako ste vi uzimali sredstva iz evropskih fondova da držite kojekakve edukacije i bezvezna predavanja prosvetarima i prodavali im maglu ovih 12 godina. Umesto da ste radili nešto sa decom i obrazovali ih, vi ste činili samo suprotno.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, koleginice Rakonjac.

Pravo na repliku, narodni poslanik Aleksandra Jerkov.

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem, potpredsedniće Arsiću.

Nije sramota biti radnik. A znate šta je sramota? Sramota je da šaljete dete u fabriku lažno mu obećavajući da će dobiti posao nakon što završi školovanje, plaćati ga za to 70% minimalca, lažno mu obećavajući da će moći da nastavi školovanje, lažno ga ubeđujući da će moći da započne sopstveni biznis i još se izvinjavati roditeljima zbog toga što mi kažemo da postoje roditelji koji toliko bedno žive da će im 10.000 dinara u kući i te kako znaćiti i da će ti roditelji uticati na decu, u kombinaciji sa ovim lažima koje im vi servirate, da upišu dualno obrazovanje i da zbog toga nema reći ni o kakvom slobodnom izboru dece da to sami urade sopstvenom voljom.

E, to je sramota i za to treba da se izvinite roditeljima, što obmanjujete i njih i decu, što ih ubeđujete već pet godina da nemaju posla zato što su glupi, neobrazovani, lenji, čekaju da im nešto padne sa neba, nestručni, da su zbog toga siromašni, da je bolji život uvek negde drugde, da Srbija vrvi od investicija, od napretka, samo njima i baš njihovoj porodici ne ide zato što nisu dovoljno dobri.

E, to je sramota. Za to treba da im se izvinjavate, a bogami treba i da odgovarate. Jer koliko god im se budete izvinjavali, verujte, nećete im se moći dovoljno izviniti za to što ste im radili prethodnih pet godina – ni tim prosvetarima, kojih su vam puna usta, kojima ste smanjili plate, ni tim penzionerima, kojima ste oteli penzije, nijednom ćoveku koji pošteno u ovoj

Srbiji radi, jer za pet godina živite bolje samo vi, vaši članovi, vaši kumovi, prijatelji, braća i rođaci, a svi drugi propadaju. Za to treba da se izvinite.

PRESEDAVAJUĆI: Pravo na repliku, narodni poslanik Vesna Rakonjac.

Izvolite.

VESNA RAKONJAC: Hvala, predsedavajući.

Za to što roditelji bedno žive, vi ste krivi. Vi ste krivi! Mi ih upošljavamo i više ne žive bedno! Vi ste krivi, ne možemo za 60 godina da ispravimo ono što ste vi napravili za 12. Pa to je bilo kao najezda skakavaca. O tome razmišljajte.

Prvo ćemo uposliti roditelje, a onda deci pružiti šansu. Kako vas nije sramota da na ovaj način zloupotrebljavate i decu i roditelje? Kada nemate argumente, onda se odmah hvatate za plate i penzije. Pa vi ste doveli do bankrota državu.

A samo da vas pitam – da li se vodite ličnim primerom kada ste od dece, da ne kažem sa posebnim potrebama jer sva deca imaju posebne potrebe, nego sa smetnjama u razvoju, uzeli novac od „Heterlenda“?

(Narodni poslanici u sali negoduju i glasno komentarišu.)

I to je primer kako vi postupate, kako vi rezonujete i kako vi razmišljate. To je način vašeg razmišljanja.

(Predsedavajući: Molim kolege poslanike da puste koleginicu Rakonjac da završi.)

Vi ne umete drugačije da razmišljate, vi razmišljate samo na takav način: kumovi, prijatelji, rođaci. Mi razmišljamo na drugačiji način: Srbija ispred svega, zdrava nacija, obrazovana nacija, obrazovana deca, privreda u usponu. To je vama muka, vama je žao što vi niste to uradili. Imali ste priliku, narod vas je kaznio jer niste iskoristili priliku. Prihvatite to jednom za sva vremena, možda ćete dobiti neki glas.

PRESEDAVAJUĆI: Po Poslovniku, narodni poslanik Nemanja Šarović.

Izvolite.

NEMANJA ŠAROVIĆ: Gospodine Arsiću, prekršili ste član 27, član 104. i član 107. Poslovnika o radu Narodne skupštine.

Imate taj običaj da se u nekim delovima sednice praktično ponašate kao da Poslovnik ne postoji.

Vi ste kao predsedavajući dozvolili ovde nekakvu raspravu između ideoloških klonova iz Srpske napredne stranke i Demokratske stranke...

(Isključen mikrofoni.)

PRESEDAVAJUĆI: Izričem vam opomenu, gospodine Šaroviću.

(Nemanja Šarović: Iz kog razloga?)

Zato što zloupotrebljavate pravo na povredu Poslovnika i želite da se uključite u raspravu između narodnih poslanika bez poslovničkog osnova. Mogli ste da se javite po amandmanu.

(Nemanja Šarović: Po Poslovniku!)

Po Poslovniku, narodni poslanik Nemanja Šarović.

Izvolite.

NEMANJA ŠAROVIĆ: Dakle, sada ste povredili član 103. Poslovnika. Član 103. kaže da narodni poslanik ima pravo da usmeno ukaže na povredu u postupanju predsednika Narodne skupštine, da treba da navede član Poslovnika koji je povređen i da ima pravo da obrazloži u roku od dva minuta. Ja sam naveo uredno tri člana Poslovnika koja ste vi povredili i krenuo da obrazlažem, vi ste me prekinuli.

Vi imate veoma puno strpljenja ovde da slušate sve ono što nema veze ni sa raspravom, ni sa temom dnevnog reda, ni sa amandmanima. Vi imate problem – i ne samo vi kao predsedavajući nego očigledno i neki drugi – sa mnom lično, jer jedan poslovnik važi za sve ostale a drugi poslovnik i druga pravila primenjujete nada mnom.

Tako što ćete mi oduzeti pravo na lični dohodak, neprestanim besmislenim, bezrazložnim izricanjem opomena, pokušavate da me učtate. Nećete, gospodine Arsiću, to uspeti, jer sam ja radikal a ne bivši radikal, i vi to uporno zaboravljate.

Nikakvog razloga nije bilo da mi izreknete opomenu, osim toga što vam se ne sviđa politički ono što sam rekao i zbog toga što ne dozvoljavam da polemišete isključivo sa demokratama, protiv kojih vam je lako. Vi na taj način stvarate nekakvu lažnu sliku da postoji u Srbiji borba između vaših i njihovih ideja, a zapravo su vam identične. Demokratska stranka je presudno uticala i na formiranje vaše stranke.

E sad, vaše je rešenje to što ćete meni svaki put kad se javim u skladu s Poslovníkom izreći opomenu.

(Predsedavajući: Dva minuta, gospodine Šaroviću.)

To je vaša sramota, gospodine Arsiću.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Možete slobodno da budete ljuti na mene, jer je opomena izrečena baš u skladu sa članom 103. Poslovnika o radu Narodne skupštine, stav 7, koji kaže: „Predsednik Narodne skupštine je dužan da narodnom poslaniku koji se ne pridržava odredaba iz st. 1, 2, 4. i 6. ovog člana, ili na drugi očigledan način

zloupotrebljava prava predviđena ovim članom, izrekne mere predviđene čl. 108. do 111. ovog poslovnika.“

Znači, vi ste hteli da kroz institut povrede Poslovnika replicirate i Poslaničkoj grupi SNS i Poslaničkoj grupi DS, i upravo ste to u svojoj drugoj diskusiji o povredi poslovnika dokazali.

Da li ste zadovoljni odgovorom ili želite da se Skupština u danu za glasanje izjasni o povredi Poslovnika?

Želite da se izjasni, u redu.

(Nemanja Šarović: Ne, ja nisam rekao. Imam pravo da se izjasnim, da me čuje narod Srbije. Po Poslovniku, ponovo.)

Da se izjasni, kolega Šarović.

Izvolite.

NEMANJA ŠAROVIĆ: Dakle, gospodine Arsiću, još jedanputa ste prekršili Poslovnik, jer od mene zahtevate da se ja izjasnim mimo onoga što Poslovnik određuje.

Dakle, ja neću da se izjašnjavam konkludentnim radnjama, hoću da dobijem reč i na to imam pravo. Vi ste i prethodno, ja sam započeo da obrazlažem da ste prekršili, rekao sam, član 27. Poslovnika...

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Šaroviću, ako nastavite ovako, opet ćete da se raskukate zbog novčanih kazni. Neću da vam izričem sad nikakvu opomenu.

(Nemanja Šarović: Gospodine Arsiću, nema replike na repliku. Jednostavno, nema po Poslovniku.

Opet sam isključen.)

PREDSEDAVAJUĆI: Pronađite to negde u Poslovniku da piše pa vam čestitam.

(Nemanja Šarović: Šta kažete?)

PREDSEDAVAJUĆI: Da li još neko želi reč po ovom amandmanu?

(Ne.)

(Balša Božović: Povreda Poslovnika. Tražio sam reč po Poslovniku pre gospodina Šarovića.)

PREDSEDAVAJUĆI: Povreda Poslovnika, narodni poslanik Balša Božović.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, gospodine Arsiću.

Ja ne želim bilo kome da repliciram. Povredili ste član 108. Poslovnika, zato što je trebalo da reagujete kada je vaša koleginica, ajde da kažem i naša, optužila koleginicu Aleksandru Jerkov i Demokratsku stranku za navodnu krađu deci sa posebnim potrebama u „Heterlendu“.

Ako smatrate da nije bilo razloga da reagujete, mislim da ste u krivu, a ja ću vam i reći zbog čega.

Lično sam, zajedno sa gospodinom Bojanom Pajtićem, tužio one koji su optuživali i DS i njega lično...

(Aleksandar Martinović: Ja kao tuženi u tom postupku imam pravo da kažem.)

Samo da završim jednu rečenicu. Dakle, imam pravo da vama obrazložim.

... A sud još uvek nije uspeo da dostavi tužbeni zahtev pripadnicima Srpske napredne stranke, koji beže od suočavanja pred sudom za ovu sramotnu laž. A vi se stidite ako zaista mislite da ćete neke političke poene na taj način dobiti. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Božoviću, bili biste potpuno u pravu da isto nisam dozvolio kolegici Jerkov da kaže kako su poslanici Srpske napredne stranke lažovi, kako lažu građane, kako ih obmanjuju i tako dalje. Znači, isti kriterijum je bio i za kolegicu Jerkov i za kolegicu Rakonjac.

(Aleksandra Jerkov: Ja sam za Vladu rekla.)

A vi ste za Vladu rekli? Dobro, ja ne bih da pričam o osam ili devet milijardi evra kad padne Slobodan Milošević, ili maraka ili kako već bude, i plate od dve hiljade maraka, odnosno evra... Možemo tako danima.

Pravo na repliku, narodni poslanik Aleksandar Martinović.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici...

(Radoslav Milojević: Povreda Poslovnika.)

(Marko Đurišić: Ne može replika na povredu Poslovnika.)

PRESEDAVAJUĆI: Nastavite, kolega Martinoviću.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Zahvaljujem se, gospodine Arsiću.

Dakle, javio sam se u svojstvu nekoga koga je tužio bivši predsednik Demokratske stranke, Bojan Pajtić, zato što su reči Balše Božovića u stvari upućene meni. Mislim, da se ne lažemo. Za razliku od njih, koji nemaju hrabrosti da spominju imena i prave se nevešti, ja tu vrstu straha nemam.

Dakle, Bojan Pajtić je tužio mene zato što sam rekao u više navrata da je on, da su direktor Fonda za razvoj AP Vojvodine i Fonda za kapitalna ulaganja proneverili više od milion evra državnog novca koji je bio namenjen za rekonstrukciju takozvanog dvorca Heterlend. Inače je to jedna ruševina koja apsolutno nije prilagođena za stanovanje ikoga, pogotovo ne dece ometene u razvoju, i zbog toga me je Bojan Pajtić tužio.

Ja sam se uredno pojavljivao – sam, bez advokata – na svim ročištima na koja me poziva Osnovni sud u Novom Sadu, ali nema Bojana Pajtića. Bojan Pajtić se ne pojavljuje. E, to je problem.

A, gospodine Božoviću, što se mene tiče, vi samo nastavite...

(Predsedavajući: Molim vas, kolega Martinoviću, bez ličnog obraćanja.)

Dakle, vama se obraćam. Samo nek nastave dalje da podnose tužbe. Da upoznam gospodina Balšu Božovića sa tokom postupka, Osnovni sud u Novom Sadu se oglasio nenadležnim, prebacio je nadležnost na Viši sud u Beograd, a Apelacioni sud u Novom Sadu je po žalbi ...

(Predsedavajući: Privodite kraju.)

... Bojana Pajtića poništio tu odluku i vratio na ponovno suđenje Osnovnom sudu u Novom Sadu. Tako da, prenesite gospodinu Pajtiću, jedva čekam poziv za novo ročište pa da saslušamo svedoke koje sam predložio vezano za pljačku dece ometene u razvoju vezano za dvorac...

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

(Balša Božović: Replika!)

Polako, kolega Božoviću. Okrenite se oko sebe, pogledajte (podignute) poslovnike.

Reč ima Marinika Tepić, po Poslovniku.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Moram odmah da vas pitam, pošto ste po više osnova povredili Poslovnik, koga se vi plašite pa morate da date kolegi Martinoviću...

(Predsedavajući: Recite bar jedan. Ne više osnova, nego makar jedan. Znači najmanje jedan.)

Jako je malo sekundi prošlo a vi ste me prekinuli. Dozvolite da završim rečenicu da biste čuli šta ste uradili.

Dakle, koga se plašite pa mimo Poslovnika dajete repliku Aleksandru Martinoviću, koji replicira...?

(Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Po Poslovniku, narodni poslanik Maja Videnović. Izvolite.

(Marinika Tepić: Član 103. Zašto me prekidate?)

MAJA VIDENOVIĆ: Gospodine potpredsedniče, ja vas molim da me pažljivo saslušate.

Javljam se po članu 100. i članu 104. Poslovnika, te vas molim da nam objasnite da li ste vi uveli praksu da je poslanicima SNS-a, ili to važi za sve, dozvoljena replika na iskazivanje povrede Poslovnika, ili je to nešto što važi samo za gospodina Martinovića.

Ja tumačim da replicira sam sebi, što smo u njegovoj političkoj karijeri videli da se često dešava, da replicira na navode koje je iznosio pre nekoliko godina.

Dakle, da li je to samo u slučaju gospodina Martinovića, koji replicira na sopstveno izlaganje, ili se dozvoljava da se replicira na povredu Poslovnika?

S tim u vezi, u svakom slučaju ste prekršili oba člana Poslovnika vezano za ovo što sam vas pitala, i ja vas molim da odgovorite, a drugo, zloupotrebivši Poslovnik omogućili ste gospodinu Martinoviću da, po starom dobrom običaju, presuđuje pre suda, vodi istrage i radi sve ono...

(Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Razumeo sam, koleginice Videnović, na šta se odnosi. Sad ću da vam...

(Maja Videnović: Nisam završila.)

Nema potrebe, sad ću da vam objasnim. Koleginica Rakonjac je dobila pravo na repliku zbog svog izlaganja, a kolega Martinović je dobio osnov za repliku zbog spominjanja političke stranke i poslaničke grupe. E sad, u međuvremenu su, od sticanja prava na repliku do dobijanja replike, bile povrede Poslovnika. Razumete?

(Maja Videnović: Ne.)

A, ne razumete?

(Maja Videnović: Vi ne razumete, očigledno.)

Ja razumem odlično.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marinika Tepić.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem.

U više navrata je takođe rečeno da nigde u Poslovniku ne piše kada, u kojoj sekundi, u kom minutu smo dužni da navedemo odredbu za koju smatramo da ste je prekršili. Ovom prilikom reklamiram član 103. stav 5. Poslovnika, iako mi niste prethodno dozvolili da završim kritiku na vaš račun jer ne upravljate dobro ovom sednicom.

Naime, vi ste dužni da date objašnjenje kada narodni poslanik ukaže na to da ste prekršili Poslovnik, a ne da komentarišete, ne da dobacujete i ne da zloupotrebljavate crvenu lampicu na mikrofону kako se vama prohte kada predsedavate misleći da ste iznad svih nas ostalih smrtnika ovde u Narodnoj skupštini. Vi to niste. Ako hoćete da debatujete, siđite u poslaničke klupe, što je počela da praktikuje i Maja Gojković, ja to pozdravljam, ili, ako nemate na raspolaganju potpredsednike da vas zamene, odredite pauzu, što takođe pozdravljam, ali nemojte komentarisati, iznositi ovde neke cifre, uopšte ne znam kojim povodom...

(Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Član 103. stav 5. kaže ovako: „Ako smatra da povreda nije učinjena, predsednik Narodne skupštine je dužan da da objašnjenje, a ukoliko smatra da je povreda učinjena...“

To sad nema nikakve veze sa ovim što vi govorite...

(Marinika Tepić: Ima.)

„... Predsednik Narodne skupštine je dužan da učinjenu povredu otkloni.“

E sad, kolegice, da bih ja razumeo vašu povredu Poslovnika, pošto sam jako neinteligentan, nemojte prvo da mi pričate o obrazloženju, nego mi dajte osnov, na osnovu kog nastaje obrazloženje, znači član Poslovnika koji sam prekršio.

I kad pišete amandman, vi prvo napišete amandman pa date obrazloženje. Valjda ste naučili to. I u svakom aktu...

(Marinika Tepić: Nemojte vi mene učiti.)

Učim vas Poslovniku, pošto niste naučili za godinu i po dana, skoro će dve. Znači, da bih ja mogao da se staram o primeni Poslovnika, vi prvo morate da znate Poslovnik, kao i svaki drugi poslanik.

Da li želite da se Skupština u danu za glasanje izjasni? Jer o prethodnoj vašoj povredi Poslovnika nema Skupština oko čega da se izjašnjava, jer niste naveli član koji je prekršen. Želite. U redu.

Povredu Poslovnika, narodni poslanik Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Član 27, gospodine predsedavajući. Odmah da vam kažem, ne tražim da se oko toga izjašnjavamo.

Pošto se ovde postavilo pitanje obraćanja samome sebi, ja sam malopre, pažljivo slušajući onaj poziv da se uputi određeno izvinjenje, ili određena izvinjenja, to zaista shvatio kao obraćanje samome sebi od strane onih koji su to izrekli, dakle od predstavnika Demokratske stranke, i zbog toga želim da se izvinim građanima Srbije. Ja sam se zbog toga, pre svega, javio.

(Aleksandra Jerkov: Je li ovo replika ili povreda Poslovnika?)

Dakle, obraćam se vama a izvinjavam se građanima Srbije za sve za šta treba da se izvinimo. Na primer, za pola miliona izgubljenih radnih mesta u vreme „žutog preduzeća“. Izvinjavam se. Izvinjavam se za to što neko može bez ikakvog radnog staža, iskustva i zasluga za državu da se brine za siromašne a da letuje na Maldivima. Izvinjavam se. Izvinjavam se zato što neko može sam sebi da dodeli vinograde pa da onda ovde izigrava neku poštenjačinu i drži glavu gore. Takođe se izvinjavam.

(Maja Videnović: Šta je ovo, predsedavajući?)

Izvinjavam se i za to što će neki imati kandidate za gradonačelnike koji su učestvovali na separatističkim tribinama, koji rade protiv interesa ove države. I za to se takođe izvinjavam. Izvinjavam se što neke i dalje pogađa činjenica da su uhvaćeni u nedelu onog momenta kada su proneverili novac namenjen deci koja imaju probleme u razvoju. I za to se takođe izvinjavam.

(Aleksandra Jerkov: Šta je ovo?)

Izvinjavam se za svaki evro koji se nalazi na štednom računu Dragana Šutanovca. Izvinjavam se za svaki njegov sat, izvinjavam se za svaku njegovu fotografiju. Izvinjavam se za svaki kvadratni metar na „pašnjaku“ Dragana Šutanovca. Izvinjavam se za svaki kupljeni...

(Isključen mikrofoni.)

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Orliću...

(Vladimir Orlić: Nisam se izvinio do kraja.)

Kolega Orliću, na osnovu člana 103. Poslovnika, oduzimam dva minuta vremena Poslaničkoj grupi Srpske napredne stranke na osnovu zloupotrebe Poslovnika.

(Vladimir Orlić: Nisam vas čuo, gospodine predsedavajući.)

Kažem da ste izgubili dva minuta za dalju diskusiju zbog zloupotrebe prava na povredu Poslovnika.

(Vladimir Orlić: Od ovlašćenog predstavnika ili od poslaničke grupe?)

Od poslaničke grupe. Poslovníkom je predviđeno od poslaničke grupe.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, poštovani predsedavajući, član 108. i član 109. Poslovnika. Trebalo je već da gospođi izreknete opomenu s obzirom na to da je u članovima 108. i 109. Poslovnika sadržano šta sve ne sme da uradi narodni poslanik prilikom svojih diskusija.

Rizikujući da i meni uzmete dva minuta, a mislim da nemate razloga jer je ovo vezano sa članom 107. Poslovnika, mislim da oni nisu imali dovoljno zidara da završe „Heterlend“. Nisu imali obrazovanog kadra. Deca jesu bila ometena u razvoju, ali zbog političara sa posebnim potrebama, iz Novog Sada.

(Maja Videnović: Opomena! Da li je moguće da ovo dozvoljavate?)

„Pelješanovići“, „Varajići“, „Mutibarići“ su uzeli milion evra! I danas oni krše dostojanstvo Narodne skupštine kada to negiraju. Gospođa je bila u toj vladi koja je dala milion evra od dece ometene u razvoju za političare sa posebnim potrebama.

(Marko Atlagić: Au, sram je bilo!)

Gospođa je bila u Vladi gde su davana sredstva za izradu mrtvačkih kovčega a da se Pokrajinskoj vladi to vrati u mrtvačkim kovčezima. To, na sreću, nije urađeno, ali sredstva nisu vraćena. Ali zato je nikao kod gospođe stan od „sto kvadrati“ iza Pokrajinskog izvršnog veća. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Rističeviću, isto je za vas kao i za kolegu Orlića, dva minuta od vremena poslaničke grupe.

Sada, u skladu sa članom 112. Poslovnika, određujem pauzu u trajanju od tri minuta.

(Posle pauze – 13.40)

PREDSEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Nastavljamo dalje sa radom.

Poštovane kolege, samo za one koji mašu poslovnica da pročitam član 112: „Ako predsednik Narodne skupštine redovnim merama ne može da održi red na sednici, odrediće pauzu dok se ne uspostavi red.“ Znači, redovnim merama. Redovne mere nisu izricanje opomene ni isključenje, to su vanredne.

Nastavljamo sa radom.

Na član 8. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: zajedno Vjerica Radeta, Dubravko Bojić i Zoran Krasić, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, Ana Stevanović, Vladimir Đurić i Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Da li neko želi reč?

(Nemanja Šarović: Po Poslovniku.)

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić.

MARKO ĐURIŠIĆ: Pa ima ovde, poštovani predsedavajući, više kolega koji traže reč po Poslovniku i vrlo je s moje strane nekolegijalno da pokušavam da govorim dok oni traže reč po Poslovniku, a s vaše strane je neprofesionalno da vodite sednicu na ovakav način, da omogućavate samo svojim partijskim kolegama da se javljaju za reč po Poslovniku, da dobijaju repliku kada za to nemaju osnova, kada govore o povredi Poslovnika.

PREDSEDAVAJUĆI: Nastavite po svom amandmanu, kolega Đurišiću.

MARKO ĐURIŠIĆ: Sve to govori o načinu na koji vi vodite ovaj parlament, o načinu na koji vi vodite ovu državu već šest godina, a to se vidi i u ovom zakonu i u svakom članu koji smo mi tražili da se obriše, pa i u članu 8.

Sam član 8 – „Karijerno vođenje i savetovanje učenika“, da nije ovog dela o dualnom obrazovanju, mogao bi i trebalo bi da se nađe u Zakonu o srednjem obrazovanju. Naravno, u ovakvom zakonu je štetan, kao i svi drugi

članovi, zato što dualno obrazovanje, onako kako ste ga vi ovde zamislili, ponoviću, nije dualno obrazovanje. Ovo je učenje uz rad.

Nažalost, taj rad neće biti adekvatno plaćen učenicima, oni će za to primati samo 70% minimalne zarade u Srbiji i na taj način će biti eksploatisani od poslodavaca, a pitanje je na koji način će im biti pružena znanja.

Sasvim sigurno nemaju nikakvu obavezu da te mlade ljude kasnije uvedu u svoj proizvodni proces, zaposle i pruže im neku karijeru. To je obaveza koju ste ovim zakonom morali da uvedete – obavezu poslodavca da preuzme dalje karijeru tih učenika koji će proći kroz dualno obrazovanje.

Ovako oni neće ostati nigde. Neće imati posla, poslodavac ih neće hteti, a, nažalost, neće moći da nastave dalje obrazovanje. Jedan značajan deo obrazovanja će im biti uskraćen, jer neće imati dovoljno vremena za opšteobrazovne profile i za izborne predmete. Hvala.

(Nemanja Šarović: Po Poslovníku.)

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Dubravko Bojić.

(Nemanja Šarović: Po Poslovníku.)

Izvolite, kolega Bojiću.

(Nemanja Šarović: Javio sam se po Poslovníku i dužan je da mi da reč.)

DUBRAVKO BOJIĆ: Evo, da sačekamo po Poslovníku.

PREDSEDAVAJUĆI: U redu, sačekajte.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Kolega Arsiću, ja vas molim da poštuјete Poslovník i da prvo reč date kolegi Šaroviću...

PREDSEDAVAJUĆI: Ja vas molim, dobili ste reč po amandmanu a ne po Poslovníku.

BRANKA STAMENKOVIĆ: ... Jer priјava povrede Poslovníka ima prednost u odnosu na bilo koje drugo javljanje.

PREDSEDAVAJUĆI: Želite li da govorite o svom amandmanu ili ne?

BRANKA STAMENKOVIĆ: Želim da poštuјete Poslovník i da date reč kolegi Šaroviću, koji po Poslovníku ima prednost.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Da li još neko želi reč po ovom amandmanu?

(Nemanja Šarović: Po Poslovníku.)

Reč ima narodni poslanik Marinika Tepić.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem.

Ja ću vas takođe zamoliti da reagujete, jer mi koji želimo da obrazlažemo svoje amandmane ne možemo to da radimo dok su sve vreme glasni apeli kolega

iz drugog sektora, za koje se vi pravite da ih ne vidite i ne čujete, koji uporno pokušavaju da reklamiraju povredu Poslovnika s vaše strane.

Da li možete da nastavite da vodite sednicu u skladu sa članom 27. i članom 108. Poslovnika kako bismo svi pristojno radili i obrazlagali svoje amandmane? Jer ja ne mogu da uđem u obrazlaganje svog amandmana a da nisu stečeni uslovi za to, dok kolega uporno ovde i mene ujedno ometa, ne čujem sebe dok on pokušava da uđe u vaš vidokrug i da vam objasni da mu date reč za povredu Poslovnika.

Čekate da mi istekne vreme?

PRESEDAVAJUĆI: Ništa, kolegice. Dok se vi pripremite, reč ima narodni poslanik Nataša Jovanović, po Poslovniku.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Gospodine Arsiću, mislite da ste duhoviti a uopšte niste. I mislim da sasvim dobro vidite.

Dakle, vi ste prekršili član 27. Poslovnika. Onog trenutka kada se Nemanja Šarović, zamenik šefa Poslaničke grupe SRS, javio za reč, na šta vas je upozorila i kolegica Marinika Tepić, vi, bez obzira na svoje lične simpatije i antipatije, morate dok predsedavate, i zamenik sekretara je dužan, takođe, da vas na to upozori i da pogleda po sali ko se javio za reč i u sistemu, da date reč kolegi Šaroviću.

Svaki put kad vas nešto podseti na vašu blisku ili dalju prošlost ili na nešto što se vama ne dopada, gospodine Arsiću, vi imate priliku da naučite od kolege Šarovića ili od nas nešto novo. Tako da bi za vas bilo bolje da poštujuete Poslovnik i da odmah po završetku mog obrazlaganja – ne želim da se Skupština u danu za glasanje izjasni o ovome – date reč kolegi Šaroviću, inače ću non-stop da se javljam za reč po Poslovniku.

(Vladimir Đurić: Poslovnik.)

(Nemanja Šarović: Poslovnik.)

PRESEDAVAJUĆI: Kolegice Jovanović, ja bih voleo da nešto mogu da naučim od kolege Šarovića. Pogotovo što je on učio od mene, a to znači da je učenik prevazišao učitelja. Ali u ovom slučaju tome nema mesta.

Inače, što se tiče reklamiranja i upornog pokušaja da se dobije reč po povredi Poslovnika, mogu da kažem da sam u skladu sa članom 112. Poslovnika odredio pauzu radi uspostavljanja reda na sednici, što podrazumeva da više po tom osnovu nema prava na replike, nema prava na povrede Poslovnika...

(Narodni poslanici glasno negoduju.)

... Pa zato što nisam uspeo ni da započnem sednicu u nastavku a već je bilo replika. A nisam ništa uradio da bih mogao da povredim Poslovnik.

Da li još neko želi reč po ovom amandmanu?

Po amandmanu, narodni poslanik Dubravko Bojić. Odustao.

(Vladimir Đurić: Po poslovniku. Javljam se po povredi Poslovnika najneposrednije, kolega Arsiću.)

Na član 8. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovani potpredsedniče, ovde se govori o karijernom razvoju učenika i svakako da škola treba da podstiče taj karijerni razvoj učenika, formiranje svoga tima. To je, drugim rečima da kažem, radila ranije profesionalna orijentacija.

Ono što je bitno sad da kažem to je što predstavnici opozicije stalno nama spočitavaju zašto brže ne radimo na promenama vaspitanja i obrazovanja. Radi istine izneću sad u jednoj minuti deset karakteristika vaspitanja i obrazovanja, i dualnog, tu i ono spada, da vide u kakvoj su situaciji ostavili vaspitanje i obrazovanje nama.

Pod broj jedan politizaciju vaspitanja i obrazovanja. Pod dva birokratizaciju, pod tri antipedagogizaciju, vrlo opasnu. Pod četiri komercijalizaciju, pod pet sorošizaciju, pod šest kvazireformatorstvo, pod sedam široko polje korupcije, pod osam imitaciju borbe za kvalitet nastave, pod devet neefikasnost sistema i pod deset amerikanizaciju. Eto, poštovana gospodo, zbog čega ne idemo brže u proces vaspitanja i obrazovanja da ga dovedemo na nivo reforme.

Dozvolite da kažem da je reforma započeta, pogotovo sa ovim zakonom o dualnom obrazovanju. Pošto je bivši režim trebalo da donese ovaj zakon o dualnom obrazovanju, a nije ga doneo, pre 14 godina, čije posledice će osećati mnoge generacije, i ne samo osećati nego i otklanjati posledice koje su nastale, a one su jako teške, jedne od najtežih u istoriji pedagogije Srbije, zato dozvolite da kažem da ovaj zakon o dualnom obrazovanju predstavlja zaista jedan prvorazredni pedagoški reformski iskorak kako Vlade Srbije tako i Ministarstva prosvete. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, kako škola ume da podstiče razvoj ja to najbolje znam jer sam išao u mašinsko-tehničku školu i sve zanatlije iz metalske struke koji su imali obuku, mi smo morali da

imamo skraćenu obuku da bismo mogli njih da razumemo prilikom tumačenja tehnologije i tako dalje.

Ja sam radio u IMT-u posle toga i pristao sam da radim metalostrugarske, glodačke i bravarske poslove. Tada je IMT proizvodio traktora četrdeset osam hiljada komada, današnja vrednost preko pet stotina miliona evra, plus priključna mehanizacija. E tol'ko smo mi izgubili zahvaljujući ovim „Pelješanovićima“, izgubili smo ceo IMT, izgubili smo BDP, a što je još gore, stari dobri majstori iz IMT-a nisu imali priliku da svoje znanje u praksi prenesu drugima. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po Poslovniku, narodni poslanik Nemanja Šarović.

Izvolite.

NEMANJA ŠAROVIĆ: Gospodine Arsiću, prekršili ste član 27, prekršili ste član 107, prekršili ste član 103. i ko zna koliko još članova Poslovnika o radu Narodne skupštine.

Meni je ovo četvrti mandat, gospodine Arsiću, još uvek nisam prisustvovao ovakvoj sceni. Bilo je zaista mnogo kršenja Poslovnika, mnogo onih koji su na bahat i osion način vodili sednice Skupštine, mnogo onih koji su me kažnjavali bez razloga, ali ovakvo ponašanje još nisam doživeo.

Vi ste dužni da poštujete Narodnu skupštinu, da poštujete svakog poslanika. Svi poslanici su ovde jednaki, svi imaju ista prava, svi imaju iste obaveze. Vi ste suspendovali moje pravo da učestvujem u sednici, u radu Narodne skupštine Republike Srbije. Izrekli ste mi opomenu. Iako sam se javio u skladu s Poslovníkom, naveo tri člana Poslovnika, niste dozvolili da obrazložim.

Nakon toga ste slušali predstavnike vaše poslaničke grupe, koji su brutalno zloupotrebljavali Poslovnik. Vi ste to konstatovali ali vam, naravno, nije palo na pamet da im izreknete opomenu. Odredili ste pauzu i time ponovo prekršili Poslovnik. Odredili pauzu tri minuta, počeli posle minut i po, još jednom prekršili Poslovnik. Odbili da mi date reč, još jednom prekršili Poslovnik. Davali reč drugim poslanicima, koji su se javljali nakon mene, ponovo prekršili Poslovnik.

To što ste uradili, gospodine Arsiću, govori o vama. I uvredili ste me time što ste rekli da sam ja navodno bio vaš učenik. Ja vaš učenik nikada ni u čemu nisam bio.

PRESEDAVAJUĆI: Dva minuta, kolega Šaroviću. Zahvaljujem.

Nisam imao nameru da vas uvredim, kolega Šaroviću. Ja vam se izvinjavam ako ste se osetili uvređenim.

Što se tiče vaših reklamiranja Poslovnika i vaše prve povrede Poslovnika koju ste dali, na osnovu vaše diskusije vi ste samo izrazili negodovanje što se debata u Narodnoj skupštini vodi između Poslaničke grupe SNS i Poslaničke grupe DS. Možemo da pogledamo stenogram. I, smatram da tu nije bilo nikakve povrede Poslovnika, nego ljubomore što i vi u toj diskusiji ne učestvujete.

Da li želite da se Skupština u danu za glasanje izjasni?   Želite.

Povreda Poslovnika, Vladimir Đurić.

Izvolite.

VLADIMIR ĐURIĆ: Hvala, predsedavajući.

Reklamiraću povredu Poslovnika, čl. 158. stav 5, ali bih mogao i član 103, u kom piše da povreda Poslovnika ima prednost u odnosu na druga javljanja. Dakle, to je ona neposredno po učinjenoj povredi, jer mi malopre niste dali reč po povredi Poslovnika, nego ste reč dali sledećoj govornici, koja je upravo svoje izlaganje završila pre kolege Šarovića, koji se takođe javio po Poslovniku.

Po članu 158. stav 5. propisano je da predlagači amandmana svoje amandmane obrazlažu u trajanju do dva minuta. Koleginica Tepić je, nažalost, bila onemogućena, a potrošeno joj je minut od maksimalna dva minuta amandmanskog vremena.

Želim da apelujem i da skrenem pažnju da privedemo raspravu dnevnom redu. Razumem da svađe o zaslugama za devedesete, za „Heterlende“ i slično generišu konflikte, razumem da konflikti prijaju određenoj grupi birača, ali postoje i birači čiji su poslanici ovde poslani da ozbiljno rade posao, da se drže dnevnog reda i apelujem da se konflikti u ovom domu ne podgreavaju i da se na takav način ne privlači pažnja publike. Za takvu publiku postoje drugi televizijski kanali i drugi televizijski programi, za to ne služi Narodna skupština. Narodna skupština treba da radi po Poslovniku.

Ko god misli da ima neko pravo, pa još ako je pravnik, neka pokrene pravne lekove, neka ne zloupotrebljava vreme za raspravu i Dom Narodne skupštine za tako nešto.

(Vladimir Đukanović: Kad ćeš da naučiš šta je pravni lek?)

Molim vas i da opomenete kolegu Đukanovića da ne dobacuje. Ja sam spomenuo pravnike kao struku koju poštujem, nijednog poslanika nisam spomenuo lično i skrećem pažnju – za dva dana smo potrošili od 600 minuta svega 84 minuta amandmanskog vremena, ostalo je 515. Petsto petnaest minuta je ostalo! Dakle, dugo ćemo jako raditi...

PREDSEDAVAJUĆI: Da uštedim dva minuta. Toliko imate pravo na povredu Poslovnika, toliko ste i dobili.

Ja sam pitao da li još neko želi da se obrati po amandmanu gde je i koleginica Marinika takođe jedan od podnosilaca. Niko se nije javio za reč i ja sam nastavio sa sledećim amandmanom.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Đukanović, po Poslovniku.

VLADIMIR ĐUKANOVIĆ: Hvala, uvaženi predsedavajući.

Reklamiram povredu Poslovnika, član 107 – povreda dostojanstva Parlamenta, zato što ja ovde nisam nikom ništa dobacivao. Ja sam samo ukazao kolegi da nauči šta su to pravni lekovi, da bez veze ne troši reči kad ne zna ništa o tome, da mu se ne smeje čitav auditorijum a i da, naravno, ne bruka ovu skupštinu.

Ako je to bio moj greh, izvinite što sam vam to sugerisao. Nemojte to da shvatite kao dobacivanje, a dobronamerno vam kažem da naučite šta su pravni lekovi. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Da li se još neko javlja po ovom amandmanu? (Ne.)

(Nemanja Šarović: Po Poslovniku.)

Na naziv iznad člana 9. i član 9. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marijanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojević, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Balša Božović.

(Nataša Sp. Jovanović: Čovek se javio, nije mu dao reč.)

BALŠA BOŽOVIĆ: Gospodine Arsiću, samo kratka, molim vas, pažnja. Dakle, čovek se javio po amandmanu – možda sistem nije radio – pre mene, za prethodni amandman, broj osam.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Božoviću, kolega bi se javio ali nije smeo od Nemanje Šarovića; nije greška u elektronskom sistemu.

BALŠA BOŽOVIĆ: Ono što je član 9. jeste „Odgovornost učenika, škole i poslodavca.“ Dakle, ne samo da se ovim amandmanom predviđa da će učenici raditi, da se uvodi dečji rad, nakon 150 godina se vraća dečji rad kod nas u zemlji, već će, ukoliko ne budu radili revnosno, biti isterani iz škola.

Dakle, član 9. jasno govori o obavezama đaka. Ukoliko oni ne budu radili onako kako im budu poslodavci govorili, ukoliko ne budu radili na poslovima koje im poslodavci budu dali, koji mogu da nemaju apsolutno nikakve veze sa školovanjem, već budu predstavljali jeftinu snagu koja se izrabljuje, dakle to je vaša politika – izrabljivanje dece da bi neko stekao profit, e ukoliko to

ne bude hteo neki đak da radi, ukoliko se bude pobunio, ukoliko bude hteo da se žalili ili da štrajkuje, e onda može biti isteran iz škole. I šta vi onda nudite nekome kao alternativu ukoliko ne bude radio sve što mu poslodavac kaže a više nema apsolutno ni prava da ide u školu? Dakle apsolutno ga ostavljate na ulici, neobrazovanog, neukog i ubijate mu svaku mogućnost da ima budućnost.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Nemanja Šarović, po Poslovníku.

NEMANJA ŠAROVIĆ: Gospodine Arsiću, prekršili ste član 103. Poslovníka i prekršili ste član 107. Krenuću od ovog poslednjeg člana koji sam pomenuo a kaže da govornik na sednici Narodne skupštine mora poštovati dostojanstvo, da se ne može neposredno obraćati, koristiti uvredljive izraze i tako dalje.

Vi ste maločas rekli, to se čulo i u direktnom prenosu, kao predsedavajući, da gospodin Dubravko Bojić, koji je moj uvaženi i dragi prijatelj, nije smeo da se javi od Nemanje Šarovića. To je uvreda. To je sramota. Ja nisam neko ko može da zabrani bilo kom poslaniku da se javi, niti poslanici iz Poslaničke grupe SRS strahuju od mene. Ovde od mene strahuju isključivo poslanici vladajuće koalicije, i to politički. Zato sam ja, gospodine Arsiću, jedini poslanik kome je suspendovano pravo da ukaže na povredu Poslovníka i jedini kome se bez ikakvog razloga, barem ne razloga u skladu s Poslovníkom, izriču opomene. Vi ste mene ponovo pustili da stojim i troje poslanika je dobilo reč iako sam se javio za Poslovník; i to ste čuli, to su čuli svi u sali, ali ste to zaobilazili.

(Marijan Ristićević: Ja nisam.)

Evo, gospodin Marijan Ristićević jedini nije, on kaže da nije.

Prema tome, gospodine Arsiću, dužni ste da vodite sednicu u skladu sa članom 27, u skladu s Poslovníkom. To šta ste vi mislili da vama bude obrazloženje – niste mi dali da govorim o povredi Poslovníka jer ste mislili da sam ja ljubomoran – to vi negde drugde možete takva obrazloženja da dajete.

I povredili ste moje pravo iz člana 103. stav 6. Poslovníka da zatražim da se Skupština izjasni u danu za glasanje. Bez obrazloženja, ali imam pravo da zatražim.

(Predsedavajući: Vreme, gospodine Šaroviću.)

Zatražiti mogu jedino putem mikrofona, kad mi date reč.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Šaroviću.

Pošto ste se kroz čitavu vašu diskusiju o povredi Poslovníka predstavljali kao da ste moja žrtva, mogu da vas obavestim da ste vi trenutno narodni poslanik koji je u ovom danu imao najviše povreda Poslovníka. I, koliko vi cenite to da

Poslovnik treba da se poštuje, to vidim da ste već sada zatražili ponovo reč o povredi Poslovnika a nijednu radnju nisam napravio da bih mogao da povredim Poslovnik. Osim da vam odgovorim, al' za to ne možete da kažete da je povreda Poslovnika.

Ja sam već i rekao da se o vašoj prethodnoj povredi Poslovnika Narodna skupština izjašnjava, jer i ja imam pravo da zatražim da se Skupština izjasni da li sam ja povredio Poslovnik ili nisam. Imam pravo. Vi imate izričito pravo, ali ga i ja imam.

Da li ste zadovoljni odgovorom ili želite da se Skupština u danu za glasanje izjasni o povredi Poslovnika? Pošto vidim da držite Poslovnik, Narodna skupština će se izjasniti o povredi Poslovnika.

Da li još neko želi reč po ovom amandmanu? (Ne.)

(Nataša Sp. Jovanović: Želim ja po Poslovniku.)

Poštovani narodni poslanici, u skladu sa članom 87. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, sada određujem pauzu u trajanju od jednog sata. Sa radom nastavljamo u 15.00 časova.

(Posle pauze – 15.00)

PRESEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Dame i gospodo narodni poslanici, nastavljamo sa radom.

Na član 9. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: zajedno Vjerica Radeta, Zoran Krasić i Vesna Nikolić Vukajlović, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja, Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, Ana Stevanović, Vladimir Đurić, Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić.

MARKO ĐURIŠIĆ: Evo, nastavljamo ovu raspravu o dualom obrazovanju. Dobili smo novog ministra, dualnog verovatno, novog ministra poljoprivrede, koji je valjda došao da simbolički, lopatom je li, sahrani srednje obrazovanje u Srbiji, jer ovaj zakon, nažalost, neće doneti nikakva poboljšanja srednjeg obrazovanja, a samim tim i obrazovanja u Srbiji, i zbog toga smo mi protiv ovakvog zakona. Bili smo protiv i u načelnoj raspravi. Dali smo amandmane da se svaki član ovog zakona briše, pa i ovaj član.

Ovaj član govori o odgovornosti učenika, zaštiti prava učenika i, nažalost, ono što smo više puta ponovili je da će najnezaštićeniji radnici u Srbiji

sada biti učenici, koji će, kroz ono što se u ovom zakonu zove učenje uz rad, raditi i za to primati 70% minimalne zarade u Srbiji. Za taj rad neće im biti uplaćivano ni socijalno, ni zdravstveno osiguranje, neće imati osiguranje ako bi se eventualno, ne daj bože, dogodila neka nesreća na radu. Zato govorimo da ovaj zakon neće unaprediti položaj učenika, neće unaprediti ni položaj radnika, naprotiv, sve suprotno od toga.

Učenici će imati smanjenu količinu znanja koje treba da steknu kroz srednje obrazovanje, biće im smanjeni vidici, smanjena šansa da u budućnosti rade dobar i bolje plaćen posao.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Đurišiću.

Da li još neko želi reč po ovom amandmanu? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Vesna Nikolić Vukajlović.

Izvolite.

VESNA NIKOLIĆ VUKAJLOVIĆ: Prvo da pitam, ne vidim ministra prosvete.

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice, i gospodin Nedimović je ovlašćen od Vlade Republike Srbije, tako da Vlada ima ovlašćenog predstavnika i možete nastaviti...

VESNA NIKOLIĆ VUKAJLOVIĆ: Znače, ja nisam pročitala nigde da će ministar Nedimović da...

PRESEDAVAJUĆI: Možete da pročitate u dopisu od 1. novembra 2017. godine.

VESNA NIKOLIĆ VUKAJLOVIĆ: Izvinjavam se, dobila sam dopis. Ali smatram malo neozbiljnim od strane Vlade da ste na ovaj način ovlastili čoveka koji je ovlašćen za poljoprivredu da je ovlašćen istovremeno i za prosvetu. Tako da su ovo, izgleda, ministri opšte prakse, kako stvari stoje, što u stvari nije dobro.

Imala sam nameru da se kao roditelj, i kao čovek i kao poslanik obratim ministru prosvete, jer je ostavljao utisak jednog veoma ozbiljnog čoveka i jednog od retko ozbiljnih ministara u ovoj vladi, tako da sada nemam tu inspiraciju da govorim kao što bih govorila da je prisutan ministar prosvete.

Ono što bih mogla da kažem je sada malo i apsurdno. Ako sada pročitam ovaj član 9, to je nešto što smo mi kao SRS odredili da se briše, zato što je član koji apsolutno ništa ne govori, znači besmislen u totalu. E sad, ako biste vi to, Nedimoviću, kada niste ni pročitali? Niste pročitali nijedan zakon, a kamoli da ste pročitali amandmane na koje ste vi sada došli da dajete neka mišljenja. Uz to se i smežete.

Molim vas. Znači, ovo je stvarno neozbiljan rad. Vi ste ovu temu, koja je najozbiljnija u Srbiji danas, a ja sam kao roditelj ogorčena na ove zakone i u ime svih ogorčenih roditelja htela sam da govorim vrlo ozbiljno o tome a vi ste mi sada dali ministra poljoprivrede, koji istovremeno dok ja govorim dobacuje, ne pokazuje određeno poštovanje prema poslaniku... A kako biste kada uopšte niste uključeni u ovu materiju? Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Vukajlović, ja sam vas pustio da završite svoju diskusiju, ali ako očekujete da se neko prema vama odnosi s poštovanjem, isto i vi uradite. Nije gospodin ispred vas Nedimović nego gospodin ministar ili ministar Nedimović itd.

(Vesna Nikolić Vukajlović: Ali on nije ministar prosvete.)

To apsolutno nema nikakve veze. On je ovlašćeni predstavnik predlagača, a predlagač nije Ministarstvo prosvete nego Vlada Republike Srbije.

Reč ima narodni poslanik Balša Božović, po Poslovniku.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, gospodine Arsiću.

Reklamiram član 107. Povređeno je dostojanstvo Narodne skupštine, iz prostog razloga što, kada sam ušao u salu, više nije bilo resornog ministra. Ja znam da ste vi poslali obaveštenje u skladu sa Poslovnikom, ali ono što nije u skladu sa Poslovnikom jeste da mi danas raspravljamo ne u načelu nego o pojedinostima.

Kako gospodin Nedimović, ministar poljoprivrede, može da zna da li neki amandman treba ili ne treba da se usvoji s obzirom na to da njegov resor nema apsolutno nikakve veze sa temom dnevnog reda? I kako može da odgovara na postavljena pitanja narodnih poslanika u skladu sa amandmanima kada se apsolutno njegov resor ne bavi onim što je tema dnevnog reda, a to je kako će Srbija izgledati u narednih 30, 40 i 50 godina i kako ćemo i na koji način mlade generacije pripremiti da odrastaju u ovoj zemlji?

Dakle, iz prostog razloga što je jako šakaljiva tema, jako definisana i veoma važna, smatram da je preko potrebno ili da prekinemo rad dok ne dođe ministar Šarčević ili da odredite neku vrstu pauze pa da sačekamo resornog ministra da se vrati u salu i onda da nastavimo da razgovaramo o amandmanima.

Ovako se rugamo svima onima koji smatraju da je ovo za njih važno, a vi im na ovaj način govorite da je ovo potpuno nebitna tema i za Vladu, i za vas i za nas kao narodne poslanike time što ministra poljoprivrede šaljete da brani zakon o dualnom obrazovanju. To je potpuno van svake pameti. Zahvaljujem.

PREDSEDNİK: Vaše izlaganje nije imalo nikakvih dodirnih tačaka sa članom 107.

BALŠA BOŽOVIĆ: A Nedimović ima dodirnih tačaka s dualnim obrazovanjem?

PREDSIEDNIK: Dobro, nemojte dobacivati. Ja sam vas pažljivo saslušala, iako ništa niste rekli o članu 107. Poslovnika.

BALŠA BOŽOVIĆ: Jesam. Dostojanstvo je, predsednice, ugroženo.

PREDSIEDNIK: Dobro. Eto, nije ni važno šta ću ja reći, vi imate svoje stavove.

Pošto je predlagač Vlada Republike Srbije, ako treba da vas podučavam, u redu je da svako ko je član Vlade Republike Srbije bude ovlašćen...

(Balša Božović: Pa mogli ste i druge...)

Nemojte dobacivati, poslanice Balša Božoviću. Dozvolite jednom da se dovrši rečenica do kraja.

(Balša Božović: Ne dobacujem, samo vam...)

Dobro, vama nije ni važno šta ću ja da kažem kao predsedavajući i neću time da zamaram ni sebe ni druge poslanike.

Dakle, predlagač koji je na listi prijavljenih je Branka Stamenković.

Da li želite da iskoristite svoje pravo?

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Savršene li metafore za ono o čemu pričamo, tj. o amandmanima na set obrazovnih zakona, trenutno dualnom ali na programu su i amandmani na zakon o predškolskom, osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju. Znači, ja razumem što ministra Šarčevića nema, srela sam ga juče u hodniku, čovek se žalio, dobio je temperaturu. Jasno mi je i zašto je dobio temperaturu, čudi me kako je i mi svi ovde već nemamo, ali mi nije jasno kako Vladi nije palo na pamet da, na primer, pošalje ministra nadležnog za digitalizaciju, nego ministra za poljoprivredu.

PREDSIEDNIK: Uvažena poslanice, vi ste se javili po članu 9, u kom se govori o odgovornosti učenika, škole i poslodavca, te vas molim da, u skladu sa članom 27...

BRANKA STAMENKOVIĆ: Ja vas molim da mi ne oduzimate vreme. Moj amandman je – briše se, jer ceo ovaj zakon o dualnom obrazovanju treba da se briše.

PREDSIEDNIK: ... I mojim ovlašćenjima da vodim Parlament, postupite po Poslovniku i govorite o tački dnevnog reda.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Molim vas, nemojte mi oduzimati vreme na koje imam pravo. Upravo ste mi oduzeli pola minuta.

PREDSIEDNIK: Zato što ne želite da govorite o amandmanu.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Moj amandman glasi – briše se, zato što dualno obrazovanje nije koncept za budućnost naše dece.

PREDSEDNIK: Po članu 106. Poslovnika dužni ste da govorite o amandmanu, zato što je ovo rasprava o pojedinostima.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Našoj deci treba reforma po finskom modelu, koji podrazumeva digitalizaciju a ne poljoprivredu, o kojoj ćemo ovde sad trenutno valjda da pričamo, odsad pa nadalje i ubuduće, pošto nam je tu ministar poljoprivrede.

Slažem se da treba da napravimo pauzu i, ako ne može ministar Šarčević, neka nam dođe neki drugi ministar, koji će da nas vodi u budućnost a ne u 15. vek.

PREDSEDNIK: Uvažena poslanice, razumem vaš stvaralački zanos, ali pogrešili ste. Ovog puta smo govorili o članu 9, odgovornosti učenika, škole i poslodavca.

(Poslanici SNS-a dobacuju: Oduzmite joj dva minuta.)

Neću joj oduzeti dva minuta. Potrošila je svoje vreme za nešto što nije u skladu sa članom 106.

Da li neko od predlagača želi reč? (Da.)

Marinika Tepić.

Izvolite.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Moram priznati, za razliku od prethodnih govornika, da ste mi izmamili osmeh, ministre Nedimoviću, kada ste se pojavili. Presrećna sam što Vlada nije poslala, na primer, ministra Vulina da zameni ministra Šarčevića.

S druge strane, drago mi je – vi ste potpuno svesni, naravno, znate da imate priliku da na licu mesta prihvatate amandmane i ja sam sigurna da ćete vi to učiniti, jer ste jedan racionalan i razuman čovek – da od ovog trenutka postoji objektivna šansa da amandmani opozicije budu prihvaćeni, pa i ovaj amandman Nove stranke i Kluba samostalnih poslanika kojim tražimo da se briše i član 9. ovog zakona o dualnom obrazovanju i svi ostali članovi zakona. Odnosno, time šaljemo političku poruku da je ovaj zakon izuzetno štetan, da je on put ka legalizaciji dečjeg rada, da postane jeftina radna snaga u Republici Srbiji, sa čim se mi duboko ne slažemo.

Ali isto tako, dozvolite da vas obavestim da, ne znam šta su vam preneli dok su vas pripremali, verovatno, za ovu sednicu, ali sve što su poslanici vlasti dosada govorili u korist ovog zakona u cilju propagiranja ovog zakona je čista izmišljotina, naročito u onom delu gde napadaju nas da smo mi protiv stručnog osposobljavanja srednjoškolaca.

To, naprosto, nije tačno. Zakon o srednjem obrazovanju takođe postoji i on se na ovoj sednici menja. Srednje stručne škole nastavljaju da postoje. Naravno da učenička praksa treba da postoji, kao što je postojala decenijama i pre vas i pre nas, i postojaće i posle nas, tako da podmetanja tog tipa da smo mi protiv prakse učenika koji će učiti za svoje buduće profesije nismo, ali smo protiv zloupotrebe dece zarad koristi koju ima Aleksandar Vučić, Privredna komora Srbije i poslodavci kojima se podmeću, nažalost, učenici kao najjeftinija radna snaga.

Ali ja sam sigurna da ćete vi to razumeti i da ćete usvojiti naše amandmane i hvala Vladi, ako je to umesno, što nam je učinila plezir, što bi rekli, i poslala jednog ipak racionalnog ministra, a ne Vulina, na svu sreću. Hvala.

PREDSEDNIK: Nataša Sp. Jovanović.

Izvolite.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Gospodine Nedimoviću, možda vi imate odgovor na amandman na član 9, zapravo da bi argumentima koje smo već predočili javnosti i ministru Šarčeviću da SRS smatra da ne treba da uvodimo dualno obrazovanje u naš obrazovni sistem, evo daću i na ovom konkretnom primeru, pošto se baš tiče odgovornosti učenika, škole i poslodavca.

Vrlo dobro znate, gospodine Nedimoviću, kao resorni ministar, da mi već imamo odlične srednje stručne škole kada je u pitanju poljoprivreda. Iz mog kraja najpoznatija je ona u Svilajncu, ali ima ih širom Srbije, odakle su stasali kao tehničari a i budući agroinženjeri, izuzetni stručnjaci koji danas rade u našim vodećim institutima, privatnim kompanijama, neki u ministarstvima itd.

Da ovo ne treba da radimo govori primer da će ta deca koja bi izabrala neko zanimanje iz oblasti poljoprivrede na način na koji je to predvideo ovaj zakon biti u veoma podređenom položaju. Ona neće biti u istoj situaciji kao kada sada deca iz Srednje poljoprivredne škole iz Svilajнца idu na praksu na određena imanja ili poljoprivredne kombinata, mahom su uništeni i sad ne znam kako im se ta praksa organizuje, ili kada to rade uz pomoć agrozajednice Srbije, ali će zato biti prinuđena da idu kod onih poslodavaca koji će minorno da ih plate za taj rad.

Evo to zna i gospodin Rističević, pa i kod mene u selu, odakle je moj otac, to je selo Katrga, opština Čačak, kod Mrčajevaca, pošto smo gospođa Gojković i ja na neki način zemljakinje, pa i u njenoj Gornjoj Trepči, tamo su vredna deca i svuda po Srbiji, pomažu svojim roditeljima. I ko ima mini-farmu, ko ima uzgoj stoke, sami znate da je bilo puno priloga, zaista za divljenje, kako deca iz ariljskog kraja ili iz Priboja, odakle je kolega Krsto, pomažu roditeljima da uzgajaju razne kulture, ali oni pomažu svojim domaćinstvima, svojim

roditeljima. Dakle, roditelji navikavaju svoju decu od malih nogu da rade, kao što su nas naši roditelji, babe i dede kod kojih smo provodili letnje raspuste.

Ali ovo će sada biti zaista strašno da ta ista deca moraju za neku minornu nadoknadu, koja može da bude bednih 5.000 dinara, što je pet puta manje od utvrđenog minimalca, da rade po 35 sati nedeljno, a kao uče. Pa zašto oni to ne bi mogli u ovom normalnom sistemu, koji već sada imamo, da nauče u stručnim školama?

Zato i vi, gospodine Nedimoviću, treba da budete protiv dualnog obrazovanja i da se zalažete za to da se prihvati ovaj amandman SRS-a, koji je podnela gospođa Vesna Nikolić Vukajlović.

PREDESEDNIK: Hvala.

Reč ima ministar Branislav Nedimović.

BRANISLAV NEDIMOVIĆ: Poštovana gospođo predsedavajuća, poštovani poslanici, želim prvo, pre svega zbog svih vas a i zbog javnosti, da kažem nekoliko stvari vezano za moje današnje prisustvo.

Ministar Šarčević će se pojaviti vrlo brzo, u narednih 45 minuta, i nemojte da brinete o tome. Ako vama poljoprivreda, nekom od vas, da sad ne generalizujemo stvari, nije toliko važna, smatram da se prisustvo poljoprivrede u čitavom sistemu dualnog obrazovanja najviše može osetiti, a ovo što je koleginica Jovanović malopre rekla govori u prilog tome.

Druga stvar, što se tiče poljoprivrede, samo još jednu stvar da kažem, mi gledamo u budućnost, nikako u prošlost, koje se ne stidimo, tako da reči koje su iznesene tim povodom ne stoje.

Treća stvar koju želim da kažem, apsolutno je u skladu sa Poslovníkom da je Vlada predložila lice koje će biti prisutno na sednici i svoje poštovanje prema ovom uvaženom domu iskazujem tako što nema pauze nego dolazimo da radimo od trenutka kako je to utvrđeno Poslovníkom o radu. A još jednom ću vas podsetiti da ovaj poslovnik egzistira već duži niz godina i apsolutno svi vi znate, mnogo bolje nego ja, da je ovde apsolutno sve u skladu sa Poslovníkom, koji reguliše rad ovog uvaženog doma.

Stvari koje bih hteo da kažem a koje se tiču konkretno ovog amandmana... Kada bi došlo do uvažavanja amandmana koji glasi „briše se“, onda apsolutno ne bi postojala ničija odgovornost. Samim tim bi onda bio obesmišljen ceo zakon.

A što su malopre iznete tvrdnje oko uvažavanja amandmana, budite apsolutno spokojni. Ukoliko predlagača ubedite u svrsishodnost svojih amandmana, nemojte imati nikakvu sumnju u pogledu prihvatljivosti određenih amandmana. Ovde ne postoji apriori da neko želi ...

(Predsednik: Vreme. Zahvaljujem.)

Izvinjavam se.

(Nataša Sp. Jovanović: Replika.)

PREDSEDNIK: Nema replike. Pa ne može, samo je objašnjeno zašto tu nije jedan ministar a jeste drugi. Možete da diskutujete o amandmanu, ako želite, u preostalom vremenu.

Na član 9. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Izvolite, da li vi želite?

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovana predsednice, ovde se govori o dualnom obrazovanju i obavezama, s jedne strane, učenika, a s druge strane obavezama škole, odnosno i poslodavca.

Dozvolite da kažem da je vaspitanje i obrazovanje osnovni temelj svakog društva. Ako je to tako, a tako jeste, onda vaspitanje u celini i obrazovanje ima prvorazredni značaj za modernizaciju Srbije. Koliko je važno vaspitanje i obrazovanje za društvo, pa i dualno kao sastavni deo vaspitanja i obrazovanja, najbolje je pokazao još u 5. veku grčki filozof i pedagog Platon, koji je rekao: „Država neće biti na štetu ako obučar nema pojma o svom zanatu; jedino će Atinjani biti loše obuveni. Ali ako učitelj bude rđavo vaspitavao decu, buduća generacija biće neznalica.“ Zbog toga je izuzetno važan ovaj zakon o dualnom obrazovanju u celini.

Nažalost i našu nesreću, rekao bih, bivši režim nije vodio računa u toku vladanja Srbijom o dualnom obrazovanju i obrazovanju u celini pa je rezultirao poražavajućim stanjem u svim segmentima vaspitanja i obrazovanja. Za vreme bivšeg režima vaspitanje i obrazovanje prepušteno je stihiji, bez stvarne reforme, čije posledice nije mogao predvideti, evo, kako ste videli, ni veliki Platon, kroz citirane njegove misli.

Kao posledica toga stanja nestalo je vaspitanja i obrazovanja iz škole, iz porodice, sa malih ekrana i drugih faktora vaspitanja i obrazovanja. Umesto vaspitanja i kvalitetnog obrazovanja, pa i obrazovanja kroz rad i uz rad, ostavili su nam korupciju, bivši režim, nevaspitanje, neobrazovanje, urušeni lik nastavnika i kadrove koji su birani isključivo po partijskoj liniji, čije ćemo, nažalost, posledice otklanjati decenijama. Zato je bio u pravu i predsednik Republike Srbije kada je već 2004. godine u svoj ekspoziciji kao glavni zadatak stavio modernizaciju Srbije, a s tim u vezi i modernizaciju vaspitanja i obrazovanja.

Ono što je bitno, čini mi se da opozicioni poslanici nisu shvatili duh dualnog obrazovanja. Upravo ovaj član 9. govori gde se izvodi dualno obrazovanje. Gospodo, ono se izvodi u školi i kod poslodavca. Dakle, u školi se izvodi nastava i uči uz rad i vežbe, a kod poslodavca praksa.

Nadalje, nije tačno ono što pokušavaju negirati da se učenici ne mogu usavršavati posle završetka dualnog obrazovanja. Oni su kvalitetniji, obučeniji i bolje vaspitani baš u ovoj koncepciji dualnog vaspitanja, a i bolje pripremljeni za nastavak fakultetskog obrazovanja, ili, drugim rečima, doživotnog.

Ono što je bitno, potpuno je određena odgovornost uloge škole, a to znači i nastavnika s jedne strane, i s druge strane poslodavca za izvođenje praktične nastave. Dakle, s tim u vezi dozvolite da ipak kažem da naši opozicioni poslanici koji su danas kritikovali i odbacivali u potpunosti ovaj zakon imam osećaj da ga nisu zaista pročitali. Hvala.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ovde smo čuli predstavnika svih stečajnih upravnika kako je rekao – neće poljoprivredu. Tri puta na tanjiru dnevno, a neće poljoprivredu.

Poljoprivreda, i ovakva kakva jeste – iscrpljena raznim muljanjem od 2000. do 2012. godine, ima izvoz vredan 2,7 milijardi evra. Nisu ovu državu upropastili seljaci, oni su je stvarali, Karađorđe je najbolji primer za to, i prava je uvreda kad neko kaže neće poljoprivredu. Prava je uvreda kad kažu da ministar poljoprivrede nema veze s dualnim obrazovanjem – PKB, Futog, Valjevo, Svilajnac, Požarevac, Šabac, Ruma, itd., većina sa domom učenika, većina sa praksom, većina sa dohotkom.

Još treba da znaju da, ukoliko želimo savremenu poljoprivredu, velike subvencije, mi ćemo morati da imamo obrazovanje i za odrasle, jer neće moći ljudi da dobijaju subvencije ako ne znaju. Seljaci su ti koji uče celog života. Ukoliko neko kaže „nećemo poljoprivredu“, „nećemo obrazovanje kroz rad“, onda zaboravlja mesare, pekare, fitosanitarne... To sve dolazi u oblast poljoprivrede. I kada predstavnici opozicije kažu „nećemo poljoprivredu“, to, dragi moji poljoprivrednici, govori o njima, ali govori i o tome koliko je njima uistinu bilo stalo do poljoprivrede. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Na naziv iznad člana 10. i član 10. amandman su zajedno podneli narodni poslanici poslaničke grupe DS.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Balša Božović.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Amandman na član 10. govori o tome da će učenici biti zaštićeni od psihičkog, socijalnog, fizičkog, seksualnog i drugog nasilja, diskriminacije i svega ostalog.

Dakle, ono što je ovde činjenica, gospodine Nedimoviću, jeste da i sami znate – neće niko voditi računa o učenicima koji budu radili na najtežim poslovima, u fabrikama koje često neće imati apsolutno nikakve veze s onim za šta se oni školuju, ili će imati poput savijanja kablova – to nije neki zanat, priznaćete – ili će raditi na stvarima za koje danas Vlada Republike Srbije nudi otvorena radna mesta, a to je da stoje 10 sati za trakom kada neće moći da idu u toalet pa će morati da kupe sebi pelene, ili kao u „Liru“, gospodine Nedimoviću, kada su zaključili ugovor sa jednim taksi udruženjem da ih po povoljnijoj ceni vozi u Urgentni centar u slučaju da padnu u nesvest. E, o tome je, dakle, reč.

Na takvim radnim mestima ne možete da garantujete – ja se i dalje obraćam, naravno, vama – ni gospodin Šarčević ni vi, da će neki učenik biti zaštićen. Apsolutno ne. Niti se time bavi inspekcija rada niti se bave ostale nadležne službe.

Mislio sam da ću vas moći da uverim, za razliku od gospodina Šarčevića, da vi prihvatite makar jedan od ovih amandmana i da tako padne ceo zakon, jer verujte mi na reč da ovaj zakon, možda vi to razumete, nije dobar za budućnost Srbije. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Milimir Vujadinović.

Izvolite.

MILIMIR VUJADINOVIĆ: Hvala, uvažena predsednice.

Pa, naravno, evo, naslušali smo se floskula. Meni je zaista žao, pre svega, uvaženi ministre, što je raspravu o jednom ovako dobrom zakonskom predlogu opozicija pretvorila u sakupljanje jeftinih političkih poena, bavila se dnevopolitičkim stvarima, ali zakon zaista jeste dobar, kao što je dobar i član 10, i ne mislim da u bilo kom segmentu treba menjati član 10. u predloženom zakonskom rešenju. Naime, tu se govori o zaštiti prava učenika, vidimo da je učenik maksimalno zaštićen kad je u pitanju ovaj zakonski predlog, ali ne samo u ovom segmentu.

Malo je i licemerno od koga dolazi ovaj predlog. Mi te učenike štitimo i time što smo zaposlili sto četrdeset hiljada njihovih roditelja da rade u fabrikama, za razliku od onih koji su ih štitili tako što su im roditelje izbacili na ulicu, i to nemali broj, četiristo hiljada ljudi, pa sad uporedite težinu zaštite učenika i dece u tom periodu i sada, bilo da se radi o zapošljavanju njihovih roditelja, bilo da se radi o njihovoj zaštiti kad je u pitanju ovaj zakonski predlog.

Na kraju, svakako da taj predloženi amandman nećemo podržati. Hvala.

PREDSEDNIK: Na član 10. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su poslanici: zajedno Zoran Krasić, Ružica Nikolić i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, Ana Stevanović, Vladimir Đurić i Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Đurić.

Izvolite.

VLADIMIR ĐURIĆ: Hvala.

Član 10. predloženog zakona o dualnom obrazovanju nosi naslov „Zaštita prava učenika“. U stavu 1. pobrojano je po kojim će se sve zakonima štititi pravo učenika, ali, recimo, nema zakona koji reguliše socijalno osiguranje. Dakle, ta prava koja bi ti učenici na radu, kao radnici, imali iz Zakona o socijalnom osiguranju, dakle penziono, invalidsko i tako dalje, tog zakona nema. Smatramo da su na taj način prava umanjena.

Ovde je u raspravi izneto nekoliko teza: da se opozicija protivi da deca u učenju kroz rad stiču praktične veštine, teza da omalovažavamo srednje stručno obrazovanje, i ljude sa tom vrstom obrazovanja i tim nivoom obrazovanja, teza da omalovažavamo poslove za takve obrazovne profile. Nažalost, nema takvih poslova. Ako ih i ima, plaćeni su na način da ne omogućavaju dostojan život.

Rekao sam u plenumu, i baš koristim priliku što je ovde ministar poljoprivrede pa ću ponoviti, nema ko da vozi kombajn. Najmlađi kombajner ima 53 godine u selu u kom je najkvalitetnija zemlja u Srbiji. Ali, isto tako, nijedan roditelj koji živi u tom selu svom detetu ne želi da život provede vozeći taj kombajn, zato što zna da će mu dete živeti u problemima i siromaštvu kao što i oni žive u tim selima – u kojima je neuređena infrastruktura, u kojima nema adekvatne zdravstvene zaštite pa za najobičnije lekarske preglede treba da se vozite neuređenim putevima dok ne dođete do ambulante za bilo kakav običan lekarski pregled.

Ja bih dao svoje dete na dualno obrazovanje da je pokazalo afinitet i želju da bude auto-mehaničar, ali sam siguran da bi i on pomislio ono što mu ja već sada kažem – ako postaneš kvalitetan auto-mehaničar, od toga kvalitetno živeti ovde nećeš. A zašto? Razlozi leže u svemu onome što niste uradili, a imali ste sedam godina da uradite, pa se i posle sedam godina pozivate na prethodne vlasti, mašući, jednačeći nas sve ovde. Sedam godina! Bog je stvorio svet za sedam dana; za sedam godina se moglo svašta uraditi, a nije.

Spominjano je ovde juče da treba kvalitetno i u praksi obučeni zidari da dižu hotele. Da, ali ako proizvedemo kvalitetne zidare, to neće podići hotelijersku industriju u Srbiji samo po sebi. Uzmite medicinsku struku. U medicinskoj struci se ljudi obučavaju učeći uz rad – od srednje medicinske škole, preko fakulteta, nalaze se u bolnicama, u kliničkim centrima, u klinikama, zdravstvenim ustanovama, deca u srednjoj školi zatežu krevete pacijentima i tako dalje. Imamo učenje uz rad. Nemamo ugovor o radu i platu, 70% minimalca, da bismo i to nazvali dualnim, ali je vrlo slično – govori o tome da se praktična znanja forsiraju uz teorijsku nastavu da bi takvi đaci iz srednje škole lakše postali dobri studenti medicinskih fakulteta.

Pa da li nam je to učenje uz rad u medicinskoj struci popravilo nivo zdravstvene zaštite u zemlji? Nije, naprotiv. Da li nam je takvo učenje uz rad u medicinskoj struci sprečilo odliv lekara i zdravstvenih radnika svih profila u inostranstvo? Nije. Zašto nije, zapitajte se. Imali ste sedam godina o tome da razmišljate i pronađete odgovore. Vreme ističe. Hvala.

PREDSEDNIK: Reč ima narodna poslanica Ružica Nikolić.

RUŽICA NIKOLIĆ: Ovim amandmanom predložili smo da se član 10. Predloga zakona o dualnom obrazovanju briše, zato što u situacijama gde nečija prava zavise od više nepovezanih subjekata veoma ih je teško zaštititi. Predlog zakona o dualnom obrazovanju štiti interese poslodavca, a ne učenika. Ovaj predlog zakona ima mnogo manjkavosti i velikih mogućnosti za zloupotrebu.

Predlogom zakona je propisano da se učenje kroz rad kod poslodavca realizuje u periodu od 8.00 do 20.00 časova, najduže šest sati dnevno, odnosno 30 sati nedeljno. Tu se postavlja pitanje šta se dešava kada učenik na radnom mestu provede više od tih šest sati dnevno. Poslodavcu se više isplati da učenike koristi kao jeftiniju radnu snagu, a ne stalnozaposlene radnike, jer je učenička nadoknada niža od radničkog minimalca, koji se često isplaćuje neredovno.

Takođe, imamo situaciju kad poslodavci neopravdano povećavaju radno vreme, a smanjuju plate, na primer zbog neispunjavanja normi ili nekih drugih, samo njima znanih, razloga. U tom slučaju stvara se prostor za netrpeljivost radnika prema učenicima, u kojima vide glavne krivce za takvo stanje i ne žele da ih upute u posao, odnosno ne žele ništa da im objasne.

Zatim, nije jasno određeno radno mesto i ne zna se tačno koje će poslove učenik obavljati, koji su poslovi koje učenici mogu da obavljaju. Umesto da učenik koji je kod poslodavca došao da uči struku, zanat, poslodavci im daju najteže i najprljavije poslove da obavljaju, znači obavljaju sekundarne poslove u firmi, a ne uče, čime se direktno ugrožavaju njihova prava.

Postoji još niz drugih nedostataka u ovom predlogu zakona kojima se narušavaju prava učenika, gde su oni direktno diskriminirani, i najbolje bi bilo da se ovaj predlog zakona povuče.

PREDSEDNIK: Reč ima narodna poslanica Marinika Tepić.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Došli smo do člana 10, koji glasi „Zaštita prava učenika“, i mi iz Nove stranke, Kluba samostalnih poslanika tražimo da se i ovaj član briše, kao i svi ostali članovi zakona, a ako, ministre, zaista želite da zaštitite prava učenika, još jednom vam preporučujem i apelujem na vas da povučete ovaj zakon iz procedure, da se ne ogrešite o naše buduće srednjoškolce i da ih ne pretvarate u najjeftiniju radnu snagu u Republici Srbiji. Taj teret je jako teško nositi, naročito što ste vi čovek iz struke i znate šta sve to podrazumeva.

Ono što dodatno hoću da naglasim jeste da smo ovde u nekoliko navrata, da ne kažem stalno, od poslanika vlasti slušali o tome kako ili ne čitamo dobro zakon ili imamo vrlo loše namere ili u jednom trenutku juče sećam se dobro konstatacije kolege Đukanovića kada je rekao da niko neće da radi i davao primer da nemamo liftadžije; toga se sećam jako dobro.

Znate šta, kolege? Tu atmosferu ste stvorili vi. Vi ste stvorili atmosferu da ne treba da se radi, da ne treba da se uči, da ne treba niko da se usavršava, jer je dovoljno da ima člansku kartu SNS-a i da će mu to biti garancija u životu. Ne mora da uči ni za diplomu jer će je kupiti, ne mora da ima nikakve kvalifikacije jer će se zaposliti po saglasnosti ministra finansija, mimo Zakona o zabrani zapošljavanja, i da je to sasvim dovoljno.

Vi ste tu atmosferu stvorili, a ne mi. I nemojte nama na teret stavljati nešto što ne stoji, što je izmišljotina, što je zamazivanje očiju, već na svom ličnom primeru pokažite ...

PREDSEDNIK: Hvala. Vreme. Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić, replika.

VLADIMIR ORLIĆ: To je manje važno, ali nije ono da neko ovde neće da čita ili neće da razmišlja, bilo ekskluzivno ili... Pa ili jedno ili drugo. Ne, neće ni da čita ni da razmišlja, to smo mi rekli. I to se pokazalo i sada.

Dakle, još jednom na temu ko može da se zaposli, da li mu pa treba članska karta SNS-a. Pa nek se dogovore među sobom, nek se malo izrazgovaraju, izanketiraju međusobno. Mi smo već ukazivali na primere ljudi koji sede s one strane sale i rado su angažovani u državnim institucijama, čak u javnom sektoru u Srbiji danas, a naravno da nisu članovi SNS-a nego su članovi tih njihovih stranaka, pokreta, udruženja građana, mladih filatelista, šta su već.

Dakle, najnormalnije ti ljudi rade i nikakav problem nemaju da govore najgore o državi za koju rade.

E, ako sad govorimo... Da, da, svima. Svima zajedno, znači nikakvu razliku ja tu ne pravim ako se ne razumete.

A što se tiče rada u privatnom sektoru, ko to ne razume, taj, ja mislim, može samo da se pretvara da ne razume. Neće nijedan privatnik da uništi sam sebe samo zato što su neki umišljeni politički geniji fiksirali da će to da uradi i u stanju su da ponove stotinu puta na dan da je to tako. Pa neće, ni u zemlji Srbiji ni u bilo kojoj drugoj zemlji na svetu. Oni lepo dođu, otvore pogon, angažuju radnike koji su dovoljno dobri da njima sutra obezbede poslovni rezultat i donesu profit. Što bi rekli, prosto ko keks.

Stotinu i četrdeset hiljada radnih mesta po tom zdravom osnovu u Srbiji je formirano. Ako se to nekome ne sviđa, nek se ne žali nama. Nek govori građanima Srbije, nek obavija stotinu i četrdeset hiljada razgovora i objasni tim ljudima da nije dobro što rade, da im je mnogo bolje na ulici na koju su ih oterali.

I kad govori o atmosferi nerada, još jednom, nek se osvrne malo sam oko sebe. Ako je vrhunac radnog angažmana i radne etike da dodeliš sam sebi vinograd da bi ga posle prodao za stotine hiljada evra i po ceo dan se pravio da si filozof polutan, svaka čast...

(Predsednik: Vreme. Hvala.)

Ali to naša radna etika nikad nije bila. Hvala lepo.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Nenad Konstantinović.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Kao predlagač amandmana.

Mislim da se ovim zakonom apsolutno ni na koji način ne štite prava učenika i da to što u članu 10. piše apsolutno nije dovoljno da bi se zaštitila prava učenika.

Prava učenika treba da štiti ministarstvo. Prava učenika treba da štiti ministarstvo koje se bavi obrazovanjem u ovoj zemlji, a ne da očekujemo da će prava učenika da se zaštite po propisima iz oblasti rada, dakle po onom zakonu o radu po kome svi u Srbiji znaju da radnici nemaju nikakva prava.

Nemojte da se zaludujemo da radnici u Srbiji imaju neka prava. Pa sada kada upodobite učenike i decu od 15 do 18 godina sa radnicima biće vam jasno da ni ta deca neće imati nikakva prava i da je jedino što će oni moći to da rade na jednom radnom mestu koje im da poslodavac za platu 30% manju od minimalca. Sve se svodi na jeftinu radnu snagu i interes krupnog kapitala. Dakle, nema nikakve zaštite učenika.

I ovo što je napisano, napisano je uopšteno, da ne možete da znate šta to znači, ni koje poslove će moći da obavljaju ni koje poslove neće moći da obavljaju.

Vi kažete – poslodavac ostvaruje deo plana i programa nastave i učenja, poslodavac je odgovoran za sistematično i kvalitetno izvođenje učenja kroz rad... Sad će poslodavci da obrazuju tu decu? Neće obrazovati, shvatite. Poslodavac ima svoj interes, njega vodi veliki profit, on 'oće da ima još veći profit i baš ga briga da l' će naša deca nešto da nauče.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Nedo Jovanović.

Izvolite.

NEDO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsednice.

Naravno, po amandmanu, i korišću i vreme poslaničke grupe, a najpre vreme ovlašćenog predsednika, kao zamenik predsednika poslaničke grupe s obzirom na to da predsednik nije prisutan na sednici.

Pre svega, zamolio bih sve nas ovde prisutne da vodimo računa o izgovorenoj reči. Odgovornost za izgovorenu reč je velika. Podvođeci situaciju koja se vezuje za dualno obrazovanje na jednu vrstu banalnosti i trivijalnosti mogu se izazvati velike posledice. Ne znam koliko smo svesni tih posledica. Ako se deca pojednostavljaju i podvođe pod najamnu radnu snagu, a to su naša deca, učenici, i gde se etiketiraju kao jeftina radna snaga poistovećujući sa nekakvim robovlasničkim uređenjem sve ono što bi trebalo da se reguliše ovim zakonom, za koji sam ja siguran da će biti usvojen, onda je to najteža uvreda i za decu i za njihove roditelje.

Nije smisao ovog zakona, i to su i oni koji amandmane predlažu apsolutno uvereni da je tako, da se neko zloupotrebljava, da se koristi kao najamna radna snaga. Ovde je u pitanju suština, a suština jeste pretvaranje teorije u praksu, a to znači da teorijska znanja koja se stiču tokom školovanja ne mogu bez praktičnog rada imati onaj efekat koji se očekuje. A očekivani efekat može da se postigne isključivo praksom, praksom koja se ne može nigde drugde sprovesti nego kod poslodavaca.

I nije ovo jedini pravni institut koji je poznat samo u Srbiji u odnosu na sve zemlje EU, pa i sveta. Gotovo sve zemlje EU imaju ovakav ili vrlo sličan koncept obrazovanja. Šta je tu loše?

Rečeno je čak i da Zakon o radu dovodi do toga da se zloupotrebljavaju prava zaposlenih, da se radnici unižavaju. Pa upravo je taj zakon o radu vrednovan od EU kao zakon koji je dostigao onaj stepen harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. Ako je tako, u čemu je onda problem?

Zaista smatram, pre svega kao čovek koji ima decu koja su se školovala i školuju se, da i te kako moramo imati u vidu da od njih moramo dobiti korisne građane društvene zajednice. Da bi u punom smislu reči bili korisni građani društvene zajednice, onda im moramo omogućiti obrazovanje koje podrazumeva da i onaj teorijski korpus svega što su naučili mogu da primene u praktičnom smislu reči onog trenutka kada se kroz praktičan rad za to osposobe. Zahvaljujem se.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima Nataša Jovanović.

NATAŠA ST. JOVANOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajuća.

Dosada nisam imala priliku da često govorim u Parlamentu, a htela bih da kažem sledeće – ovde kod nas se uvek po jutru dan poznaje. To je jedna poslovice koja je i ovog puta na snazi.

Od samog početka, kako krene sednica, bez obzira na to koliko ministar objašnjava zakon, bez obzira na to koliko se poslanici pozicije trude da taj zakon obrazlože, opozicija uvek isto reaguje. Znači, oni samo kritikuju, bez davanja ikakvog rešenja. Zato i kažem da se po jutru dan poznaje, jer se njihovo, da kažem, obrazloženje u suštini svodi isključivo samo na kritiku.

Sami ovi amandmani koji su dati govore samo o jednom, da obrazovanje u suštini ima veoma veliku važnost, i drago mi je da opozicija to shvata. Obrazovanje zaista jeste veoma važno i mogu da kažem da mi se kod ministra jako sviđa to što kaže da je timski igrač. Znači, ovo što je odrađeno nije odradio on sam, nego je odradio jedan čitav tim ljudi koji stoje iza njega i to treba poštovati.

Takođe, poručila bih opoziciji samo jednu stvar, koja je meni ovde očigledna, da mnogi ljudi doživljavaju brutalno zadovoljstvo u osuđivanju i napadanju onih koji su uspešniji od njih; to znači da ste nešto postigli i da ste vredni pažnje. U ovom slučaju i ovo ministarstvo i ministar jesu vredni pažnje i zato ih ovoliko i napadate. Samo toliko. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Na član 10. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Reč ima Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, ovaj član i amandman govore o zaštiti dece. Štititi decu znači naučiti ih da štite druge. Onaj ko je imao zaštitu, taj će znati da ceni tu zaštitu i neće posle ugrožavati druge. Kroz dualno obrazovanje se

stvaraju ne samo dobri majstori već i dobri ljudi, koji se međusobno družu, ispomažu, idu na mobe i tako dalje. Među njima retko kad ima nasilnika i nasilja.

Dualno obrazovanje je bolje, gospođo predsednice, nego „duelno“ obrazovanje. Mi smo svedoci da ovi koji nam zameraju uglavnom primenjuju „duelno“ obrazovanje. Zaštita na radu otprilike ide ovako, kaže – navodi da je imala stresnu situaciju na poslu kada je nekoliko ljudi upalo u njenu kancelariju, navodi da su vikali, pretili, uznemirena, ima vrtoglavicu, nesvesticu, nije gubila svest, ali ima osećaj da joj srce lupa, ubrzano radi, oseća stezanje u grudima. Da li vam je to nešto poznato, gospođo predsednice?

Ovo je „duelno“ obrazovanje ovih gerilaca, dverodavitelja. Oni su tako obučeni, svi imaju „duelno“ obrazovanje, a ovo je medicinski izveštaj iz Pećinaca od 28. marta. Ima ovde onih koji su bili prisutni, dverodavitelji. Dakle, 28. 3.2017. godine. Ovo je taj upad, koji je juče ponovljen u Skupštini. Tri poslanika Narodne skupštine upadaju u Opštinu Pećinci na „duelno“ obrazovanje, dverodavitelji, gerilci, i dave sekretara Opštine Pećinci – ja sam na ovo upozoravao – koji je žena. Dakle, to su ponovili.

I danas oni koji podržavaju te dverodavitelje, a evo ovde fotografije, kad su ulazili u Skupštinu Pećinci, rekli su portiru da klekne, a on je čovek invalid, kad dolaze tri poslanika. Tako su rekli. Ovo su njihove zastave, njih 50 u pratnji maloletnika. Valjda ga obučavaju za to „duelno“ obrazovanje. I onda kažu mi izmišljamo, predsednica je izmislila „duelno“ obrazovanje. E, to su ti dverodavitelji i njihovi budući koalicioni partneri. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovana predsednice, ovde u članu 10. se govori o zaštiti prava učenika.

Ono što predstavnici opozicionih stranaka nisu shvatili ili nisu želeli da shvate, ili je i jedno i drugo, to je da ne štiti prava i odgovornosti učenika samo zakon o dualnom obrazovanju, već i onaj zakon koji smo nedavno doneli u ovom visokom domu, o osnovama sistema vaspitanja i obrazovanja, i ovaj zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju, a pored njih, osim toga, i Zakon o radu. Nikada u istoriji školstva i pedagoških ideja nije učenik bio zaštićeniji nego upravo sada u ova tri zakona. Prema tome, njihove su namere zaista vrlo loše.

Ono što se još spočitava kod određenih prava učenika, učenik ima pravo posle dualnog obrazovanja da nastavi školovanje na bilo kojem fakultetu. Dakle, ta prava niko ne uskraćuje. Predstavnici bivšeg režima stalno nam spočitavaju da to pravo nema. Ja zaista mislim da oni nisu pročitali zakon. Neka se ne ljute,

predlažem im zaista da čitaju, a čini mi se da im je to loša osobina, čitanje, jer su oni spaljivali knjige biblioteke ovog visokog doma.

Još jedanput ću da citiram Josifa Brodskog, koji je dobitnik nagrade za književnost za 1987. godinu, koji je rekao: „Postoji gori zločin od spaljivanja knjiga, jedan od njih je nečitanje“. Gospodo iz opozicionih klupa, čitajte knjige, čitajte zakone, za sreću naših učenika i roditelja.

PREDSEDNIK: Reč ima narodna poslanica Branka Stamenković.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Imam dve povrede Poslovnika da prijavim. Prva se odnosi na član 103. stav 3. Poslovnika, koji govori da je predsedavajući Narodnoj skupštini dužan da poslaniku koji se javlja po povredi Poslovnika odmah da reč i da to ima prednost pred bilo kojim drugim javljanjem, tj. da je javljanje po Poslovniku neposredno nakon izvršene povrede, što vi, predsedavajuća, niste učinili.

Ja sam se javljala, jasno držala Poslovnik dok ga je grubo kršio poslanik Rističević. A tada sam htela da prijavim povredu Poslovnika, član 109. stav 1. alineja 3: „Opomena se izriče narodnom poslaniku koji, i pored upozorenja predsednika Narodne skupštine, govori o pitanju koje nije na dnevnom redu“, pošto je poslanik Rističević to radio uzduž i popreko. U skladu sa povredom člana 109. Poslovnika, molim da kaznite, pre svega, poslanika Rističevića, koji se nije držao teme, a potom da i sami sebi izreknete kaznu zbog toga što ga niste upozorili, iako ovde jasno stoji da ste morali na to da ga upozorite. Hvala.

PREDSEDNIK: Razmisliću. Razmisliću stvarno o vašim predlozima.

Reč ima Ivan Kostić.

Izvolite.

IVAN KOSTIĆ: Smatramo da je povređen član 108. Poslovnika: „O redu na sednici Narodne skupštine stara se predsednik Narodne skupštine.“ Vi ste prethodnom govorniku dali reč da govori o nečemu što nije tačka dnevnog reda. Ja predlažem ovde Službi da uvede jedan instrument, „lažimetar“ ili „blesimetar“, i da svakom poslaniku Srpske narodne stranke koji krene da laže izričete opomenu za ono što je rekao...

PREDSEDNIK: To je Jeremićeva partija.

IVAN KOSTIĆ: Niko nije davio u Pećincima...

PREDSEDNIK. Narodna stranka je Jeremićeva stranka i nema poslanike.

IVAN KOSTIĆ: Ja vam se divim koliko uspevate da lažete ovaj...
(Isključen mikrofoni.)

PREDSEDNIK: Poslaniče, to što vršite nasilje u prostorijama Parlamenta ne znači da možete drugima da govorite da lažu. A drugo, Vuk Jeremić nema poslanike, ne mogu da kaznim nijednog poslanika. Hvala. Hvala puno.

(Ivan Kostić: Kako možete da slušate laži Marijana Rističevića? Kako vas nije sramota?)

Poslaniče, uzdržite se od toga, poštujujte poslanike i ovaj parlament. Verovala sam da ste drugačiji, barem vi, al' niste.

Na naziv iznad člana 11. i član 11. amandman su zajedno podneli poslanici Poslaničke grupe Demokratska stranka.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima Maja Videnović.

MAJA VIDENOVIĆ: Predsednice, gospodine ministre sa saradnicima, dame i gospodo, na član 11. podneli smo amandman u kojem predlažemo „briše se“ iz vrlo konkretnih razloga. Ovde govorimo o uslovima za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavaca.

Svih ovih dana, i kada smo govorili u načelu i ovih dana kada razgovaramo o amandmanima, govorimo o posebnom položaju koji će praktično deca-radnici imati i da je to poseban položaj, koji ni na koji način vi niste posebno zaštitili. Ne samo posebno zaštitili, nego banalizujete sve argumente koji vam dolaze prevashodno od narodnih poslanika iz opozicije, koji su vrlo argumentovani, koji govore vrlo jasno da deca neće imati jednaku šansu sa toliko smanjenim fondom časova i znanja koje njihovi drugari u drugim školama imaju.

Deca koja će se primarno zbog socijalnog statusa opredeliti za dualno obrazovanje neće imati, tj. samo u teoriji imaju šansu da polože maturu koja je šansa da upišu fakultet, tako da ikakvi argumenti da oni svi imaju šansu da nastave školovanje padaju u vodu upravo odredbama ovog zakona, koje vi ignorišete i imate te populističke, politikantske izjave koje stvarno nikoga ne interesuju.

U 1. stavu ovog člana, ja ne znam, ministre, da li vi razumete šta ovde zapravo stoji. Kažete: „Obavljanje delatnosti koja omogućava realizaciju sadržaja učenja kroz rad propisane odgovarajućim planom i programom nastave učenja“. Šta to znači? To govori mnogo, a ne znači ništa. Znae, kada govorimo o maloletnicima koji će defakto biti radnici, jeftini radnici, trebalo bi da se potrudite da, ukoliko to postavljate kao prioritet za budućnost, da dualno obrazovanje bude prioritet ove vlade za budućnost, da posebno strožim mehanizmima, posebno strožim uslovima, koji su stroži ne samo od Zakona o radu nego svim relevantnim zakonima koji se odnose na ovu oblast, to propišete.

Kada govorimo o uslovima za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavaca, ne govori se ništa u kakvom su položaju učenici koji su na dualnom obrazovanju u nekoliko vrlo jasnih situacija, na primer kada kompanija s kojom je sklopljen ugovor raskine taj ugovor, kada te većinom strane kompanije kod

kojih će ta deca učiti reše da pobegnu iz ove zemlje zato što Vlada u nekom trenutku reši da ukine subvencije...

(Marijan Rističević: Vreme.)

Koristim nekoliko sekundi poslaničke grupe, ne morate da intervenišete.

Šta se dešava kada kompanije kod kojih ta deca rade promene tehnologiju zato što će, u trenutku kada su učenici otpočeli dualno obrazovanje to je bilo na nekim drugim mašinama, aparatima, kakogod, to biti prevaziđeno? Ovde bi trebalo da stoje neke stvari, nekakvi uslovi da štite učenike, a ne ovo što ste vi naveli.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Izvolite, Mihailo Jokić.

MIHAILO JOKIĆ: Samo hoću da kažem da najbolji učenici u dualnom obrazovanju mogu da završavaju fakultete tako što će se odmah u prvom razredu već prepoznati i pored redovne nastave u školama postoji takozvana dodatna nastava. Nemojte se čuditi, ja dolazim iz obrazovanja, tu radim 38 godina. Dodatna nastava, pojedinačna nastava koja će učenicima – naravno, to je mali procenat – omogućiti da, pored toga što će postati dobri majstori, završe i fakultet.

Ono što hoću da kažem građanima, učenik kod poslodavca ne radi ono što mu kaže poslodavac, nego ono što piše u nastavnom planu i programu. Ako poslodavac ne može da mu obezbedi da radi to što piše u nastavnom planu i programu, škola raskida ugovor sa poslodavcem. Sa učenikom je sve vreme nastavnik praktične nastave i predstavnik poslodavca koji je prošao obuku kroz privrednu komoru datog grada ili opštine. Prema tome, optimalni su uslovi u kojima će raditi i obučavati se učenik.

Znači, on je do svoje osamnaeste godine sve vreme učenik, a ne radnik, da se razumemo, čija su prava potpuno obezbeđena i škola sklapa ugovor sa više poslodavaca. U onom momentu kad poslodavac ne može da ispuni svoje obaveze koje su propisane nastavnim planom i programom škola je dužna da prekine taj ugovor, da prekine tu saradnju i može da povuče svoje učenike u škole, a škole su dužne, i o tome će voditi računa Ministarstvo, da imaju odgovarajuće kabinete, gde će u samim školskim prostorijama, učionicama i kabinetima, pored teorijske nastave moći da se održava i ta praktična nastava. Toliko od mene. Jer sam to radio.

PREDSIEDNIK: Reč ima Vladimir Đurić.

Izvolite.

VLADIMIR ĐURIĆ: Hvala.

Prethodni govornik je rekao da će deci biti zaštićena sva prava. Dakle, nemaju sva prava. Ako se desi trajni invaliditet i trajni gubitak radne sposobnosti učenika, nema pravo na invalidsku penziju, on ostaje trajno osakaćen za život i radno nesposoban. Dakle, takva situacija zakonom nije rešena. Nemaju PIO, nemaju socijalno osiguranje, imaju zdravstvenu knjižicu od roditelja i to je sve.

Evo, dajte neki amandman, predlagač ili vladajuća većina neka napiše, da se ta pravna praznina reši. Radi se o bezbednosti dece, zakrpite tu rupu. Eto, ne moramo mi iz opozicije predlagati amandman, nego nek neko iz vladajuće većine ispegla taj nedostatak. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI (Đorđe Milićević): Zahvaljujem.

Reč ima predstavnik predlagača, ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Zahvaljujem se poslaniku koji je rekao da smo uveli nekoliko mera zaštite i da je ovaj zakon samo deo Zakona o srednjem obrazovanju, iza njih je krovni Zakon o sistemu obrazovanja i vaspitanja.

U sadašnjoj praksi svaki tro- i četvorostepeni model srednje stručne škole koji ima školske radionice, gde se simulira rad kao da je u fabrici ili nekoj drugoj kompaniji, ima nastavnika praktične nastave, ali za razliku od nemačkih, austrijskih, svih drugih modela, mi smo u naš ugradili i tu dodatnu meru zaštite. Ne taj instruktor, on je instruktor samo za tehnološki proces, ima mala pedagoška znanja dok ih ne stekne, ali smo mi uveli tu kategoriju koordinatora, oni rade u timu i tako dalje. Tako da tu nema nijedan bitan razlog da se ovo dešava pod nekim očekivano lošim ishodom. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre.

(Vladimir Đurić: Replika.)

Nemate osnova za repliku.

(Vladimir Đurić: Po amandmanu.)

Po amandmanu, izvolite, kolega Đuriću.

VLADIMIR ĐURIĆ: Zahvaljujem ministru na prethodnom odgovoru.

Da, instruktor, koordinator, sve je to okej, uslovi za rad, biće tu verovatno i firmi koje poštuju evropske standarde kada su u pitanju uslovi za rad i kada je u pitanju bezbednost na radu, štite svoje radnike, nisu svi poslodavci u Srbiji takvi da im radnici rade u nebezbednim uslovima, ali ponavljam – šta se dešava ako se učenik od 17 godina tako povredi na tom radu i zadobije trajni i potpuni gubitak radne sposobnosti? Kada se to dogodi punoletnom radniku, on stekne pravo na invalidsku penziju. Šta se događa kada se to desi sedamnaestogodišnjem učeniku? Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

(Maja Videnović: Replika.)

Nemate osnova za repliku, kolegkinice Videnović.

Na član 11. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: zajedno Zoran Krasić, Miroslava Stanković Đuričić i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, dr Ana Stevanović, Vladimir Đurić i mr Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima narodni poslanik Miroslava Stanković Đuričić.

Izvolite.

MIROSLAVA STANKOVIĆ ĐURIČIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Poslanička grupa SRS predlaže brisanje i ovog člana Predloga zakona o dualnom obrazovanju. Članom 11. su taksativno navedeni uslovi koje poslodavac mora da ispuni radi izvođenja učenja kroz rad. Poslanička grupa SRS ne prepoznaje rešenja koja nudi ovaj predlog zakona kao vid obrazovanja u srednjim stručnim školama u Srbiji i svi znamo da se zakoni donose u kontekstu u kojem treba i da se primene, a u ovom predlogu zakona želje i mogućnosti se ne susreću u praksi.

Ovim zakonskim rešenjima manjka pažnje i posvećenosti privrednih subjekata, koji srljaju da se uključe u njihovu primenu. Svi znamo da su deca jako osetljiva društvena grupa i ovaj predlog zakona bitno zalazi u slobode i prava koja su im garantovana. U najboljem slučaju, i da je namera predlagača potreba zaštite prava na obrazovanje, uvideli ste i sami da ovim potencirate i kontekst ekonomsko-socijalnih prava dece. Deca će raditi za 70% od minimalca, a nismo daleko od rizika da će zaposleni dobijati otkaz jer će imati jeftiniju zamenu.

S obzirom na to da je nemoguće amandmanima afirmativno delovati i popraviti ovaj zakon, naš stav je da se ovaj i ovakav predlog povuče iz procedure. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Nenad Konstantinović.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Dakle, mi tražimo da se izbriše i član 11. iz ovog zakona, zato što i taj član, kao i svi ostali, čini da ovaj koncept dualnog obrazovanja koji je predložilo Ministarstvo bude takav da dovede do nelojalne konkurencije i jeftine radne snage a nikako do smanjenja nezaposlenosti.

To što se ovim članom predviđa kao uslovi koje poslodavac mora da ispuni, a to je raspolaganje potrebnim brojem na primer licenciranih instruktora, to nam je svima jasno da ne znači ništa, zato što se taj instruktor licencira tako što ga za 40 sati neko iz privredne komore obuči. Ne može niko da se obuči za 40 sati da postane tako stručan da može da prenosi drugima znanje, jer kad bi mogao, onda ne bi bilo potrebe da u Zakonu o osnovama sistema obrazovanja predviđamo da za profesore koji predaju stručne predmete u školama moraju da budu ljudi koji su završili fakultet, odnosno master studije.

Dakle, radnici, sadašnji, za 40 sati će da se obuče pa će da prenose znanje dalje, a njih će da licencira komora i, ako poslodavac ima te licencirane radnike, on je ispunio uslove. I ako ima prostor i tako dalje. Naravno da ima prostor, ima mašinu koja mu inače radi u fabrici i neko treba da radi za tom mašinom.

Suštinski uslov koji je trebalo uneti u ovaj član, a koji nedostaje, to je da postoji obaveza poslodavca da taj koji završi trogodišnju ili četvorogodišnju školu u učenju kroz rad posle toga dobije stalno radno mesto. To treba da bude uslov za poslodavce. Mogu da učestvuju u ovom programu oni koji se obavežu da će posle zaposliti te naše obučene đake u stalni radni odnos i da oni dobiju punu platu u stalnom radnom odnosu. Ovako su oni samo jeftina radna snaga bez ikakve garancije da će se posle zaposliti.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Branka Stamenković.

Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Mi predlažemo da se ovaj član, kao i svi ostali članovi ovog predloga zakona o dualnom obrazovanju, briše. Smatramo da ovaj zakon ne treba donositi, da je preuranjeno donošenje ovog zakona, zato što dualno obrazovanje nije rešenje za ogromnu količinu problema od kojih naše obrazovanje pati, već će poslužiti kao opravdanje da prihvatimo te probleme kao normalne.

Da bismo uopšte mogli da pričamo o konceptu dualnog obrazovanja, mi prvo moramo da reformišemo iz korena predškolsko i osnovno obrazovanje. Predškolsko mora biti svima dostupno i potpuno besplatno da bi deca na početku osnovnog obrazovanja bila na istim startnim pozicijama, što danas nije slučaj. I pošto to nije slučaj, pošto je sistem nepravedan, kroz celo predškolsko i osnovno obrazovanje onda imamo favorizovanje dece boljestojećih roditelja, koji imaju da plate sve ono što je samo kao bajagi besplatno u našem obrazovanju.

Znači, naše obrazovanje će biti pravedno kad bude potpuno besplatno i mi predlažemo da kao prvu stvar, kao prvi korak učinimo udžbenike besplatnim

za svu decu. Mi smo izračunali da je to sasvim izvodljivo, nabavka udžbenika za svu decu u osnovnim školama na godišnjem nivou košta 0,15% budžeta Republike Srbije. Nema nama ničeg prečeg nego da roditelje rasteretimo finansijskog pritiska što pre i da krenemo od udžbenika. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu reč ima narodni poslanik Jelena Žarić Kovačević.

Izvolite.

JELENA ŽARIĆ KOVAČEVIĆ: Zahvaljujem, poštovani predsedavajući.

Poštovani ministre, javila sam se da govorim o ovom amandmanu, ali govoriću i o svim amandmanima koji glase „briše se“, jer je struka sada na mojoj strani i na strani poslanika SNS-a, koji danas uporno pokušavaju da vrate raspravu na Predlog zakona...

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Žarić, samo trenutak, nadoknadiću vam vreme, možete da govorite o ovom amandmanu.

JELENA ŽARIĆ KOVAČEVIĆ: Da, govoriću o ovom amandmanu.

PREDSEDAVAJUĆI: Izvolite.

JELENA ŽARIĆ KOVAČEVIĆ: Hvala.

Dakle, govoriću o amandmanu na koji sam se javila i hoću da kažem da je struka danas na mojoj strani i na strani poslanika SNS-a, koji su uporno celog dana pokušavali, dakle sve vreme smo pokušavali da vratimo diskusiju na Predlog zakona o dualnom obrazovanju.

Predlog jeste važan i tačno je da je danas drugi dan rasprave u pojedinostima u kojoj se govori o Predlogu zakona o dualnom obrazovanju, ali mi konačno sada povezujemo privredu sa obrazovanjem i to je jako važna tema i potrebno je o tome govoriti.

Naravno, složila bih se apsolutno sa mišljenjem Vlade da i ovaj amandman koji glasi „briše se“ treba odbiti. I u načelnoj raspravi i danas smo slušali različita obrazloženja, međutim, ono što meni nije jasno jeste zašto opozicija, koja ima prilike da bude konstruktivna i pomogne da ovi predlozi budu još bolji, nije konstruktivna u tom smislu već iznosi u obrazloženju da su zakoni koje donosimo štetni, da su predlozi zakona čak gluposti, da imamo različite varijante plašenja naroda, da legalizujemo dečji rad, da od naše dece pravimo jeftinu radnu snagu. Molim vas da budemo konstruktivniji u raspravi.

Upravo iz svih ovih razloga podržaću mišljenje Vlade i odluku da se ovakvi amandmani odbiju. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Po amandmanu reč ima narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Ne bih da oduzimam od vremena poslaničke grupe, samo načelno da kažem da su vrlo potencijalno važni i bitni i mogu da budu krucijalni amandmani koji glase – briše se. O tome su više puta govorile neke kolege narodni poslanici. To može da bude i pro forme, a može da bude i suštinski...

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Vukadinoviću, nadoknadiću i vama vreme, ali ću morati da vam sugerišem kao i kolegici Žarić Kovačević. Dakle, molim vas da govorite o amandmanu o kojem se vodi rasprava. Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: To je upravo to, mi imamo predlog amandmana koji glasi „briše se“ i imamo primedbu da su to loši amandmani. Hteo sam da kažem da oni mogu da budu, i neću da kradem mnogo vašeg niti vremena svojih kolega, dakle to mogu da budu i krucijalni amandmani.

Mi ovde imamo seriju, stotine, zapravo, lažnih amandmana, koji se podnose i koji se tolerišu zato što dolaze iz redova predstavnika vladajuće većine, a ovde se gleda... Ako imate loše rešenje, onda je predlog „briše se“ vrlo koristan i konstruktivan. Mislim da je i u konkretnom slučaju, dakle amandman kolegice upravo takav, kao i niz drugih. Molim vas da sa dužnom pažnjom pogledamo sadržaj tih amandmana, a ne da idemo na to da li piše „briše se“ ili ne. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 11. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici prof. dr Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Uvaženi potpredsedniče, ovde se radi o izvođenju učenja kroz rad na dva mesta, to je ono bitno reći, s jedne strane. S druge strane spočitava nam se ponovo da mi ovim zakonom o dualnom obrazovanju želimo proizvesti jeftinu radnu snagu.

Ja molim zaista poslanike iz opozicije da ne podmeću. Ja verujem, pogotovo oni koji su visokoobrazovani, a i oni sa srednjom spremom, jer je to u udžbenicima ekonomije u srednjoj školi, u svim, ajmo raščistiti to za minutu-dve, šta se podrazumeva pod radnom snagom. Evo vam jedne definicije – pod radnom snagom podrazumevamo skup umnih i fizičkih sposobnosti. Podvlačim, umnih i fizičkih aktivnosti, koje postoje u živoj ličnosti čovekovojoj, koje on pokreće kad god želi proizvesti upotrebnu vrednost bilo koje vrste. Ima li nešto nejasno u vezi sa ovim zakonom o dualnom obrazovanju? Da li će, gospodo, narodni poslanici,

biti jeftinija radna snaga ako učenik uči samo teorijsku nastavu u vezi sa upotrebom radnom snagom ili ako koristi i proizvodni deo nastave itd.?

Prema tome, nemojte lagati roditelje učenika, javnost, nego im zaista predstavite onako kako jeste. Upravo ovim zakonom borimo se za rad, bogato plaćeni rad. Pa neće valjda onaj koji nema praksu biti bolje plaćen, a ima samo teoriju?

I dozvolite na kraju, pošto je bivši režim trebalo ovaj zakon o dualnom obrazovanju da donese pre četrnaest godina, a i danas se bori protiv njega da se donese, a nije, a doveo je školstvo na najnižu moguću meru u istoriji školstva i pedagoških ideja Republike Srbije, a predsednik Republike Aleksandar Vučić inicirao je donošenje ovog zakona o dualnom obrazovanju, koji predstavlja prvorazredni pedagoškoobrazovni reformski iskorak SNS-a i Ministarstva prosvete i njegovog ministra, evo ovde gospodina Šarčevića, u zadnjih četrnaest godina, zato treba podržati ovaj zakon. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Povreda Poslovnika, Nenad Konstantinović.

Izvolite.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Kolega Milićeviću, vi morate ipak da vodite računa o čemu govore poslanici. Dakle, ovde imamo situaciju da gospodin Atlagić ne govori o amandmanu, a mora ...

PRESEDAVAJUĆI: Samo član, kolega Konstantinoviću, koji je povređen.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Član 106.

A mora da govori o amandmanu koji je predložio ako govori kao predlagač amandmana.

On je predložio amandmanom da se doda zarez između reči „rad“ i „su“. I on mora da nam objasni zašto on smatra da treba da se doda zarez između reči „rad“ i „su“ u 1. stavu člana 11, a ne da replicira drugim poslanicima, da objašnjava nešto šta su drugi rekli ili nisu rekli.

Molim vas, vodite računa. I vi to dobro znate. Pogledajte koji je amandman i zamolite ga da govori o amandmanu. Isto to važi i za kolegu Rističevića.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Konstantinoviću, ne mislim da sam povredio navedeni član 106, a vas pitam da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika. (Ne.) Zahvaljujem.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Aleksandra Jerkov.

ALEKSANDRA JERKOV: Ja se izvinjavam i kolegi Konstantinoviću. Povređen je član 107. Pogrešno sam mu rekla da su kolege htele da se stavi između reči „rad“ i „su“ zapeta, jer mi se učinilo da je to njihova greška jer to

nije u skladu sa pravopisom srpskog jezika, a sad vidim u konsultacijama s kolegom Vukadinovićem da je Ministarstvo, da je Vlada tako stavila pa vas molim, gospodine Šarčeviću, subjekat i predikat u srpskom jeziku se ne mogu odvajati zarezom. Dajte da neko lektoriše ove zakone pre nego što nam dođu. Sramota je da Ministarstvo prosvete predlaže zakone koji nisu u skladu sa pravopisom srpskog jezika.

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Jerkov, u čemu sam povredio Poslovnik?

(Aleksandra Jerkov: Pa ne bih znala da kažem.)

Obraćate se ministru, ne meni. Morate meni da se obraćate.

(Aleksandra Jerkov: Da, izvinjavam se.)

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, amandman nije samo zapeta. Amandman glasi ovako. (Pokazuje amandman.) Ovo je ceo amandman. Dakle, to što on sadrži jednu promenu u odnosu na Vladin predlog, ali tekst koji smo mi predložili je ovaj.

Jedan od razloga je da dodatno osnažimo Vladu u pravilnom nastojanju da se pristupi dualnom obrazovanju. I ova što se sad onako kliberi, nije se toliko kliberila kada je to Pavićević predlagao, valjda zato što treba tamo neko da diplomira, a znam i ko, s one strane.

Ali da se ja vratim na amandman. Dakle, radi se o uslovima...

(Narodni poslanici govore uglas.)

Mogu oni da dobacuju koliko god hoće, mudrog čoveka ne mogu omesti.

Uslovi pod kojima poslodavac može da angažuje učenike. Ovde stoji, što mi je drago, da nije pokrenut stečajni postupak. Zamislite da neko ode na „duelno“ obrazovanje kod onog visokog stečajnog upravnika; onaj bi ga učio da svira gitaru. Zato je dobro, i mi amandmanom to podržavamo, da ne može učenik da ide kod nekoga ko je u stečaju i kime rukovodi stečajni upravnik, budući da mi mislimo da su dvesta trideset pet hiljada vrhunskih majstora u zločinačkom poduhvatu otpustili stranka bivšeg režima i stečajni upravnici zajedno. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Na član 11. amandman su zajedno podneli narodni poslanici dr Sanda Rašković Ivić, dr Dijana Vukomanović i Đorđe Vukadinović.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

Izvolite

DORĐE VUKADINOVIĆ: Radi se o uslovima koje poslodavac mora da ispuni radi izvođenja učenja kroz rad i naša primedba i naša sugestija jeste bila da ti uslovi budu što stroži kada se već ide na ovo rešenje, da garancije budu što čvršće, pa smo zbog toga i sugerisali ovaj predlog od pet godina obavljanja te vrste aktivnosti na kojima se ti učenici angažuju.

Računali smo da ipak praksa od pet godina može da bude neka vrsta garancije i u tom smislu smo sugerisali ovu izmenu. Mislili smo da ona ne može da škodi. Jeste generalno na liniji onoga što jeste i intencija samog zakona i, mislim, šteta je što taj amandman nije prihvaćen. Samo toliko.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 11. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Nenad Čanak, Olena Papuga i Nada Lazić.

Da li neko želi reč? (Ne.)

Na naziv iznad člana 12. i član 12. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marjanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojičić, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Maja Videnović.

Izvolite.

MAJA VIDENOVIĆ: Narodni poslanici DS su predložili da se i ovaj član briše. On se odnosi na neposredno prethodni član, o kome smo vam detaljno govorili a koji je pored ciljeva dualnog obrazovanja, te neverovatne vrednosti koje u 21. veku 2017. godine predstavljate kao prioritet reforme obrazovanja...

Dakle jedna od najvažnijih stvari su takođe uslovi za izvođenje učenja kroz rad. Kako smo u malopredlažnjem pokušali da argumentujemo zbog čega je to postavljeno pogrešno, zbog čega ni na jedan mogući način nisu propisani stroži uslovi zaštite na radu maloletnih radnika, ono što ste u članu 12. propisali, što takođe ništa ne znači, kao što je propisano u članu 11, ovde se govori o proveru ispunjenosti uslova iz člana 11. koji su nekakva deklaracija koju ne razumete, videli smo, ni vi koji branite ovaj zakon.

Ali ono što smo malopre imali prilike u replikama na našu argumentaciju zbog čega je ovaj član pogrešan, i zakon naravno, imali smo neverovatnu izjavu da će deca u prvom razredu srednje stručne škole prepoznati da li su za fakultet ili ne.

Mislim da je to jako precizna politička poruka, da to nije nikakav lapsus. Mislim da kolega narodni poslanik iz SNS-a nije napravio lapsus nego da on

ozbiljno stoji iza toga, i to je sva pogrešnost namere Srpske napredne stranke, koja je pretočena i u ovaj zakon, pretočena u sve one aktivnosti, sve ono što vi radite ovih godina.

Vi treba da omogućite jednake šanse za svu decu, da im omogućite kvalitetno obrazovanje, na koje po Ustavu sva deca imaju pravo, i osnovnoškolsko i srednjoškolsko, a ne da primoravamo decu u prvom razredu srednje škole da se oni tada odluče da li su za nastavak školovanja ili ne.

To je neverovatno. Vlada treba da omogući ambijent koji će omogućiti jednake šanse da tokom čitavog školovanja kvalitetna deca prepoznaju svoje kompetencije, koje su kompetencije za 21. vek a ne kompetencije koje su zaboravljene. Uskraćivanje jednakih šansi je nešto što je duboko pogrešno. To nije lapsus, to je poruka SNS-a i smatram da je to jako opasno.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić, pravo na repliku.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Jednake šanse, naravno. Jednako će svako moći da bira da li želi da ide na ovu ili onu vrstu školovanja, koliko juče, toliko danas, a taman toliko i sutra. Ako ga zanima srednja stručna škola, moći će da izabere svako shodno svojoj slobodnoj volji. Ako ga možda više zanima da ide u gimnaziju, ako ga zanima određeni fakultet posle, sve će moći lepo da izabere; kao što je mogao juče, tako će moći i sutra. Ništa nemojte da se brinu oni kojima je najvažnija briga bila da li će jednake šanse važiti i za one koje su isterali na ulicu i za one koji su im partijski bliski i za koje je uvek bilo svega, uključujući raznorazne vrlo unosne poslove za državu ali i na svakom drugom nivou i u svakom drugom smislu. Koliko su se brinuli o jednakosti, pokazali su. Hvala, nema potrebe da nam pokazuju i da nas uveravaju dodatno.

Nego, ta uspešnost o kojoj pričamo sada kad već ulazimo u raspravu na temu šta ko predlaže i kakav argument ima za svoje predloge, da li je uspešnost, kako ste rekli, to da neko ovde sebi daje za pravo da komentariše tuđe amandmane i tuđa obrazloženja a pritom mu je obrazloženje u amandmanu, slušajte sada ovo: „amandmanom je posledica amandmana“. Vrhunska pismenost, moram da priznam. I ovo piše bukvalno u svakom amandmanu koji su ti veliki stručnjaci predložili. Ili da neko pita za poziciju zarez a u svakom svom amandmanu, ali svakom, koristi zarez umesto tačke. Velika stručnost, moram da priznam; vaskoliko znanje u svakom smislu. I podjednako neozbiljno kao i ona priča o besplatnim udžbenicima, ali ne samo o besplatnim udžbenicima nego i besplatnim računarima i filozofskoj dilemi da li je voće isto što i povrće, isto što i užina, koju slušamo od onih udruženja građana gore.

Sve to zajedno, dame i gospodo, koliko ima smisla, toliko ima rezultata. Ne samo onih negativnih rezultata po građane Srbije koje ste pokazali, već i rezultata na izborima. Onaj cenzus pogledajte svi zajedno. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Orliću.

Reč ima narodni poslanik Mihailo Jokić, po amandmanu.

Izvolite.

MIHAILO JOKIĆ: Kao profesor matematike ja mogu da prepoznam đaka kad izađe na tablu i uzme kredu i počne da rešava zadatak da li će da ga reši ili neće da ga reši. To svaki iskusan profesor može da učini.

Ja sam rekao da se odmah u startu može videti kome je potrebna dodatna nastava, sa kojim učenicima treba raditi na višem nivou, kojim učenicima treba davati teže zadatke. A to se, naravno, nastavlja u drugom, trećem i četvrtom razredu, kada se donosi konačna odluka i stvara mogućnost da pojedinci koji su sve četiri godine, ili sve tri godine, imali dodatnu nastavu, i u kom fondu, mogu uspešno da završe fakultete.

I odgovorno ovde tvrdim da oni koji su završili dualno, koji su završili srednju stručnu školu, koji su dobri majstori a koji su sposobni da završe fakultet, da su to najbolji fakultetski obrazovani radnici u svojoj struci. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 12. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: zajedno Vjerica Radeta, Milorad Mirčić i Zoran Krasić, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković i Ljupka Mihajlovska, dr Ana Stevanović, Vladimir Đurić i mr Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Sonja Pavlović.

Izvolite.

SONJA PAVLOVIĆ: Hvala.

Klub samostalnih poslanika je takođe predvideo brisanje i ovog člana, jer smatramo da je zakon loš i preduzeli smo brisanje svih članova.

Nama nije jasno zašto Ministarstvo beži od obrazovanja. Nekoliko zakona je u poslednje vreme doneto i nije nam zaista jasno zašto Ministarstvo obrazovanja beži od obrazovanja pa je nekad dalo Ministarstvu finansija da edukuje procenitelje nepokretnosti, nekad Nacionalnoj akademiji da državne službenike školuje i obrazuje, a sada vidimo da je Privredna komora dobila neopravdano veliki značaj u obrazovanju mladih ljudi.

Jer kako, recimo, da protumačimo ovu rečenicu, član 12? „Privredna komora Srbije obrazuje Komisiju za utvrđivanje ispunjenosti uslova za izvođenje učenja kroz rad kod poslodavca (u daljem tekstu: Komisija) za obrazovni profil ili grupu obrazovnih profila.“

U predlogu ovog zakona ništa dalje ne znamo, nikakve bliže odredbe nisu date o sastavu, uslovima i kriterijumima za izbor i o mandatu članova komisije. Znači, koja je to komisija, koji su to uslovi po kojima se ona bira mi zaista u ovom predlogu zakona nismo videli. Koliko traje mandat članovima komisije takođe nismo videli i smatramo da je to apsolutno nedopustivo.

Ta privredna komora ne može da ima toliki uticaj na obrazovanje mladih ljudi i zato mi sasvim opravdano smatramo da će mladi ljudi biti jeftina radna snaga i da će se povlašćeni poslodavci...

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolegice Pavlović.

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Ana Stevanović.

Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Mi smo, što se tiče ovog člana, takođe podneli amandman da se ovaj član briše, zato što smatramo da je nemoguće ovaj zakon na bilo koji način popraviti bilo kakvim amandmanima.

Vi ste svesni, ministre, i sami, a verujem i ostali poslanici ukoliko su dobronamerni, da današnje obrazovanje učenika u ogromnoj meri, ako ne i u krucijalnoj meri, zavisi od finansijske situacije roditelja.

Podsetimo samo na činjenicu da je na Blumbergovoj listi bede za 2017. godinu Srbija na osmom mestu. Dakle, Srbija je osma najsiromašnija zemlja na svetu. Podsetimo, za one koji možda nisu toliko upućeni kako se ovaj „indeks bede“ formira. On se formira tako što se u obzir uzima inflacija i stepen nezaposlenosti. Nezaposlenost je u Srbiji ogromna. Tako da nemojmo dozvoliti da sutrašnje obrazovanje dece, njihova edukacija zavisi od materijalne situacije roditelja.

Deca u ogromnom broju slučajeva moraju da odustanu od svojih snova, od svojih želja, od svojih nastojanja za obrazovanjem upravo zato što njihovi roditelji ne mogu da im pruže adekvatno obrazovanje. Zato vas pozivam da započnete konkretne korenite reforme da besplatno obrazovanje bude dostupno svim učenicima i pozivam i apelujem da to počnemo tako što će udžbenici za svu decu osnovnih i srednjih škola biti besplatni.

Mi smo izveli jednu računicu, koja kaže da samo za decu koja se školuju u Beogradu ta cifra iznosi negde oko pet miliona evra. Tako da, ukoliko se odrekemo nepotrebnih troškova poput jarbola, poput fontana koje nikome ne

služe, možemo da pružimo deci u Beogradu, ali posle i u ostalim delovima Srbije, besplatne udžbenike, a to je jedan od preduslova za kvalitetno obrazovanje i zaista jednake šanse za sve i za svakoga. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Nenad Konstantinović. Izvolite.

NENAD KONSTANTINOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, malopre smo pričali o tome šta je to, koje to sve uslove treba poslodavac da ispunji, a sada se sledećim članom, članom 12. utvrđuje ko je taj ko će da proveri da li je poslodavac ispunio uslove.

Prema konceptu vašeg zakona i prema vašem predlogu, taj što proverava uslove je Privredna komora. Dakle, udruženje poslodavaca proverava poslodavca da li je ispunio uslove.

Mi smatramo da to nije prihvatljivo, da bi Ministarstvo trebalo da proverava da li su ispunjeni uslovi, da Ministarstvo treba da formira komisiju, da nije dovoljno da jedan predstavnik Ministarstva bude u komisiji a da celu tu komisiju formira Privredna komora Srbije. To bismo mogli čak da nazovemo i sukobom interesa.

Dakle poslodavac, koji je odgovoran za sprovođenje učenja kroz rad, ispunjava uslove, a proverava ga praktično njegova privredna komora da li je ispunio ili ne. Na ovaj način mi duboko sumnjamo da će poslodavci koji se uključe u ovaj program u stvari ispunjavati uslove. Ministarstvo bi trebalo da bude to koje takvu stvar proverava. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Nikola Savić, po amandmanu.

Izvolite.

NIKOLA SAVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ovim i ostalim amandmanima SRS izražava svoj stav prema ovome zakonu. Mi smo najiskrenije ubeđeni da je ovaj zakon neprimenjiv u praksi. Neprimenjiv je iz više razloga, a ja ću ovde navesti samo jedan, o kojem su danas malo govorile moje kolege poslanici.

Naime, ogromna većina poslodavaca neće biti u stanju da ispunji uslove koji se traže ovim zakonom. To će možda ispuniti mali broj njih i neke strane firme. Nešto mi sve miriše na to da se ovaj zakon, poput još nekih drugih zakona, i pravi zbog tih stranih firmi. A da je to tako evo jedan primer.

Pre nekoliko dana imao sam priliku da razgovaram sa vlasnikom jedne privatne firme koja se bavi iskopom zemlje. On mi je rekao doslovce ovako: „Pitaj ti gore te tvoje kolege u Skupštini i ministra da li oni znaju koliko košta

jedan sat rada sa buldožerom, sa bagerom.“ Pa onda nastavlja dalje, bukvalno ga citiram, pa kaže: „Da li sam ja lud da o svom trošku, sa svojim mašinama obučavam nekog, obučavam ga besplatno, pa još za sve to i da mu platim?“

Onda ja sad dodajem ovde – čak i kada bi pristao čovek na sve to, postavlja se pitanje a gde naći tu bazu gde bi mogli da se obučavaju, gde naći njivu, livadu, utrinu, pašnjak ili šta već sve, a znamo da je, recimo, bagerista, viljuškar, dizaličar, da su to deficitarna zanimanja, koja potpadaju pod odredbe ovoga zakona.

Dakle, ovaj zakon se pre svega odnosi na profit. Znači, glavni interes mu je profit, a nije obrazovanje. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Miletić Mihajlović, po amandmanu.

MILETIĆ MIHAJLOVIĆ: U vezi s ovim amandmanom smatram da treba imati u vidu da tu imamo jedan partnerski odnos između onoga što je školstvo, između onoga što je Ministarstvo kao kapa u oblasti obrazovanja, i onoga što je proizvodnja, što je fabrika, što je pogon.

Mi imamo ovde kategoriju učenja kroz rad, pa samim tim i deo programa nastave i učenja proizlazi iz onoga što je proces proizvodnje, što je tehnologija u tom privrednom subjektu, tako da je, u svakom slučaju, taj partner najkompetentniji za program i za ispunjavanje uslova. Iz tih razloga prirodno je da Privredna komora bude ta, koja je, sa druge strane, kapa nad privrednim subjektima, koja ocenjuje ispunjenost uslova.

Ovde imamo jedan potpuni partnerski odnos između onoga što je učenje u školi i učenje kroz rad. Ono što se uči kroz rad, što se uči u fabrici, u pogonu, u proizvodnji, ne može da se uči u školi, i obrnuto. Prema tome, to je jedan novi vid saradnje, koji daje sutradan stručnjaka koji će biti i teorijski potkovan, a sa druge strane apsolutno u toku sa svim onim što je sama tehnologija i tok proizvodnje, što nije bilo u ranijem periodu. Iz tih razloga takav amandman ne treba prihvatiti.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima Đorđe Vukadinović, po amandmanu.

Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Isto kao i sa ovim prethodnim, 11. i 12. su vezani amandmani i, bez obzira na to što smo mi izdvojeni iz ove grupe kolega, slažem se generalno sa onim što je rekla većina kolega.

Uslovi su dakle neodređeni, dosta neodređeni, sad da ne bih trošio vreme, da ne bih čitao, to je da nisu osuđivani, da nisu kažnjavani, da ispunjavaju

uslove, a onda kao telo, kao instanca koja će utvrditi da li se ti uslovi ispunjavaju pojavljuje se Privredna komora.

To je sadržaj našeg amandmana koji je sledeći, ali poenta je u tome da, i tu je kolega Konstantinović u pravu 90%, što bi se reklo, da jedno telo koje je u suštini udruženje poslodavaca treba da procenjuje da li poslodavac ispunjava uslove. Nama je to od početka bila problematična formulacija i na to se odnosi naš sledeći amandman.

Suviše veliki teret, suviše velika odgovornost se pridaje i u ruke stavlja jednom telu koje, po našem osećaju, nije za to osposobljeno i već ako nešto mora da se radi, ako se ide u tom pravcu. onda bolje da Ministarstvo preuzme odgovornost u potpunosti, a ne da, kao što stoji, Ministarstvo kontroliše Komoru, koja utvrđuje, ako sam dobro razumeo, ispunjenost uslova. Ministarstvo je otprilike onda neka viša instanca, kontrolna instanca.

Gospodine ministre, kad već idete, kao i onda kada je bio onaj prethodni zakon u pitanju, onda sam rekao okej, to jeste u pravcu centralizacije, ali preuzmite odgovornost do kraja pa onda da znamo koga da hvalimo ili koga da kritikujemo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Koleginice Stevanović, vi ste u sistemu. Da li želite ponovo po amandmanu da govorite? (Ne.) Zahvaljujem.

Po amandmanu reč ima narodni poslanik Milimir Vujadinović.

Izvolite

MILIMIR VUJADINOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Vrlo pomno sam ispratio ovu raspravu povodom ovog amandmana i naravno da je neistina generalno sve ovo što je izrečeno prilikom obrazloženja amandmana.

Ispravno je što će Privredna komora svakako vršiti kontrolu ispunjenosti uslova za učešće poslodavca u nastavi kroz rad. Ono što je definitivno neistina i što je malopre izrečeno, važno je to pre svega zbog građana Srbije, jeste da Ministarstvo neće imati uvid u ispunjenost tih uslova. To nije tačno. Jednostavno, pre svega, poštovani građani Srbije, Privredna komora formira komisiju, u komisiji se nalaze, evo kako precizno kaže zakon – nastavnici iz oblasti srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja, inspektor rada i predstavnik Ministarstva.

Nije ni čudo otprilike od koga dolazi ova kvalifikacija da Ministarstvo neće imati uvid u ispunjenost ovih uslova, s obzirom na to da dolazi od čoveka koji se danas, ne mogu da zaboravim, cinično smeje svima onima koji su nastradali u NATO bombardovanju, pritom optužujući svoju zemlju da je sama prouzrokovala bombardovanje ne vodeći računa svakako o deci koja su izgubila

živote tih dana, o osećanjima roditelja Milice Rakić, roditelja dece u Plavu i tako dalje i tako dalje.

Ali, na kraju krajeva, čuli smo i obrazloženje od strane predstavnika Poslaničke grupe Dosta je bilo da, eto, bože moj, stvaramo jeftinu radnu snagu, da neće imati svi jednake mogućnosti. Pa, imaće jednake mogućnosti. Moraju da nauče da ne može svako u ovoj zemlji da bude stečajni upravnik koji će da namešta poslove svojoj kumi, firmi svoje supruge, ne može svako u ovoj zemlji da bude vinogradar koji je vinograd podigao narodnim novcem od par stotina hiljada evra, ne može svako u ovoj zemlji da bude zamenik direktora Pošte za 150.000 dinara i tako dalje i tako dalje. Neko u ovoj zemlji mora i da radi, da se bavi zanatom, pa u tom pogledu predlažem da odbijemo ovaj amandman i svakako da podržimo predloženo zakonsko rešenje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Ana Stevanović kao zamenik predsednika poslaničke grupe.

Imate osnova za repliku jer je pomenuta Poslanička grupa Dosta je bilo. Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Svakako ću je iskoristiti.

Slažemo se kolega i ja da svi građani Srbije treba da imaju jednake šanse. Mi oboje znamo, i svi ovde u ovoj sali, građani Srbije i te kako dobro znaju, i neke kolege iz opozicije su takođe rekle, da vi danas u ovakvoj Srbiji, ako nemate člansku kartu SNS-a, ne možete da budete ni radnik u toaletu maltene. Tako da nemojmo da se zavaravamo. Nemojte, molim vas, da se pravimo naivni i blesavi.

A da ne govorimo o mogućnostima za decu. Deca nemaju nikakve šanse, a da ih određujemo prema siromaštvu. Znači, siromaštvo u Srbiji već smo videli koliko je, najsiromašnija smo zemlja u Evropi. Tako da nemojmo pričati o jednakim šansama kad su jednake šanse poslednja stvar koju deca u Srbiji, i ljudi u Srbiji i građani Srbije imaju. Molim vas, nemojmo da budemo cinični i da budemo neiskreni dok pričamo u ovom domu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Đukanović je ukazao na povredu Poslovnika.

Izvolite.

VLADIMIR ĐUKANOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Ja vas molim, al' zaista vas molim, to se već treći put ponavlja. Član 107. je u pitanju, vređanje dostojanstva ovog parlamenta i uopšte vređanje inteligencije svih nas ovde. Ovde se stalno pominje kako je Srbija najsiromašnija zemlja u Evropi. Molim vas da reagujete. To nije istina. To je notorna laž koja se

ovde iznosi. To je zaista notorni bezobrazluk onih koji nam pričaju kako su deca siromašna, a oni su putem stečaja zarađivali milione i milione, odnosno njihov lider.

Ja vas molim da ubuduće reagujete, zato što ovakve stvari ne smeju da se iznose i da se ovako obmanjuje javnost. To jednostavno nije istina, a baš ovaj zakon može da nas dovede dotle da imamo kudikamo bolju privredu nego što smo imali dosada, kad su maheri za stečaj ovde upravljali, kad su vladali ovom zemljom i kada su je pljačkali. Ovaj zakon dovodi do toga da se privreda poboljša, tako da apsolutna podrška ovom zakonu a ovakve stvari moraju da se suzbiju. Hvala vam.

(Ana Stevanović: Replika.)

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Stevanović, nemate osnova za repliku; ovo je bila povreda Poslovnika, koja je ukazana meni. Ja mogu da učinim povredu Poslovnika i na to je ukazao maločas kolega, tako da vi nemate osnova za repliku.

(Ana Stevanović: Onda reagujte na vređanje.)

Nemate osnova za repliku, koleginice Stevanović.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Ne.)

Pravo na repliku ima narodni poslanik Vladimir Orlić.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Jeste, pogrešno je, mi smo to već nekoliko puta danas objasnili, a objasnićemo opet, nije sporno. Pominjanje SNS-a u kontekstu – šta ti danas sve ne možeš u smislu posla ako nisi u SNS-u. Doduše, s druge strane, razumem da je neko morao da pomene toalet, jer otprilike taj nivo rasprave mi i slušamo s te strane.

Da li je, kažete sami, građani Srbije, neko iz SNS-a ako pripada redovima poslanika koji sede baš na suprotnoj strani sale i baš radi u javnom sektoru Srbije danas, prima neku platu. Meni je neverovatno da je taj neko u isto vreme i član SNS-a. Znamo svi da nije. Predstavlja tamo neke druge stranke, pokrete, izmišljena društva građana, Mlade gorane i šta su već. Nije u SNS-u a ništa mu ne fali da bude plaćen iz budžeta, ili njegov član porodice. Na raznim mestima, možete da birate instituciju, ima ih, ljudi rade i u Narodnoj skupštini, u različitim sudovima, u Agenciji za borbu protiv korupcije, šta god vam padne na pamet naći ćete nekog. Jesu li oni članovi Srpske napredne stranke? Ne bih rekao. Dakle, toliko o istini i ozbiljnosti.

A ako ćemo da pričamo na temu jednakih šansi, ajde da vidimo ovako. Možda neko smatra za dobar primer jednakih šansi to da bira sopstvene

kandidate za narodne poslanike na internet onlajn-konkursu. To je verovatno dobar primer demokratije jednakih šansi, a da li je to ozbiljan pristup? Pa to vidimo kroz posledice, kroz rezultate takvog rada, kroz sviranje i pevanje u Domu Narodne skupštine. Taj nivo ozbiljnosti ide sa onim nivoom ozbiljnosti za selekciju sopstvenih kadrova. Prebacivanje kampanjskog novca na privatne račune, na račune firmi koje su osnovali ti na onlajn-konkursu izabrani poslanici. Je li to ozbiljnost? Pa jeste, ali taman na nivou takvog postavljanja političkih temelja i takvog biranja kadrova.

Krajnji rezultat, broj glasova, dame i gospodo, broj glasova ispod broja nevažećih listića, i to je jedna potpuno jasna...

(Predsedavajući: Zahvaljujem, kolega Orliću.)

I time završavam, gospodine predsedavajući, neizbežna posledica takvog kadriranja, takvog odsustva politike i takve štetnosti u svakom smislu.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem još jednom.

Na član 12. amandman u istovetnom tekstu...

(Ana Stevanović: Replika.)

A vi ste se prepoznali u ovome što je govorio kolega Orlić? Ali nije pomenuta Poslanička grupa Dosta je bilo, ne znam zašto ste se prepoznali. Zahvaljujem.

Na član 12. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici prof. dr Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić, predlagač amandmana.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Uvaženi potpredsedniče Narodne skupštine, ovde se govori o proveru ispunjenosti uslova i ulozi privredne komore, u ovom slučaju Privredne komore Srbije i drugih privrednih komora, u dualnom obrazovanju. Ovaj zakon o dualnom obrazovanju u svojoj primeni angažovaće upravo sve one kojih se tiče ovaj zakon, počevši od nastavnika, odnosno škole, poslodavaca, lokalnih zajednica, Ministarstva prosvete, privrednih komora, do roditelja i samih učenika. Na taj način ćemo se moći najbolje uključiti u proces modernizacije Srbije koju sprovodimo sada, na žalost naših koalicionih partnera a na sreću građana Srbije.

Kada se malopre jedna poslanica izrazila da će ovaj zakon o dualnom obrazovanju u prvom redu štititi one koji imaju članske karte SNS-a, moram da kažem da to nije istina. Upravo se njena majka nalazi u jednoj instituciji a nema članstvo SNS-a, i to je zaista licemerno.

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Atlagiću, molim vas da govorimo o amandmanu.

Reč ima predlagatelj amandmana Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ovim amandmanom i članom Privrednoj komori se daje određeni značaj. Za vreme vlasti stranaka bivšeg režima imali smo neprivrednu aktivnost, neprivrednu komoru. Dakle, meni je dirljivo kad proizvođači ničega pokušavaju da pričaju o obrazovanju majstora, zanatlija i tako dalje. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: O povredi Poslovnika, narodni poslanik Ana Stevanović.

Izvolite.

ANA STEVANOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Član 104 – zabranjeno je da poslanik na bilo koji način iznosi stvari iz privatnog života drugih poslanika. Tako da, što se tiče imovine kako članova naše poslaničke grupe tako i ostalih, pozivam građane Srbije da više ne dozvoljavaju da njima bilo ko manipuliše, zato što, kad govorimo o našim primanjima, o našim računima, svi podaci su javni, kako na sajtu Agencije za borbu protiv korupcije tako i na sajtu Otvoreni parlament, tako da bih zaista molila da više prestanemo sa tim sumanutim optužbama da je neko ukrao neke stečajne milione ili da ne znam koliko novca svako od nas ima na računu. Svi podaci su javni, tako da bi bilo zanimljivo uporediti naše imovinsko stanje sa imovinskim stanjem nekih drugih poslanika, koji se uporno na ovo pozivaju.

A što se tiče članskih karata i zaposlenja nekih, pošto su poslanici pomenuli članove naših porodica, postoje ljudi koji imaju izuzetne biografije, izuzetna dostignuća, izuzetnu stručnost, tako da ono što njih kvalifikuje jeste upravo to.

I molim da se više ovakve stvari zaista ne dozvoljavaju u Skupštini. Pre svega mislim na vas, predsedavajući. Apelujem da ne dozvolite ovakve sumanute argumente dok govorimo o amandmanima. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Stevanović, to da li ste se prepoznali i ako ste se prepoznali nije na meni da sudim. Da je pomenuta poslanička grupa kojoj pripadate, sigurno biste imali osnova za repliku.

Maločas ste tražili repliku na ukazanu povredu Poslovnika. To je elementarno poznavanje ili nepoznavanje Poslovnika o radu Narodne skupštine Republike Srbije.

Nisam želeo da vas prekinem, saslušao sam vas, a zloupotrebili ste Poslovnik i, shodno članu 103. stav 8, vreme koje ste iskoristili kroz zloupotrebu Poslovnika oduzeću od vremena vaše poslaničke grupe.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, član 107 – dostojanstvo. Pod dostojanstvom se podrazumeva istina. Prethodni govornik je reklamirao član 104. i vi ste to pustili; doduše, sankcionisali ste. On ne govori o privatnom životu drugih lica, on govori o pravu na repliku. Dakle, neko ko je doktor nekih nauka trebalo bi makar da zna da pročita Poslovnik o radu Narodne skupštine. Ja jesam zemljoradnik, ali sam makar uspeo nekako da pročitam, sa teškom mukom, Poslovnik, iz prostog razloga što ga je donosila stranka bivšeg režima.

Član 107. kaže – koji se odnosi na privatni život drugih lica. Da bi se ovo desilo, neko mora da kaže ime i prezime tog lica, a ako uzmemo da neko zbog toga što je rekao da neko radi u Agenciji za borbu protiv korupcije – što je, usput, tačno – a nema člansku kartu SNS-a, to je isto privatni podatak kao i tvrdnja, netačna tvrdnja, da svi zaposleni u javnom sektoru imaju člansku kartu SNS-a. Očigledno da nemaju, i po ovim primedbama to se vidi.

Ne tražim da se o ovome glasa, ali vas molim da ubuduće obratite pažnju na ove pismeno nepismene da ne citiraju pogrešan član Poslovnika. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Rističeviću, mislim da ste u uvodnom izlaganju kroz obrazlaganje povrede Poslovnika koju smatrate da sam učinio dali odgovor koji sam ja želeo da pružim na ukazanu povredu Poslovnika. Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni? Moje je da pitam. (Ne.)

Na član 12. amandman su zajedno podneli narodni poslanici dr Sanda Rašković Ivić, dr Dijana Vukomanović i Đorđe Vukadinović.

Reč ima narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Ono što sam rekao u prošlom javljanju, i sada bih zamolio samo gospodina ministra da prokomentariše, vidim da je s razumevanjem slušao.

Dakle, imamo neke uslove, oni su dosta neodređeni, i imamo Privrednu komoru, koja treba da kontroliše ispunjenost tih uslova, a Ministarstvo tu samo participira kao kontrolna instanca. Nisam rekao da tu Ministarstva nema.

Moje pitanje je vrlo jednostavno, gospodine ministre. Zašto niste obrnuli malo red stvari pa da Ministarstvo pravi komisiju i kontroliše a Privredna komora, i to bi bilo logičnije, ima člana u toj komisiji Ministarstva, nego da Ministarstvo ima člana u komisiji Privredne komore?

I sami znate da to nije samo sitnica nego je suštinska stvar, i voleo bih da, ako biste bili ljubazni, prosto prokomentarišete zašto ste tu, na neki način, skinuli taj deo tereta ili odgovornosti, bar posredno, indirektno, sa Ministarstva a

prebacili ga na Privrednu komoru, koja, verujem, nije u stanju da taj teret iznese. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na naziv Glave III i član 13. amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marjanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojičić, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Jerkov.

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem, potpredsedniče.

Gospodine ministre, sada od člana 13. počinju oni članovi zakona koji posebno ukazuju na to koliko je ovaj zakon nemoralan i koliko zapravo ide isključivo u korist poslodavaca, a od dece, koju ćete prevariti lažnim obećanjima da upišu dualno obrazovanje, pravi jeftinu radnu snagu.

Naime, sada dolazi serija članova koji govore o ugovorima u dualnom obrazovanju, a videćemo u ostalim članovima da ima dve vrste ugovora. Jedan je ugovor o dualnom obrazovanju, drugi je ugovor o učenju kroz rad. Jedan ugovor sklapaju škola i poslodavac, drugi dete ili zakonski zastupnik, ukoliko se radi o maloletnom licu, i poslodavac itd.

Ono što se vidi iz svih ovih ugovora jeste to, gospodine ministre, da Vlada Republike Srbije nema apsolutno nikakvu nameru da obaveže poslodavce ni na kakvu vrstu obaveze prema toj deci koja sutra treba da upišu neki od dualnih profila.

Zato mi kažemo da vi njima dajete lažno obećanje, jer to sve što ste vi nama rekli – da će se oni zaposliti, da će moći da nastave školovanje, da će moći posle da započnu biznise, to sve u ovim ugovorima ne piše, i u tome je ključna razlika između tog vašeg tako čuvenog i tako rado pominjanog nemačkog modela i našeg, u tome što u Nemačkoj dualno obrazovanje podrazumeva da se nijedno dete ne upiše u školu ukoliko ne postoji radno mesto kod tog istog poslodavca kod kojeg se to dete obučava na kom će on sutra, za tri godine ili četiri, da počne da radi. I samo to je dualno obrazovanje, a to što vi nama nudite nije dualno obrazovanje. To je dečji rad što vi nama nudite.

Vi poslodavca nećete, gospodine Šarčeviću, o tome ćemo pričati kad dođe taj član, da obavežete čak ni na to da, ukoliko raskine ugovor sa školom, on bude zadužen za to šta će ta deca raditi u budućnosti. Pa čekajte, kako može škola da nađe baš istog poslodavca, sa istim potrebama, sa istim obrazovnim profilima koji će da preuzme svu tu decu ako je jedan poslodavac raskinuo

ugovor? Ne znam kako možete takvu obavezu da nametnete bilo kome; da nađe istog poslodavca, sa istim potrebama za istim brojem dece, sa istim obrazovnim profilima.

Dakle, ili ne možete to da uradite ili vas je baš briga za tu decu koju šaljete u dualno obrazovanje. Kako možete da pretpostavite da će se tako lako naći firma koja će moći svu tu decu da preuzme? Zašto niste obavezali firmu da ima neku obavezu prema toj deci koja će sutra tamo raditi za 70% minimalca?

Zbog ovih članova koji sada slede mi govorimo da je sve što toj deci nudite laž, i u ovim članovima je to i dokazano.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Ljubica Mrdaković Todorović, po amandmanu.

Izvolite.

LJUBICA MRDAKOVIĆ TODOROVIĆ: Poštovani gospodine ministre, mi iz SNS smatramo da je zakon o dualnom obrazovanju dobar i da sve predložene amandmane tipa *copy paste* „briše se“ treba odbaciti.

Naravno, gospodine Milićeviću, odmah da se razumemo, legitimno pravo poslanika je da predlažu amandmane, čak i ovakve vrste, ali imam i ja legitimno pravo da komentarišem na svoj način, kroz figurativno izražavanje, ovakve i slične amandmane.

Zarad javnosti i budućih školaraca, koji će se, recimo, odlučiti na ovakav vid školovanja i obrazovanja, želim da kažem nekoliko podataka. Recimo, Tehnička škola „15. maj“ u Prokuplju se sprema da ostvari saradnju sa kompanijom „Džonson elektrik“. Na istom putu je i Poljoprivredna škola iz Prokuplja. Mlekarska škola Pirot se sprema da postane kompanijska škola, zato što imaju svoju proizvodnju mleka i mlečnih proizvoda, žele da prošire to tržište, čak se i razmišlja o osnivanju stočarskog odeljenja; ako grešim, vi me ispravite.

Što se tiče Niša, Elektrotehnička škola „Mija Stanimirović“ i Mašinska škola imaju izuzetnu saradnju sa domaćim i stranim kompanijama. Recimo, Prehrambeno-hemijska škola u Nišu ima izuzetnu saradnju sa „Ideom“ i sa „Klanicom“, tako da se učenici koji pohađaju ovakvu školu kasnije zapošljavaju.

Posebno ću pomenuti Pravno-poslovnu školu u Nišu, za koju vlada veliko interesovanje od strane đaka. Ima dugogodišnju saradnju sa GIZ-om. Tu je učestvovala i Nemačka vlada u saradnji, i ova Pravno-poslovna škola u Nišu ima izuzetnu saradnju i sa Ekonomskim fakultetom u Nišu i sa Pravnim fakultetom u Nišu, i sa mnogim bankama u Nišu, i učenici te škole su uglavnom na evropskim takmičenjima u virtuelnim preduzećima odnosili prve nagrade, naravno zahvaljujući svom radu ali i entuzijazmu svojih profesora i nastavnika.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Kolega Đuriću, želite po amandmanu? (Da.)

Po amandmanu, narodni poslanik Vladimir Đurić.

Izvolite.

VLADIMIR ĐURIĆ: Hvala.

Vrlo kratko. Evo sada je rečeno – dve škole planiraju da se vežu za jednu firmu. Dve. Okej, neka je i samo jedna škola, to je solidna količina dece. Šta će se dogoditi kada ta jedna firma sutra proda pogone ili proda udeo...?

(Aleksandar Martinović: Ti decu meriš u kilogramima?)

Rekao je „količina dece“.)

Molim vas, opomenite kolege da ne dobacuju.

Šta će se dogoditi kad ta jedna firma sutra proda udeo ili akcije, ili proda pogone nekom trećem licu i dođe neki novi vlasnik koji će da promeni proizvodnju i ti obrazovni profili tom novom vlasniku postanu nepotrebni? O tome je malopre koleginja govorila; to zakonom nije rešeno.

PREDSEDAVAJUĆI: Po amandmanu reč ima narodni poslanik Neđo Jovanović.

Izvolite.

NEDO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Radi se o jednoj...

Ja bih zamolio samo malo, ako može, da...

PREDSEDAVAJUĆI: Samo malo tiše, molim vas.

Izvolite, kolega.

NEDO JOVANOVIĆ: Ja bih zamolio samo malo, ukoliko postoji mogućnost za jednu tolerantnu raspravu i, naravno, diskusiju u jednoj atmosferi koja podrazumeva poštovanje principa demokratije.

Zastrašivanje da li će se nešto desiti ili se neće desiti u smislu da li će se menjati proizvodni pogoni, da li će se menjati planovi rada, da li će se menjati poslodavci, otvarati nove fabrike itd. ipak nema osnova, zbog toga što je, iako mogu da prihvatim da možda i u Predlogu zakona stoji mogućnost boljeg preciziranja, i ovo što je navedeno i normirano kao predlog koji ćemo usvojiti, po dubokom ubeđenju Poslaničke grupe Socijalističke partije Srbije, dovoljno imajući u vidu da se dualni sistem obrazovanja vezuje za planove koji se u okviru prosvetnih planova srednjih škola definišu i ne vezuju se na taj način za poslodavca. Kako se menja poslodavac, tako se može promeniti i prosvetni plan i usmeriti na drugog poslodavca.

Osim toga, ne sme se poslodavac poistovetiti sa profesorom i nastavnikom, jer će nastavnik razredne nastave ili nastavnik koji će sprovesti

praktičnu obuku učenika uvek biti prisutan uz učenike koji će tu obuku morati da prođu.

Dakle, ako se na taj način posmatra i taj pristup ima kada je u pitanju dualno obrazovanje, onda nema razloga za strah. To je otprilike razlog zbog čega ovakve i slične amandmane ne treba prihvatiti. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 13. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: zajedno Zoran Krasić, Božidar Delić i Vjerica Radeta, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, dr Ana Stevanović, Vladimir Đurić i mr Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

S obzirom na to da se predlagači nisu javili, reč ima narodni poslanik Dubravko Bojić po amandmanu.

Izvolite.

DUBRAVKO BOJIĆ: Govoreći u načelnoj raspravi izneo sam stav Srpske radikalne stranke o ovom obliku obrazovanja i izrazio određenu sumnju da ono ne može zaživeti u zemlji Srbiji kao zemlji slabe i nerazvijene privrede. To što ste u kreiranju ovog zakona koristili iskustva iz nekih zapadnih, razvijenih zemalja nikako ne može niti sme biti garant da će ono opstati na našem obrazovnom prostoru.

Član 13. Predloga zakona reguliše postojanje dve vrste ugovora – ugovor o dualnom obrazovanju, kojim se uređuju međusobni odnos škole i poslodavca, i ugovor o učenju kroz rad, kojim se uređuje međusobni odnos poslodavca i učenika, odnosno roditelja ili drugog zakonskog zastupnika.

Našim amandmanom tražili smo brisanje ovog člana, zato što su uslovi koje ovaj ugovor predviđa nepovoljni i po školu i po poslodavca, a delimično i po učenika, odnosno njegovog pravnog zastupnika.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Marinika Tepić.

Izvolite.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Mi iz Nove stranke, Kluba samostalnih poslanika smatramo da je ovaj zakon o dualnom obrazovanju štetan, da ga treba povući iz procedure i stoga se, naravno, ne slažemo ni sa članom 13, koji je trenutno u raspravi. Našim amandmanom tražimo da se on briše, kao i svi ostali članovi zakona, a on, inače, govori i definiše ugovore o dualnom obrazovanju.

Gospodine ministre, ne postoji nijedan zakon i nijedan ugovor koji vam treba biti važniji od ugovora koji ste ovde postigli sa građanima Srbije onog dana kada ste polagali zakletvu i potpisali je. To je najvažniji ugovor, koji vas obavezuje na dužnosti ministra. Koliko god da je ta funkcija svetlucava, koliko god da vam se trenutna vlast u ministarskoj fotelji čini udobnom, lepom, finom, to sve stoji, ali nemojte u poznim radnim danima dozvoliti da mlade definišete kao buduće sluge, i to za ceo život, u rođenoj zemlji, i da ostanete upamćeni kao neko ko ih je osudio da budu najjeftinija radna snaga u sopstvenoj državi.

Mislite i sami sopstvenom glavom, povucite ovaj zakon, nemojte se povoditi aplauzima i laskanjem onih poslanika koji atmosferu u ovoj skupštini, što i sami vidite, svode na nivo rudimentarne zajednice. Još jednom apelujem na vas da usvojite ovaj amandman i povučete zakon.

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Tepić, ja apelujem na vas da poštujete dostojanstvo i ugled Narodne skupštine Republike Srbije, i da poštujete dostojanstvo svakog poslanika i da poštujete ministra kao predstavnika Vlade Republike Srbije.

Način na koji ste se obratili ne govori u prilog vašoj konstataciji. Molim vas da to ubuduće učinite. Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Branimir Rančić, povreda Poslovnika.
Izvolite.

BRANIMIR RANČIĆ: Zahvaljujem.

Član 107, dostojanstvo Skupštine. Prethodni govornik je u svom izlaganju obraćajući se gospodinu ministru upotrebio reči: „vaše pozne godine“. Zaista ne znam šta je tu loše ukoliko čovek ima 50 ili 60 godina. Da li stari ljudi nemaju pravo na život i na rad?

Takođe, ovo drugo što ste rekli zaista neću da komentarišem, ali u jednom od izlaganja, mislio sam da ste po profesiji psiholog ili psihijatar, upotrebili ste, obraćajući se poslaniku Orliću, „njegove insuficijentne kognitivne funkcije“.

Da li vi znate da postoje normalne kognitivne funkcije i patološke kognitivne funkcije?

PREDSEDAVAJUĆI: Samo se obraćajte meni, kolega Rančiću, molim vas.

BRANIMIR RANČIĆ: Prema tome, želim da vam kažem, ukoliko želite da razgovarate o kognitivnim funkcijama, možete doći kod mene, a ja kao neuropsihijatar mogu sa vama da vodim polemiku o tome.

PREDSEDAVAJUĆI: Kolega Rančiću, ukazali ste na povredu Poslovnika član 107. Smatram da nisam prekršio ukazani član Poslovnika, iz jednog prostog razloga, jer sam sugerisao kolegici da poštuje ugled i dostojanstvo Narodne skupštine Republike Srbije i da poštuje dostojanstvo i ministra, naravno, kao predstavnika Vlade i svakog poslanika, i pozicije i opozicije.

Ne želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? Zahvaljujem.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marinika Tepić.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Smatram da je pređašnjim izlaganjem povređen član 107, odnosno dostojanstvo, time što...

PREDSEDAVAJUĆI: Koleginice Tepić, ne možete ukazati na identičan stav na koji je ukazao malopređašnji govornik.

MARINIKA TEPIĆ: Ne čujem vas. Možete samo malo glasnije?

PREDSEDAVAJUĆI: Ne možete ukazati ponovno na povredu člana 107. Poslovnika o radu Narodne skupštine...

MARINIKA TEPIĆ: Prekinuli ste me dok nisam nastavila da ređam još nekoliko članova koje ste povredili.

PREDSEDAVAJUĆI: Morate najpre da se pozovete na član, pa tek onda da govorite.

MARINIKA TEPIĆ: Dakle, povredili ste ujedno i član 108, koji pretpostavlja da treba da se starate o redu na ovoj sednici. A red na ovoj sednici, kao što apeluje većina narodnih poslanika, naročito većine, odnosno vlasti, jeste da se govori istina.

Dakle, smatram da je trebalo prethodnog govornika da opomenete onog trenutka kada je počeo da meni nudi ovde nekakve usluge, što on može da radi u SNS-u, da tamo kolegicama i kolegama nudi svoje stručne ili nestručne usluge. Meni njegova pomoć nije potrebna, ali je potrebna ovoj zemlji u prvom redu ovom parlamentu, ovoj zemlji....

PREDSEDAVAJUĆI: Upravo ću ispoštovati član 108, na koji ste ukazali, da bismo se vratili na ono što jeste tema današnjeg zasedanja, a to su amandmani na Predlog zakona o dualnom obrazovanju.

MARINIKA TEPIĆ: Ja se slažem, ali vi ste ostavili raspravu da krene u pogrešnom pravcu.

PREDSEDAVAJUĆI: Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? Zahvaljujem.

Reč ima predlagač amandmana, narodni poslanik Branka Stamenković.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Dualno obrazovanje neće rešiti ni jedan jedini problem od kojeg pati naš obrazovni sistem. Problema je mnogo. Mogu da se sažmu u dve kategorije; to je da je naš obrazovni sistem, počev od predškolskog pa nadalje, pod jedan – nepravedan, pod dva – zastareo. Umesto što donosimo zakon o dualnom obrazovanju, koji će da legitimiše te loše rezultate, trebalo bi da se manemo toga i da krenemo da se bavimo rešavanjem problema koji su u korenu svih problema našeg obrazovanja.

Treba da počnemo od toga da je ceo sistem nepravedan i da favorizuje decu boljestojećih roditelja. Od predškolskog preko osnovnoškolskog obrazovanja roditelji grcaju, dižu kredite da plate silne troškove našeg kao bajagi besplatnog obrazovanja.

U osnovnoj školi treba da počnemo od rasterećenja roditelja tako što ćemo platiti iz budžeta Republike Srbije sve troškove nabavke udžbenika, da roditelje makar tog troška, za početak, dok radimo na reformi i na ostalim reformama koje su neophodne, poštedimo.

Poslanička grupa Dosta je bilo je izračunala da bi nas koštalo samo 0,15% budžeta Republike Srbije na godišnjem nivou da sva deca u osnovnim školama dobiju besplatne udžbenike. Molim vas da ovo uzmemo ozbiljno. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu reč ima narodni poslanik Miletić Mihajlović.

Izvolite.

MILETIĆ MIHAJLOVIĆ: Naravno da ja uvažavam pravo i mogućnost svakoga da kroz svoj amandman predloži brisanje određenog člana, ali to mora da ima svoj puni smisao u kontekstu ponuđenog zakona. U konkretnom slučaju član 13. govori o vrstama ugovora koje treba sklopiti u realizaciji dualnog obrazovanja. Ako se predlaže – briše se taj član, onda se u obrazloženju kaže zbog čega se briše i šta se nudi umesto toga što je ovde u Predlogu zakona dato.

Dakle, dualnim obrazovanjem se širi lepeza modela realizacije nastave i učenja. To je jedan novi vid, prilagođen novom vremenu, mada je takvih tipova obrazovanja, koji su bili vezani za privredni subjekt, za proizvodnju, za zanat i tako dalje, bilo i u ranijem vremenu. Ali ništa prirodnije nema, ako govorimo o dualnom obrazovanju, nego definisati određene uslove i odnose između škole i onoga gde se vrši obrazovanje kroz rad.

Prema tome, neophodan je jedan takav ugovor između škole i poslodavca s jedne strane, a sa druge strane svakako je neophodan i vrlo važan ugovor između učenika, odnosno roditelja ili drugog zakonskog zastupnika i poslodavca, jer tu imamo jedan specifičan vid učenja koji dosada, van dualnog obrazovanja,

nije postojao, a to je učenje kroz rad. I to podrazumeva neke nove uslove, neke nove momente, neke nove ambijente u učenju itd., kao i odnose, i tu moraju svakako i roditelji da imaju svoju ulogu. Uostalom, roditelj ne može da se izopšti ili da bude po strani onoga što jeste specifičan vid obrazovanja, a svakako da je dualno obrazovanje veoma specifično i iz tih razloga stoji neophodnost ove dve vrste ugovora.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 13. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici prof. dr Marko Atlagić i Marijan Rističević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Atlagić.

Izvolite.

MARKO ATLAGIĆ: Poštovani potpredsedniče, ovaj zakon o dualnom obrazovanju zaista je reformski. On je ujedno i moderan, na svoj način se uklapa u modernizaciju Srbije za koju smo se opredelili.

Tragično je i žalosno što se negira celokupan ovaj zakon, ne samo ovaj član, o dualnom obrazovanju upravo od onih koji su doveli naše školstvo i prosvetu, pa i učenje kroz rad i za rad na najnižim mogućim nivoima u istoriji školstva i pedagoških ideja.

Posebno je ovih dana napadala pomoćnica bivšeg ministra, gospođa Turajlić, koja je na TV N1 CIA izjavila da je protiv donošenja ovog zakona. Upravo je ona jedna od glavnih krivaca, uz Tinde Kovač, za rasturanje našeg vaspitno-obrazovnog sistema. I na kraju, da ima bar malo profesorske časti i pedagoško-građanske nacionalne odgovornosti, kao što nema, ne bi trebalo da se pojavljuje u javnosti sa svojim pogubnim izjavama, jer je nju istorija školstva već stavila na mesto kao jednu od rasturača našeg vaspitno-obrazovnog sistema. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima predlagatelj amandmana, narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, ovde se radi o ugovorima i ugovori će obuhvatati određeni broj dece.

Ja molim kolege koji su već dva puta upotrebili izraz „količina dece“ da to ne rade. To pokazuje možda njihov odnos prema toj deci, to pokazuje možda želju da je umesto dualnog obrazovanja nekome ko je vešt u rukama, nekome kome određeni predmeti ne idu u školovanju i ko je sposoban da bude dobar zidar, tesar, mehaničar i tako dalje, nekome ko želi da se školuje tako kroz rad alternativa uglavnom ulica.

Dakle, bolje je dati šansu mladima kojima određeni predmeti u školi ne idu, koji žele da kroz rad nauče, osposobe sebe da znanje bude primenljivo – ja molim kolege da ih ne nazivaju količinom – jer ti ljudi uglavnom, ako nastave školovanje budu dobri inženjeri, to je rekao kolega Jokić, ali ukoliko budu majstori, budu vrhunski majstori i mogu da naprave sve što poželeva; sve što oko vidi, oni su spremni da to naprave.

Drugo, kao ljudi budu izuzetno kvalitetni, a kao mladići budu veoma sposobni za vojsku, patriotski su uglavnom opredeljeni, i čim napune 19 godina, završe zanat i zaposle se, momak i devojka sa 18 i 19 godina, prvo sledeće što će da im se desi u toj fabrici je brak.

Dakle, to je veoma značajno i za porodicu i molim one koji se navodno zalažu za porodične vrednosti da kroz dualno obrazovanje vide da je to dobro i za porodice, za one koje će nastati i za one porodice iz kojih ta deca dolaze, i kroz dualno obrazovanje, odnosno kroz obrazovanje kroz rad postaju vrhunski majstori, a moram reći, za razliku od pripadnika stranke bivših režima, mnogih od njih, čast izuzecima, postaju i dobri ljudi. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Na naziv 1 dela Glave III, naziv iznad člana 14 i član 14 amandman su zajedno podneli narodni poslanici Aleksandra Jerkov, Goran Ćirić, Balša Božović, Gordana Čomić, Dragoljub Mićunović, Nataša Vučković, Vesna Marjanović, Dejan Nikolić, Maja Videnović, Radoslav Milojević, Goran Ješić, Tomislav Žigmanov, Dušan Petrović, Veroljub Stevanović i Dušan Milisavljević.

Da li neko želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Aleksandra Jerkov.

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem.

Dakle, opet o ugovorima. Ugovor o dualnom obrazovanju, koji je ovde prvi sada u nekoliko članova, zaključuje se između škole i poslodavca najmanje na period od tri, odnosno četiri godine, jelda, koliko već tom učeniku traje obrazovanje.

Sad u ovim narednim članovima vi imate razne obaveze škole, nijednu obavezu poslodavca, između ostalog i vrlo čudnovatu i problematičnu obavezu škole, za koju ćemo insistirati da nam objasnite – u slučaju da poslodavac raskine ugovor, na koji način će škola koja je na to obavezna da obezbedi deci da nastave obrazovanje u nekoj drugoj firmi.

Evo, jedna koleginica je malopre govorila u superlativu o nekakvoj školi koja će za izvesnu mlekaru školovati decu koja će tamo raditi. Kada ta mlekara raskine ugovor sa školom i odluči da više ne želi da sprovodi program dualnog

obrazovanja, a po onome što ste vi definisali to može da uradi kada prosto proceni da više nema potrebe za tim, ministre Šarčeviću, gde će ta srednja škola u Nišu naći novu mlekaru koja će da zaposli svu tu decu, koja će da preuzme njihovo obrazovanje na istim tim profilima, da nastave tamo gde su počeli u prethodnoj školi?

I zbog čega, gospodine Šarčeviću, ne želite poslodavca da obavežete ni na jednu jedinu stvar, pa između ostalog čak, evo, ni na ovako osnovne obaveze prema školi?

Druga stvar je što nećete prema deci da ih obavežete, ali o tome ćemo pričati kada budemo pričali o ugovorima o učenju kroz rad, sada smo u delu koji govori o odnosu škole i poslodavca. Dakle, i škole su podređene poslodavcima, Privrednoj komori, i morate nam objasniti takve stvari.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predstavnik predlagača, ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Jedva sam čekao nešto konkretno. Ovo je dosad bilo sve isto, pa sam zapisivao. Evo, sad je konkretno. Znači, sve dosada je bilo – laži, treba da me je sramota, varamo decu, jeftina radna snaga. Pa pošto ne mogu da odgovaram stalno na isto, hajde da vam kažem o Mlekarskoj školi.

Nije u Nišu nego u Pirotu. Ona je pravo nacionalno blago, i to je nešto što rade već decenijama, čuveni pirotski kačkavalj kao brend. Imaju svoju prodavnicu u centru Pirota. I tu će se dešavati. To je sad pojam učeničke kompanije.

Prethodni zakon, koji smo prošli put usvajali, i ako dođu na red ostali zakoni koji su sada u Skupštini, o srednjem i osnovnom, govori o dačkim zadrugama. One mogu prerasti, kao i na fakultetu, u spinof-kompaniju. Tako da ovde nema ni poslodavca.

Ovo je jedan redak, dobar primer i to je unikatna škola. Takva se ista sada organizuje u Zrenjaninu. Tako da je ovo jedna dobra sreća da su očuvani majstori, deca, ima i dom učenika. Znači, jedna izuzetno dobra priča. Eto.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre Šarčeviću.

Po amandmanu, reč ima narodni poslanik Nataša Vučković.

Izvolite.

NATAŠA VUČKOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Ono što je najveća primedba na ovaj zakon, ali posebno i na ovaj član, jeste što se nikakva ozbiljna obaveza ne predviđa za poslodavce. Ono što je za nas najveća briga jeste šta će se desiti sa decom koja završe dualno obrazovanje a za koju poslodavac nema nikakvu obavezu da ih zaposli u svojoj firmi, nego

jednostavno kad se završi ciklus školovanja on može da pokrene novi ciklus sa novom grupom đaka i da tako stalno obnavlja na neki način jeftinu radnu snagu, mladu, a da on nema nikakvo obrazovanje za druga radna mesta, za druge oblasti industrije i mogućnost da nađe posao kod nekog modernog poslodavca.

Problem je što je naša privreda, pritom, vrlo zaostala i tehnološki. Mi kad govorimo o modelu dualnog obrazovanja iz Nemačke i Švajcarske zaboravljamo, gubimo iz vida razliku između ekonomije, između privrede tih zemalja i nas. Tamo je privreda digitalizovana i kad vi đake pošaljete na dualno obrazovanje kod nekog poslodavca, on će dobiti i moderno digitalizovano obrazovanje, dakle obrazovanje za digitalizovanu ekonomiju. Ovde kod nas to nije slučaj u najvećem broju slučajeva. Dakle, za šta ćemo mi tu decu obrazovati? Ako još pritom nema ni obaveze poslodavca da ga zaposli, šta će biti ishod ovog dualnog obrazovanja?

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu reč ima narodni poslanik Olivera Pešić.

OLIVERA PEŠIĆ: Zahvaljujem, uvaženi predsedavajući.

Predlažem da se ovaj amandman ne prihvati. Opoziciji očigledno nije jasno da vi ne možete da naterate poslodavca danas, bilo da se radi o domaćem ili stranom poslodavcu, bilo kojoj kompaniji, da nekog uposli i zadrži na određenom mestu, ali sigurno je da će đaci koji su učeći kroz rad stekli znanje i veštine u tim kompanijama i postali konkurentniji na tržištu imati prioritet prilikom zapošljavanja.

Zašto bi jedna kompanija, kažem, bilo da se radi o stranoj ili domaćoj kompaniji, uzimala nove generacije đaka koje će, kako sam ja zaključila iz izlaganja, biti eksploatisane na taj način, zašto će takve kompanije uzimati nove generacije đaka na nova radna mesta koja su im na raspolaganju i zapošljavati ljude koji nemaju iskustva u toj struci? I koliko bi to koštalo te kompanije?

Predlažem da se ovaj amandman odbije i navešću samo još jednom primer Leskovca, gde imamo šest kompanija, tri domaće i tri strane, koje imaju ugovor o učenju kroz rad sa školama iako se radi o pilot-projektu iz 2013. godine – četiri generacije đaka koji su završili svoje stručno obrazovanje već je zaposleno u kompaniji „Falke“, tri generacije đaka u kompaniji „Autostop“, u Vlasotincu u „Gruneru“. Čuli smo primer od koleginice Ljubice iz Niša, čuli smo i primer iz Užica. Dakle, jasno je da će se usvajanjem zakona o dualnom obrazovanju postići reforma srednjeg obrazovanja. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu reč ima narodni poslanik Miletić Mihajlović.

Izvolite.

MILETIĆ MIHAJLOVIĆ: Još jedan aspekt treba imati u vidu kada govorimo o dualnom obrazovanju. Sad imamo kompanije ili privredne subjekte, ili one koji su zainteresovani, koji zapravo ulaze u obrazovni proces time što čine ugovor o dualnom obrazovanju sa školom i na drugoj strani sa roditeljem, odnosno učenicom, a to je da niko te poslodavce na silu ne tera da uđu u proces dualnog obrazovanja. Dakle, ulaze oni privredni subjekti, oni poslodavci koji su zainteresovani. Podrazumeva se da najveći broj njih i trebaju, odnosno zainteresovani su za te kadrove koji će biti školovani.

Naravno, i tu će biti neka selekcija. Znači, kada neko uđe u neki posao, kada nađe posao i tako dalje, mlad čovek sam sebi kroji sudbinu da li će opstati u toj firmi ili neće opstati. Pa isto tako i učenik koji uči kroz rad sam sebe preporučuje da li će biti on koristan i važan za tu kompaniju, odnosno za tog poslodavca, i naravno da će poslodavac svakako da obrati pažnju na one najbolje, na one zainteresovane i uzeti ih, a ponavljam da su u procesu dualnog obrazovanja oni poslodavci koji su zainteresovani za takav vid obrazovanja, jer su im potrebni takvi kadrovi.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Na član 14. amandman, u istovetnom tekstu, podneli su narodni poslanici: zajedno Vjerica Radeta, Petar Jojić i Zoran Krasić, zajedno Marinika Tepić, Zoran Živković, Jovan Jovanović, Aleksandra Čabraja i Sonja Pavlović, zajedno Branka Stamenković, Ljupka Mihajlovska, dr Ana Stevanović, Vladimir Đurić i mr Jasmina Nikolić i zajedno Marko Đurišić, Miroslav Aleksić, Nenad Konstantinović, Goran Bogdanović i Zdravko Stanković.

Reč ima narodni poslanik Petar Jojić.

Izvolite.

PETAR JOJIĆ: Dame i gospodo, što se tiče ovog amandmana, smatram da je on bio osnovan i da njega treba prihvatiti.

Smatram da ovaj zakon nije dovoljno usklađen sa Zakonom o radnim odnosima. Naime, odredbom člana 84. Zakona o radu, kada je u pitanju zaštita omladine, zaposleni mlađi od 18 godina života ne može raditi na sledećim poslovima: na kojima se obavlja naročito težak fizički rad, rad pod zemljom, pod vodom ili na velikoj visini. Pored toga, zaposleni mlađi od 18 godina života ne može da radi noću. Razumem ja da ovo nije klasičan radni odnos, ali ovaj zakon nije u dovoljnoj meri usklađen sa Zakonom o radnim odnosima.

Što se tiče ugovora, ugovor je neprecizan. Naime, u ugovoru se predviđa, odnosno u ovom sledećem članu 15, eventualno rešavanje sporova. Ja smatram kao advokat da je ovde moralo da se preciznije odredi – u slučaju spora biće nadležan taj i taj organ, a najčešće biće nadležan sud. Tu je trebalo dodati da će

biti nadležan sud. Iz svoje prakse kao advokat mogu da vam kažem da će biti teško uskladiti ovaj zakon, odnosno biće teška njegova primena i da će, ukoliko se usvoji, a ne sumnjam, brzo doći i uslediti izmene i dopune.

Što se tiče mog nekog skromnog iskustva, završio sam i Višu pedagošku školu i Pravni fakultet, i kao advokat bavio sam se maloletničkom delinkvencijom, ovo može da ima određenog pozitivnog uticaja na maloletničku delinkvenciju, ali se plašim da će poslodavci zloupotrebiti ovaj zakon. Stoga smatram da je bilo osnova da se ovaj zakon upodobi i uskladi sa Zakonom o radnim odnosima, pogotovu što će ovde biti teško da će Privredna komora uspeti da prati rad instruktora, gospodine ministre. Po meni, ovi instruktori koji treba da se za 40 časova osposobe da prate i predaju u ovim školama uz rad, to su kursadžije. Kursadžije su svi oni koji su privatne fakultete završavali.

Prema tome, Privredna komora nema kapaciteta da pokrije sve škole i one subjekte koji budu zainteresovani za učenike da se uključe po ovom zakonu o dualnom obrazovanju.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predlagač amandmana narodni poslanik Branka Stamenković.

Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

I ovim amandmanom mi tražimo da se dosledno kao i svi prethodni i budući članovi ovog zakona brišu, jer smatramo da ovaj zakon ne treba da bude donet i da dualno obrazovanje ne treba uvoditi u naš obrazovni sistem. U najmanju ruku ne u ovom trenutku, ne dok ne rešimo goruće probleme od kojih pati osnovnoškolsko i predškolsko obrazovanje i zbog kojih na kraju osnovne škole imamo loše rezultate zbog kojih imamo i nekakvu potrebu za legitimisanjem tih rezultata ovim takozvanim dualnim obrazovanjem.

Podsetiću vas da u Strategiji obrazovanja do 2020. godine stoji da nama jeste cilj da povećamo i broj visokoobrazovanih u ovoj zemlji, njih ima samo 7%. Mi to nećemo postići uvođenjem dualnog obrazovanja. Mi ćemo to postići samo korenitom reformom predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja, koji su zastareli i nepravedni, koji su samo kao bajagi besplatni.

Molim vas, kada je dete moje krenulo u pripremni predškolski program, koji je kao bajagi besplatan, na prvome času od nas je zahtevano da damo novac za udžbenike, da damo novac za igračke, da damo novac za popravku sijalica i da damo novac za sapun, za kupovinu ubrusa, za kupovinu toalet-papira. Isto se od nas zahtevalo i u prva četiri razreda osnovne škole. Šta je tu besplatno? Da ne pričamo o udžbenicima, koji hitno moraju da počnu da se plaćaju iz budžeta

Republike Srbije. Poslanička grupa Dosta je bilo se zalaže da to bude tako. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predstavnik predlagača, ministar Mladen Šarčević.

Izvolite.

MLADEN ŠARČEVIĆ: Samo radi istine da kažemo da, recimo, mi imamo oko 7-7,5% dualnih modela gde su ozbiljni poslodavci, da je to sve prošlo sve moguće provere, a da ima 1.800 kompanija zainteresovanih. Ovo tek počinje, a tek primenjujemo za dve godine. Vrlo oprezno ulazimo u ovu priču.

S druge strane, Austrija ima 40% srednjoškolaca u dualnom modelu, Nemačka 60%, a Švajcarska 70%. A kvalitet visokoškolovalanih kadrova obezbedićemo ako podignemo gimnazije na očekivanih 40%.

Lepo je sve to napisano u Strategiji, samo nije postojao nijedan akcioni plan kako da se sprovede. Mislim da ćemo sada sprovesti to. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, ministre.

Po amandmanu reč ima narodni poslanik Vesna Rakonjac.

Izvolite.

VESNA RAKONJAC: Hvala, uvaženi predsedavajući.

Poštovani ministre, drage kolege, pa malo mi je mučno više da slušam o besplatnim udžbenicima. To nismo imali ni u vreme socijalizma. I u vreme socijalizma roditelji su plaćali svojoj deci udžbenike, socijalne kategorije su imale besplatne udžbenike i besplatne užine. Prema tome, opredelite se šta želite – utopiju ili kapitalizam. Kapitalizam ste želeli, to ste dobili. Prema tome, uživajte u onome što ste tražili. Kao što rekoh, to ste i dobili.

Druga stvar, ako želite da se ugledate na zemlje EU, pogledajte model Danske i kako izgleda jedan vrtić u Danskoj. Nema šarenih zidova, nema igračkara, zidovi su sivi, deca su prepuštena vaspitačicama koje nisu baš mnogo posvećene, jer kod njih preovladava mišljenje da deca treba sama da se izbore za svoje statuse i roditelji nisu toliko brižni kao mi pa neće juriti za detetom da mu stavi kapu na glavu kada pada sneg, nego će ga pustiti da izađe pa kada oseti da mu je hladno vratiće se sam.

Znači, to je upravo napisala jedna Srпкиnja koja je napustila Srbiju u potrazi za boljim životom i nastanila se u Danskoj. Kaže da su Danci najsrećnija nacija na svetu po nekim evaluacijama.

Prema tome, izaberite šta hoćete. Hoćemo li takav sistem ili vašu utopiju, koja, kažem vam, nije bila ni u vreme socijalizma. Ne znam gde ste vi živeli sedamdesetih i osamdesetih; ja sam živela u Srbiji, školovala se po onom socijalističkom sistemu koji je bio takav kakav jeste, ali nikada sve kategorije

učenika nisu imale ni besplatne udžbenike, ni besplatnu užinu. Prema tome, nemojte više da nam prodajete maglu i da zaludujete narod, molim vas.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu reč ima narodni poslanik Neđo Jovanović.

Izvolite.

(Branka Stamenković traži reč.)

Možete po amandmanu.

(Branka Stamenković: Da.)

Naravno, dobićete reč.

NEĐO JOVANOVIĆ: Mislim da bi trebalo poći od nekih činjenica kad govorimo i zakonu i o većini amandmana, koji otprilike imaju potpuno identičnu sadržinu, sadržina je „briše se“, sa obrazloženjima koja su takva kakva jesu.

A činjenica koja se teško može dovesti u sumnju jeste da će od dana kada budemo usvojili ovaj zakon do njegove praktične primene proći sasvim dovoljno vremena za uhadavanje i za prilagođavanje dualnog sistema obrazovanja u onom smislu reči u kome se to očekuje od zakonodavca. A zakonodavac jeste dužan da svaki zakon u praktičnom smislu reči dovede na onaj nivo da on ima pravilnu optimalnu i svrsishodnu primenu.

Da li će ovaj zakon to doživeti? Nadajmo se da će to sigurno da bude u naredne tri godine, i onda ne treba robovati predrasudama da li će jedan poslodavac biti adekvatan poslodavac ili neće, da li će ga biti ili ga neće biti, da li će ući u odgovarajuće planove i programe ili neće.

To će u svakom slučaju biti jedan koncept rada koji će tek da se razvija i u tom razvoju tog koncepta rada i prilagođavanju praksi, odnosno onome što 2019. ili 2020. godine, kada budemo imali potpunu praktičnu primenu ovog zakona, tek tada možemo projektovati da li će biti orijentisan ovaj sistem prema jednom, drugom ili trećem poslodavcu. Do tada sam siguran da će i privredna kretanja i ekonomsko-finansijska kretanja biti daleko povoljnija nego sada i da će daleko lakše biti svakom ko zaključuje onu vrstu ugovora koja se odnosi na dualni sistem da odabere pravog poslodavca. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu narodni poslanik Branka Stamenković.

Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Ovo je u stvari replika koleginci Rakonjac, na koju imam pravo a koja mi je uskraćena pa mi se oduzima vreme od poslaničke grupe. Čisto građane da obavestim kako se vodi Skupština...

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Stamenković – nadoknadiću vam vreme, naravno – to da li imate osnova za repliku ili ne, shodno Poslovniku o radu, odlučuje predsedavajući. Nemate osnova za repliku.

Ja sam vam rekao da možete dobiti reč i imate mogućnost da govorite jer imate vreme poslaničke grupe.

Da li želite da govorite o amandmanu na član 14? (Da.)

Molim vas da se prijavite. Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Koleginica Rakonjac se meni direktno obraćala i pričala o tome kako ni u socijalizmu udžbenici nisu bili besplatni, pa, bože moj, nisu ni u današnjem ovom našem kapitalizmu.

Samo da znate, koleginice Rakonjac, nismo mi „k“ od kapitalizma videli. Ovo što mi imamo nije kapitalizam nego kleptokratija i partokratija. A, inače, u najkapitalističkim zemljama sveta udžbenici su besplatni: u Sjedinjenim Američkim Državama, u Kanadi, u Norveškoj. U Bocvani su besplatni udžbenici, ali u Srbiji, pošto u socijalizmu nisu bili besplatni, nisu ni u kleptokratiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Po amandmanu narodni poslanik Vesna Rakonjac.

VESNA RAKONJAC: Ne po amandmanu, replika, prozvana sam imenom i prezimenom.

PRESEDAVAJUĆI: Da, replika je. Jeste, pomenuti ste.

VESNA RAKONJAC: Pa znate, u tom nikakvom socijalizmu mi smo imali takav socijalni status kakvom sada teže nordijske zemlje. Šta se dogodilo, potražite odgovor kod vas samih.

Da ponovim još jednom, ovo društveno uređenje u kom smo sada je kapitalističko, a vi malo proučite udžbenike pa izvolite.

PRESEDAVAJUĆI: Ne, nije u pitanju replika nego ima više prijavljenih.

Koleginice Stamenković, dobićete reč ali kada dođe vaš red. Samo trenutak.

Po amandmanu narodni poslanik Žika Gojković.

ŽIKA GOJKOVIĆ: Samo bih se nadovezao po amandmanu i podržao raspravu koja je bila malopre i od jedne i od druge koleginice kada su u pitanju nabranjanja zemalja gde je odnos prema obrazovanju daleko napredniji u odnosu na sve ostale zemlje, pa čak i na najrazvijenije zemlje EU, i podsetio da su sve to kraljevine. Sve te zemlje su kraljevine i kod njih je, naravno, najrazvijeniji sistem obrazovanja. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Božoviću, želite po amandmanu da govorite?

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Dakle, pričamo o dualnom obrazovanju i šta su sve građani, odnosno oni koji su pohađali škole imali u nekom ranijem periodu i u nekom ranijem, komunističkom sistemu, a šta imaju danas. Dakle, nema to mnogo veze do sistema. Socijalistički sistem je bio duboko, u jednu ruku, nepravedan, zato što nije priznavao građanska prava i slobode, često ni vladavinu prava. U neku ruku je bio i dobar, zato što su građani bili u mnogo čemu jednaki.

U tom sistemu, draga gospođo Rakonjac i kolege iz SNS-a, udžbenici nisu koštali pola nečije plate, iako su koštali. Nakon 2000. godine Demokratska stranka kao jedna od vodećih koja je menjala socijalistički, odnosno takozvani socijalistički ili kleptomanski, ratnohuškački režim SRS-a i SPS-a Slobodana Miloševića, zalagala se za to da ipak đaci dobiju priliku da, u skladu sa Ustavom, imaju besplatno i osnovno i srednje obrazovanje.

Nismo često uspevali u tome, ali smo zajedno sa svojim partnerima mnogo toga i uradili. Nikada se ovakve razlike između najsiromašnijih i najbogatijih nisu videle kao u poslednjoj deceniji, poslednjih pet godina vlasti SNS-a, kada je novi set udžbenika pola nečije plate, kada roditelji uzimaju najskuplje kredite da bi platili školarine, da bi školovali svoju decu, da bi oblačili svoju decu, da bi ih na bilo kakav način bilo moguće edukovati ili obezbediti im ono što je u svim naprednim zapadnoevropskim državama potpuno normalno i podrazumeva se.

Ako je toliko baš bio dobar socijalistički sistem, ne znam zašto su ga, na čelu sa Vojislavom Šešeljem, ovi radikali koji sada sede prekoputa nas, razbijali tu državu...

PRESEDAVAJUĆI: Ajmo o amandmanu, kolega Božoviću.

BALŠA BOŽOVIĆ: Odgovaram takođe na optužbe, pošto smo mi optuženi da smo učestvovali u razbijanju nekog sistema koji je bio savršen.

PRESEDAVAJUĆI: Niko vas nije optužio.

BALŠA BOŽOVIĆ: Dakle, i gospodin Martinović je učestvovao u zabijanju glogovog koca na grobu Josipa Broza Tita zajedno sa svojim tadašnjim liderom.

PRESEDAVAJUĆI: Je l' govorite o amandmanu na član 14?

(Balša Božović: Dopustite mi da završim.)

Naravno da vam neću dozvoliti da govorite mimo dnevnog reda i da na taj način vređate dostojanstvo Narodne skupštine, naravno da ne.

Znači, možete da govorite o amandmanu na član 14. Niste govorili. Da li želite da govorite? (Da.)

Prijavite se. Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Kad pričamo o ugovorima koji će biti prekarni, prekarni ugovori za one koji nisu zaštićeni, za one koji i po zakonu neće imati apsolutno nikakvu zaštitu, za one koji će biti izrabljivani, za klince i klinceze koji neće više moći da se doškoluju, koji više neće moći da se obrazuju, koji će izgubiti svu svoju životnu energiju radeći najteže i najsirovije poslove.

Vi ovde, kada su u pitanju ugovori o dualnom obrazovanju, kažete da će poslodavac i škola raditi u najboljem interesu deteta. A šta ako sutra jedan „Lir“ iz Novog Sada ili „Meita“ iz Obrenovca, gde se deset sati stoji na traci, to je sav posao koji tamo postoji, budu zaključivali iste takve ugovore sa školama koje će nuditi jeftinu radnu snagu da za 10.000 dinara neko dete deset sati stoji za trakom, da neće smeti da ode u toalet nego će morati da nosi pelene da ga vi ne biste isterali iz škole, zato što Privredna komora Srbije, koja se u 21. veku, jedino ona, bavi obrazovanjem u Srbiji...? Američka privredna komora, švajcarska privredna komora, italijanska privredna komora određuju našoj deci, u Srbiji, kako i na koji način će se obrazovati i da li je za njih dobro da stoje deset sati za trakom ili ne. To je sve što vi nudite nekim mlađim generacijama.

Da ste se pitali u neko ranije vreme, verovatno bi Nikola Tesla zavrtao neke šrafove umesto radio svoj posao u nauci. Vi ćete neki talenat da upropastite samo zato što su mu roditelji siromašni, samo zato što nemaju novca da kupe udžbenike, samo zato što nemaju novca da plate smeštaj svom detetu da ode negde da studira ili da završi neku srednju stručnu školu.

Dakle, ne radi se ovde o, na primer, srednjoj stručnoj školi „Boris Kidrič“ koja se nalazi u Šapcu. To treba reformisati, takvu školu treba unaprediti, jer su đaci iz tih škola znali da popravljaju i kola i mašine ali su imali i priliku da se obrazuju, a vi im sada dajete priliku ne čak da nauče da čitaju i pišu nego isključivo da rade najsirovije i poslove koji od njih neće praviti građane, nego isključivo robove i jeftino biračko telo. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Samo trenutak. Kolega Orliću, imate osnova za repliku. Imate i vi, kolegice Jovanović, i kolega Neđo Jovanović, i kolegica Vesna Rakonjac. Vi jer je pomenuta SRS, pomenuta SPS, pomenuta SNS, a direktno i kolegica Rakonjac.

Kolega Orliću, video sam da ste se javili, ali sistem je pun jer su se kolege javile da govore po amandmanu, tako da ću najpre dati reč kolegici Jovanović.

Izvolite, replika. Samo, molim vas, prijavite se ponovo.

NATAŠA SP. JOVANOVIĆ: Hvala vam, gospodine Milićeviću.

Balša Božović je, ničim neizazvan, u nedostatku nekih svojih argumenata i svoje propale DS, počeo da pominje SRS, našeg predsednika i da priča o nečemu o čemu on zapravo ništa ne zna. Zato što ne verujem kada bismo sada, da za to imamo vremena i da je to tema ove diskusije, krenuli o konceptu socijalističkog samoupravnog vladanja, mogli nešto da čujemo i da nešto gospodin Božović zna o tome, zato što nije živeo to vreme, i zato što inače pukim floskulama samo želi danas kroz korišćenje izraza ratnohuškači, ovakvi, onakvi da uvredi narodne poslanike koji su uvek bili na braniku otadžbine i srpstva, u šta spadaju poslanici SRS-a.

Devetog decembra 1990. godine, kada su održani prvi višestranački izbori, trebalo je da krenemo putem parlamentarne demokratije i obnavljanjem višestranačja u Srbiji da se zalažemo za one vrednosti koje su sistematski uništavali komunisti i koje su bile, na štetu i našeg, u jednom delu, obrazovnog sistema, učenja dece, pogrešne, o našoj istoriji, o našem kulturnom nasleđu. Ali ovi koji su došli, taj put je bio mukotrpan, zadesio nas je rat i agresija Amerike i zapadnih sila i NATO-a, borba da očuvamo naše teritorije sa druge strane Drine i Dunava, ali gospodine Milićeviću, svedok ste toga, kao i građani Srbije, da nas nište gore nije zadesilo u proteklih sedamdeset godina, čak i gore nego ono što smo proživeli za vreme komunizma, nego vladavina DOS-a i sav mulj i šljam koji je isplivao posle 5. oktobra.

Oni koji su opljačkali Srbiju, oni koji su ostavili na stotine hiljada ljudi bez posla...

(Predsedavajući: Zahvaljujem, kolegice Jovanović.)

Danas nam drže pridike o tome kako smo neuspešno branili zemlju, dok su oni za to vreme bili Soroševi plaćenici...

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Pravo na repliku.

Kolega Božoviću, vi jako dobro znate koliko ste replika izazvali. Sad morate da sačekate svoj red. Polako.

Reč ima narodni poslanik Vladimir Orlić, pravo na repliku, pominjanje SNS-a.

Izvolite.

VLADIMIR ORLIĆ: Pa na ono što je uradio ovaj čovek, odnosno ono dvoje ljudi koji su izazvali replike, pošto smo, je li, u duhu rasprave o prosveti, mislim da bi profesor Aron sa Sorbone rekao – kakva gomila gluposti. Kakva

gomila gluposti! Čuli smo je od ljudi koji ne mogu da se usaglase ne jedni sa drugima, nego sami sa sobom šta pričaju.

Koliko su, beše, ono računice da svi dobiju sve besplatno u ovoj zemlji, na svim nivoima obrazovanja, 0,15% budžeta? Pa neće biti. Proverite malo to. Kažite ujedno ovima dole da to nije pola prosečne plate. Znaju li ti ljudi uopšte šta pričaju? Ajde ne čudi me da su se opet malo nekome pomešali živci, već smo ih hvatali kako za celu milijardu promaše kalkulaciju izrečenu ovde u Narodnoj skupštini, al' bar nek se dogovore, ako će da lažu, šta će da kažu.

Znači, kleptokratija od strane onih koji su sve navikli po sistemu jednakih mogućnosti, al' sami za sebe. Kleptokratija od strane onih koji pominju Nikolu Teslu a ne znaju ni ko je. Ni za Nadeždu Petrović još nisu utvrdili ko je. Ali po sistemu vrednosti – sine, idi ti u školu, nije važno koju, završi nije važno šta, bićeš jednog dana aktivista „žutog preduzeća“ ili one vesele družine gore, neće te ceniti niko ali bar ćeš moći da vidiš Maldive. Je l' to sistem jednakih vrednosti i priča o tome da će nešto ideološki drugačije i bolje da bude?

Zašto pričaju o socijalizmu, to mi nikako nije jasno. Evo, baš nikako. Oni koji su postali socijalisti ili socijaldemokrate prekjuče, i to preko noći. Nemaju pojma ni šta su bili. Slušali smo ovde kakva im je bila ideološka matrica devedesetih godina. Da, kad su obilazili linije fronta kad su imali svoje paravojne formacije, a onda jednog dana neko kaže – e, biće popularno da budemo socijaldemokrate. I preko noći promene i program i statut i društvo. Samo su, izgleda, zaboravili da promene logo pa im je onaj žuti krug na plavom polju ostao u desnom ćošku jer su bili desničari, zaboravili su i njega da prebace levo.

Neće građani Srbije nikada poslati decu na nešto što za decu nije dobro – i time završavam, gospodine predsedavajući – a neće glasati ni za žuta preduzeća, ni za kleptokrate i za onog iz udruženja građana raspevanih. To nikome ovde ne treba. Hvala lepo.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Pravo na repliku, pominjanje SPS-a, narodni poslanik Neđo Jovanović.

NEĐO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Kada govorimo o besplatnom zdravstvu i besplatnom školstvu, ajde da budemo iskreni, to su tekovine koje baštini SPS. I baštiniće ih uvek, zbog toga što su te tekovine iskrenog levičarskog pokreta i to su tekovine koje su postojale u vreme jednog potpuno stabilnog sistema, jednog normalnog društvenog uređenja, jednog egzistencijalnog statusa koji su na jedan zadovoljavajući način uživali svi građani tadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ali ajde zbog građana naše zemlje, ajmo zbog istine da kažemo nešto što građani i te kako dobro znaju, a odavde to treba da se uputi, dobro je da

poslodavci u dualnom sistemu obrazovanja neće biti oni koji su po Zakonu o privatizaciji iz 2002. godine opustošili „Magnohrom“ u Kraljevu, opustošili „Vojin Popović“ u Novom Pazaru, uništili FAP u Priboju i mnoge druge jake, izuzetno stabilne firme u Srbiji.

Te 2002. godine SPS i njeni članovi su satanizovani, stavljeni u funkciju nečega što podrazumeva linč, što podrazumeva obračun sa neistomišljenicima do potpune likvidacije. To je ono što je bila bukvalno strahovlada onih koji su posle 5. oktobra obećavali sve i svašta a nisu ispunili ništa.

E, upravo zbog toga dobro je što 2019. i 2020. godine neće poslodavci tamo gde naša deca budu praksu sprovodila biti oni koji su to radili posle 5. oktobra 2000. godine. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem gospodine Jovanoviću.

Pravo na repliku, narodni poslanik Vesna Rakonjac.

VESNA RAKONJAC: Uvaženi predsedavajući, poštovani ministre, ne bih želela da izazovem dalje replike i obratiću se isključivo vama.

Imam jedno pitanje. Da li članovi DS znaju da su ujedno i članovi Socijalističke internacionale? Pa sada ne znam, ovaj, ove vrste govora čemu idu u prilog.

Druga stvar, 1999. godine, posle bombardovanja, u Kruševcu je bilo 40.000 zaposlenih, od toga 30.000 u realnom sektoru. Posle dvanaestogodišnje vladavine u Kruševcu je bilo 12.000 zaposlenih, od toga 3.000 u realnom sektoru. To je katastrofalno. Zato nemaju roditelji da plate udžbenike deci. Zato roditelji nemaju da plate udžbenike deci, o tome se radi. Zato mnoga deca nemaju za užinu. A nama spočitavaju.

I još jedna stvar. Zašto gledamo na dualno obrazovanje sa neke crne pozicije? Zašto gledamo sa pozicije budućnosti bez perspektive? Da li je, jednostavno, vizija DS-a takva da sve bude crno i ništavno? Zašto ne pustimo zakon da živi, pa da ga promenimo ako nije dobar? Zašto se oslanjamo na njihovo dvanaestogodišnje predašnje iskustvo, gde su bile firme od dva-tri dana, dva-tri meseca, pa ćemo proizvodni program menjati kako se tajkunima prohte?

Ove firme koje dolaze sada u Srbiju su firme sa respektom, firme sa dugom tradicijom, sa proizvodnim kapacitetima i programima u svetu koji su čuveni i stabilni. Prema tome, nema bojazni ni za našu decu kada je bezbednost na radu u pitanju.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

S obzirom na to da je osamnaest časova i dva minuta, ovim završavamo današnji rad.

Sa radom nastavljamo sutra, dakle u četvrtak, 2. novembra 2017. godine,
sa početkom u 10.00 časova. Zahvaljujem.

(Sednica je prekinuta u 18.05 časova.)